T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI

KONUT YAPI KOOPERATİFLERİNDE YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHAMMED CANATAN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRE KALENDER

ANKARA
2025

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI

KONUT YAPI KOOPERATİFLERİNDE YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHAMMED CANATAN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ EMRE KALENDER

ANKARA
2025

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

15/01/2025

Muhammed CANATAN

TEŞEKKÜR

Mevcut iş yoğunluğuna rağmen her türlü sorumu büyük bir dikkatle dinleyip en ince ayrıntısına kadar cevaplayarak bu çalışmanın konusunun belirlenmesinden nihai hâline getirilene kadar hiçbir desteğini esirgemeyen danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Emre KALENDER'e teşekkürü borç bilirim. Ayrıca bu çalışmanın son hâlinin şekillenmesine savunma sırasındaki değerli görüşleri ile katkıda bulunan sayın Dr. Öğr. Üyesi A. Oğuzhan HACIÖMEROĞLU'na ve Dr. Öğr. Üyesi Aybüke DEMİR YEŞİLBAĞ'a teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmam sırasında gerek hatalarımın kontrolü gerekse kaynak ve bilgi konusunda desteklerini esirgemeyen kıymetli arkadaşım sayın Arş. Gör. Yusuf Berat BAŞ'a teşekkürü borç bilirim. Sevgili annem ve babama bu yoğun süreçte bana gösterdikleri sabır ve anlayış için teşekkür ederim. Son olarak bu süreçte kendileri ile geçireceğim zamandan çalmama rağmen bunu büyük bir özveri ile karşılayan ve maddi manevi desteklerini esirgemeyen sevgili eşime ve kızıma teşekkür etmek isterim.

ÖZET

Canatan, Muhammed, Konut Yapı Kooperatiflerinde Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2025.

Konut yapı kooperatifleri, ortaklarının müşterek beklentisi olan konut ihtiyacını karşılamaları amacıyla oluşturdukları teşekküldür. Uzun yıllardır ortaklarının bu ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla ülkemizde bu kooperatif türünde teşekküller oluşturulmaktadır. Çalışmanın amacı ticaret hukuku çerçevesinde konut yapı kooperatifleri yönetim kurulunun görev ve yetkilerini açıklamaya çalışmaktır.

Anahtar Sözcükler: Konut Yapı Kooperatifi, Yönetim Kurulu, Görev, Yetkiler

ABSTRACT

Canatan, Muhammed, Duties and Powers of the Board of Directors in Housing Building Cooperatives, Master Thesis, Ankara 2025.

Housing building cooperatives are organizations formed by their partners to meet their mutual housing needs. For many years, these types of cooperative organizations have been established in order to meet these needs of their partners. The aim of the study is to try to explain out the duties and authorites of the board of directors of housing building cooperatives within the framework of commercial law.

Keywords: Housing Building Cooperatives, Board of Directors, Duties, Authorites

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

BİLDİRİM ..... **i**

TEŞEKKÜR ..... **ii**

ÖZET ..... **iii**

ABSTRACT ..... **iv**

İÇİNDEKİLER ..... **v**

KISALTMALAR DİZİNİ ..... **xiii**

GİRİŞ **1**

1. BÖLÜM **4**

KONUT YAPI KOOPERATİFLERİNDE YÖNETİM KURULUNUN OLUŞUMU **4**

1.1. Genel Olarak 4

1.2. Yönetim Kurulu Üyeleri ile Kooperatif Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği 5

1.3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri 6

1.3.1. Genel Olarak *6*

1.3.2. Kooperatifler Kanunu'nda Düzenlenen Şartlar *6*

1.3.2.1. Türk Vatandaşlığı 6

1.3.2.2. Kooperatifin Ortağı Olmak 7

1.3.2.3. Kooperatifçilik Eğitimini Tamamlamak 8

1.3.2.4. Kooperatifte Denetçi Olmamak 9

1.3.3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Amacı ve Esas Faaliyet Konusu Aynı veya Farklı Olan Başka Bir Kooperatifin Yönetim Kurulunda Bulunup Bulunmadığının Yasak Kapsamında Değerlendirilmesi *10*

1.3.4. Kooperatifler Kanunu'nda Belirtilen Suçlardan Mahkûm Olmamak *11*

1.3.4.1. Genel Olarak 11

1.3.4.2. Yönetim Kurulu Üyesinin Mahkûmiyeti 11

1.3.4.3. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi Durumunda 12

1.3.4.4. Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Durumunda 13
1.3.4.5. Hapis Cezasının İnfazının Ertelenmesi Durumunda 15
1.3.4.6. Yargılamanın Devam Etmesi Durumunda 16
1.3.5. Kooperatifler Kanunu Dışındaki Kanunlarla Belirlenen Nitelikler *17*
1.3.6. Anasözleşmede Düzenlenen Şartlar *17*
1.3.6.1. Genel Olarak 17
1.3.6.2. Örnek Anasözleşme Metinlerinde Düzenlenen Şartlar 19
1.3.6.3. Sözleşme Hürriyeti 19
1.3.7. Yedek Yönetim Kurulu Üyesi *21*
1.3.8. Üyelik Şartlarının Denetimi *22*
1.3.8.1. Denetim Yetkisi 22
1.3.8.2. Denetimin Sonucu 23
1.4. Yönetim Kurulunun Seçimi 24
1.4.1. Anasözleşme ile Belirlenmesi *24*
1.4.2. Genel Kurul Kararı ile Seçilmesi *25*
1.4.3. Kooptasyon ile Belirlenmesi *26*
1.5. Yönetim Kurulunun Görev Süresi 28
1.5.1. Kanunda Belirtilen Süre *28*
1.5.2. Anasözleşmede ve Örnek Anasözleşme Metinlerinde Süre Belirtilmesi .. *30*
1.6. Yönetim Kurulunun Görevinin Sona Ermesi 31
1.6.1. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kendiliğinden Sona Erme Halleri *31*
1.6.1.1. Medeni Hakları Kullanma Ehliyetini Kaybetme 31
1.6.1.2. Aranan Şartları Kaybetme ve Sürenin Dolması 32
1.6.2. Azil *34*
1.6.3. İstifa *36*
1.6.4. Yönetim Kurulu Üyesinin Görevine Son Verilmesi Hakkındaki Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü *38*
1.6.4.1. Genel Kurul Kararlarının Yokluğu 38

1.6.4.2. Genel Kurul Kararının Butlanı 39

1.6.4.3. Genel Kurul Kararının Yokluğunun ve Butlanının Tespiti Davası 41

1.6.4.4. Genel Kurul Kararının İptali 41

1.6.4.5. Genel Kurul Kararlarının İptal Davası 42

2. BÖLÜM 45

ÇALIŞMA USULÜ, GÖREV VE YETKİLERİ 45

2.1. Yönetim Kurulunun Yapısı 45

2.1.1. Genel Olarak *45*

2.1.2. Yönetim Kurulu İcracı Üye Kavramı *45*

2.1.3. Yönetim Kurulu Başkanı *46*

2.1.4. Murahhas Üyelik ve Müdürlük *49*

2.2. Çalışma Usulü 50

2.2.1. Toplantı, Yeri ve Zamanı *50*

2.2.2. Çağrı *52*

2.2.3. Gündem *53*

2.2.4. Nisap *54*

2.2.5. Yönetim Kurulu Kararının Geçersizlik Halleri *55*

2.2.5.1. Genel Olarak 55

2.2.5.2. Yönetim Kurulu Kararının Yokluğu 56

2.2.5.3. Yönetim Kurulu Kararının Butlanı 57

2.2.5.3.1. Pay Sahiplerinin, Özellikle Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını İhlal Eden veya Bunların Kullanılmalarını Kısıtlayan ya da Güçleştiren Kararlar 59

2.2.5.3.2. Diğer Organların Devredilemez Yetkilerine Giren ve Bu Yetkilerin Devrine İlişkin Kararlar 60

2.2.5.4. Yönetim Kurulu Kararının İptali 61

2.3.1. Görev, Yetkileri ve Yükümlülükleri *63*

2.3.1.1. Genel Olarak 63

2.3.1.2. Kanundan Kaynaklanan Görev ve Yetkiler 63

2.3.1.2.1. Yönetim ve Temsil Yetkisi Kapsamı 63
2.3.1.2.3. İmza Yetkisi 64
2.3.1.2.4. Tescil 65
2.3.1.2.5. Sınırlandırılması 66
2.3.1.2.6. Yetki Devri 67
2.3.1.3. Kurul Halinde Yapılabilecek Görev ve Yükümlülükler 68
2.3.1.4. Üyelerin Bireysel Olarak Görev ve Yükümlülükler 71
2.3.1.5. Anasözleşme ile Verilen Görev ve Yetkiler 72
2.3.1.6. Genel Kurul Toplantıları Hakkında Yapılabilecek Görevler 74
2.3.1.7. Genel Kurul Kararları Aleyhine Dava Açma Yetkisi 75
2.3.1.8. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları 76
2.3.1.8.1. Yönetim Hakkı 76
2.3.1.8.2. Bilgi Alma Hakkı 76
2.3.1.8.3. Toplantılara Katılma Hakkı 77
2.3.1.8.4. Oy Kullanma Hakkı 78
2.3.1.8.5. Ücret 78
2.3.1.9. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri 78
2.3.1.9.1. Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü 78
2.3.1.9.2. Sır Saklama Yükümlülüğü 79
2.3.1.9.3. Ticari Muamele Yasağı 80
2.3.1.9.4. Taşınmaz Alım Satımı Konusundaki Yükümlülükler 81
2.3.1.9.5. Sabit veya Peşin Bedelle Ortaklığa Kabul 81
2.3.1.9.6. Kooperatifin Aczi Halinde Ortaya Çıkan Yükümlülükler 81
2.3.1.9.7. İstihdam Edilecek Personele İlişkin Yükümlülükler . 82
2.3.1.9.8. Yönetim Kurulu Üyeliği ile Bağdaşmayan Görevler 83
2.3.1.9.9. Konutların Ortaklara Dağıtımı Konusundaki Yükümlülükler 84

2.3.1.910. Kooperatifin Tasfiyesi Konusundaki Yükümlülükler 84

3. BÖLÜM 86

YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUĞU 86

3.1. Hukuki Sorumluluğu 86

3.1.1. Yanlış Ödemeden Kaynaklı Sorumluluğu *86*

3.1.2. Gelir Gider Farkının Gerçeğe Aykırı Olmasından Kaynaklı Sorumluluğu *86*

3.1.3. Kanunen Tutulması Zorunlu Defterlerin Düzensiz Tutulması veya Hiç Tutulmamasından Kaynaklı Sorumluluğu *87*

3.1.4. Genel Kurul Kararlarının Yerine Getirilmemesinden Kaynaklı Sorumluluğu *87*

3.1.5. Genel Kurul Kararına Karşı Kötü Niyetle Dava Açılmasından Kaynaklı Sorumluluğu *88*

3.1.6. Kooperatifin İflasından Kaynaklı Sorumluluğu *88*

3.1.7. Kooperatif Çalışanlarının ve Müdürlerin Sebep Olduğu Zararlardan Kaynaklı Sorumluluk *89*

3.1.8. Kanun ve Anasözleşme ile Verilen Görevlerin İfa Edilmemesinden Kaynaklı Sorumluluk *89*

3.1.9. Rekabet Yasağına Aykırı Davranmaktan Kaynaklı Sorumluluk *90*

3.1.10. Sır Saklama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmaktan Kaynaklı Sorumluluk *91*

3.1.11. Yönetim Kurulu Üyelerinin Şahsi Menfaatlerine veya Yakınlarının Menfaatine Taalluk Eden Konuların Görüşülmesine Katılmalarından Doğan Sorumluluk *91*

3.1.12. Haksız Fiilden Doğan Sorumluluk *92*

3.2. Sorumluluk Davası, Zamanaşımı Ve İbra 94

3.2.1. Sorumluluk Davası *94*

3.2.2. Yönetim Kurulunun İbrası ve Zamanaşımı *98*

3.3. Cezai Sorumluluğu 101

3.3.1. Genel Olarak *101*

3.3.2. Kooperatifler Kanunu'nda Yer Alan Cezai Hükümler *103*

3.3.2.1. Genel Olarak 103

3.3.2.2. Genel Kurulda Belirlenen Ortak Sayısından Fazla Ortak Kaydetme 104

3.3.2.3. Anasözleşme ile Belirlenen ve Kanunda Belirlenen Kimseleri Ortaklığa Almaktan Kaçınma 105

3.3.2.4. Ortaklıktan Çıkarma Kararının Kesinleşmeksizin Yeni Ortak Kaydetme 105

3.3.2.5. İlan Edilmesi Gereken Raporları İlan Etmeme 106

3.3.2.6. Genel Kurul Gündemine Eklenmesi Gereken Maddeleri Eklememe 106

3.3.2.7. Üyelik Şartlarına Haiz Olmayan Üyenin Görevine Son Vermeme 106

3.3.2.8. Kanunda ve Anasözleşmede Yazılı Olmayan Ödemeleri Alma 107

3.3.2.9. Kanunda Düzenlenen Şekli Şartlara Uyulmaksızın Taşınmaz Devralma 107

3.3.2.10. Kooperatif ile Ticari İş Yapma 107

3.3.2.11. Eksik veya Gerçeğe Aykırı Tanıtım Yapma 108

3.3.2.12. Devredilemez Yetkileri Kullanma 108

3.3.2.13. Hazırlanması ve Saklanması Gereken Tutanakları Hazırlamama veya Saklamama 108

3.3.2.14. Kanunda Belirtilen Belgeleri ve Defterleri Denetçilere Teslim Etmeme 108

3.3.2.15. Ortaklığa Kabul Zorunluluğu Hilafında İşlem Tesis Etme 109

3.3.2.16. Genel Kurul Toplantısı Yapılması Hususunda Görevleri Yerine Getirmeme 109

3.3.2.17. Kooperatif Unvanında Yer Almaması Gereken İsimlerin Yer Alması 110

3.3.2.18. Ortaklığa Kabul Şartlarının Araştırılmaması 110

3.3.2.19. Anasözleşmede Bulunmayan Nedenle Ortağı Kooperatiften Çıkarma 110

3.3.2.20. Denetçilere Bilgi ve Belge Verilmemesi 111

3.3.2.21. Bakanlık Tarafından Verilen Talimatların Yerine Getirilmemesi 111

3.3.2.22. Denetçiler Tarafından İstenen Bilgi ve Belgelerin Verilmemesi 111

3.3.2.23. Yönetim Kurulu Üyeliği ile Bağdaşmayan İş Yapma 111

3.3.2.24. KOOPBİS'e Gerekli Evrakların Yüklenmemesi 112

3.3.2.25. KOOPBİS Yönetmeliğince Yönetim Kuruluna Verilen Görev ve Sorumlulukların Yerine Getirilmemesi 112

3.3.3. Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan Cezai Sorumluluk..... *113*

3.3.3.1. Genel Olarak 113

3.3.3.2. Kanunen Tutulması Zorunlu Defterlerin Anlaşılır Bir Şekilde Tutulmaması 114

3.3.3.3. Kooperatif Faaliyeti Kapsamındaki Evrakların Kopyasının Saklanmaması 115

3.3.3.4. Fiziki Ortamda Tutulan Defterlere Noter Onayı Yaptırılmaması 115

3.3.3.5. Kanunda Düzenlenen Usule Aykırı Şekilde Ticari Defterlerin Tutulması 115

3.3.3.6. Envanter Defterinin Usulüne Uygun Tutulmaması 116

3.3.3.7. Elektronik Ortamdaki Defter ve Evrakların Okunması İçin Gerekli Teçhizatın Sağlanmaması 116

3.3.3.8. Türkiye Muhasebe Standartlarına Aykırı Finansal Tablo Hazırlanması ve Saklanması 116

3.3.3.9. Ticaret Bakanlığı Tarafından Yapılan Denetlemede Defter ve Evrakların Verilmemesi 117

3.3.3.10. Sermaye Borcunu Yerine Getirmeyen Ortağa Borç Verilmesi.. 117

3.3.3.11. Kooperatif Ortağı Olmayanlara ve Yakınlara Borç Verilmesi .. 117

3.3.3.12. Ticari Defterlerin Olmaması 117

3.3.3.13. Sır Saklama Yükümlülüğüne Aykırı Hareket Edilmesi 118

3.3.3.14. Defter ve Belgelerin Sahte Olması 118

3.3.3.15. Sermaye Taahhüdü Hususunda Gerçeğe Aykırı İşlem Yapılması 118

3.3.3.16. Ayni Sermayenin Bedelinde Yolsuzluk Yapılması 118

3.3.3.17. SPK Hükümlerine Aykırı Halktan Para Toplanması 119

3.3.3.18. Tescili Zorunlu Olan Hususların Tescil Edilmemesi 119

3.3.3.19. Ticaret Unvanında İşletme Konususun Yer Almaması 119

3.3.3.20. Ticaret Unvanının 3. Kişileri Aldatacak Şekilde Yanlık Kullanılması..... 119

3.3.3.21. Haksız Rekabet Yapılması 120

3.3.4. Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Ceza Maddeleri *121*

SONUÇ..... 124

KAYNAKÇA 126

ÖZGEÇMİŞ..... 142

KISALTMALAR DİZİNİ

Av.K	**:** 1136 sayılı Avukatlık Kanunu
Bakanlık	**:** Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
C.	**:** Cilt
CGK	**:** Yargıtay Ceza Genel Kurulu
CMK	**:** 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
eTTK	**:** 6762 sayılı Mülga Ticaret Kanunu
HGK	**:** Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	**:** 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	**:** 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
KK	**:** 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
Koop. B. S. Yön.	**:** Kooperatif Bilgi Sistemi Yönetmeliği
Koop. Eğitimi Yön.	**:** Kooperatifçilik Eğitimi Yönetmeliği
Koop. K	**:** 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu
KOOPBİS	**:** Kooperatif Bilgi Sistemi
s.	**:** sayfa
S.	**:** Sayı
TBB Dergisi	**:** Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	**:** 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	**:** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	**:** 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TOKİ	**:** Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TTK	**:** 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Kooperatifler, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda "*Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklar"* olarak tanımlanmıştır. Kooperatifçilik hareketleri Mithat Paşa'nın öncülüğünde Osmanlı döneminde başlamıştır[1]. Cumhuriyet döneminde kooperatifçilik, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün teşvikiyle 20 Mayıs 1931 tarihinde İstanbul Üniversitesi bünyesinde Türk Kooperatifçilik Cemiyeti adıyla bir dernek kurulması ile devam etmiştir[2]. 1934 ila 1936 yılları arasında Ankara Belediyesi'nin öncülüğünde Ankara'da hizmet eden memurların konut ihtiyaçlarının karşılanması adına Bahçelievler Konut Yapı Kooperatifi kurulmuştur[3]. 1940'lı yıllarda ise Ankara'da Tasarruf Kooperatifi, Ankara İş Bankası Memurları Yapı Kooperatifi, Ucuz Evler Yapı Kooperatifi, Emekli Sandığı Yapı Kooperatifi ve Dikmen Yapı Kooperatifi kurulmuştur. 1984 yılında 2895 sayılı Toplu Konut Kanunu ile Toplu Konut İdaresi (TOKİ) kurulmuştur. TOKİ, kamu idareleri adına sosyal konut ihtiyaçlarını gidermeye devam etmektedir[4].

Kamu idarelerinden sonra ve bunlardan ayrı olarak vatandaşların sosyal konut ihtiyaçlarını gidermede konut yapı kooperatifleri önemli bir yer kazanmıştır[5]. Konut yapı kooperatiflerinin amacı, konut yapımına uygun kadastral parsel[6] veya arsaları[7] satın almak, bulunduğu belediyedeki imar planlarına uygun olarak konut yapmak ve bu konutları ortaklarına devretmektir. Kısacası konut yapı kooperatifleri ortaklarına konut

[1] MÜLAYİM, Ziya Gökalp, Kooperatifçilik, Yetkin Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 2019, s. 51.

[2] MÜLAYİM, Ziya Gökalp, Atatürk ve Kooperatifçilik, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 62.

[3] KANSU, Aykut "*Jansen'in Ankara'sı İçin Örnek Bir "Bahçe Şehir" ya da SIEDLUNG: "Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi 1934-1939*", Toplumsal Tarih Dergisi, S. 187, 2009, s. 2.

[4] https://www.toki.gov.tr/kurulus-ve-tarihce. (s.e.t. 20.01.2024)

[5] KELEŞ, Ruşen, Türkiye'de Konut Kooperatifleri, Gürsoy Basımevi, Ankara, 1967, s. 4.

[6] 31047 sayılı ve 22.02.2020 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik m. 4/1-i; "*Kadastral parsel: Herhangi bir imar düzenlemesi yapılmamış, kadastro mevzuatı uyarınca oluşturulacak tescil edilmiş parsellerdir.*"

[7] Arazi ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik m. 4/1-b; "*Arsa: İmar planı ve imar mevzuatına göre oluşmuş imar parselidir.*"

temin etmeyi amaçlar[8]. Bu kooperatifler, konut yapılacak arsanın alınması, konutların inşaatı için gerekli plan ve projenin hazırlanması ile inşaatın yapılması gibi birçok hukuki işlemler gerçekleştirmektedir. Kooperatifler, yukarıda da değinilen kanuni tanımından anlaşılacağı üzere tüzel kişiliği olan, gerçek veya tüzel kişi ortaklarının belirledikleri ekonomik menfaatlerini, meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını, işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma veya kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla kurulan ortaklıklardır (Koop. K. m.1). Kooperatifler birer ticaret şirketi olup tüzel kişiliği haizdir (TTK m.124). Çalışmamızın konusu olan yapı konut kooperatifleri de birer kooperatif olması nedeniyle öncelikle kooperatiflerden bahsedilmiştir.

Tüzel kişiler fiil ehliyetlerini yetkili organları vasıtasıyla kullanırlar (TMK m. 50). Kooperatiflerin hukuki işlem ve eylemleri ile kuruluş amaçlarını gerçekleştirmesi için bünyesinde kanuni olarak bulunması zorunlu üç organ bulunmaktadır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun Beşinci Bölümünde kooperatifin organları düzenlenmiştir. Bu organlar genel kurul (Koop.K. m. 42-54), yönetim kurulu (Koop. K. m.55-64) ve denetim kuruludur (Koop. K. m. 65-69).

Genel kurul, kooperatifin en yetkili organı olup tüm ortakları tarafından teşekkül eder. Genel kurulun görev ve yetkileri Kooperatifler Kanunu 42'inci ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Denetim kurulunun görevleri ise kooperatifin bilanço ve hesaplarını incelemek ve rapor hazırlamak, kooperatif ile ilgili yapılan işlemlere ilişkin kayıt ve defterlerin düzenli olarak tutulmasını sağlamak, kooperatifin nakit mal varlığını kontrol etmek, yönetim kurulu üyelerinin seçilme şartlarını denetlemek, yönetim kurulunun görevini ihmali halinde genel kurulu toplantıya çağırmak ve kooperatif ortaklarının yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif çalışanları hakkındaki şikâyetleri incelemektir (Koop. K. m. 65).

Yönetim kurulu, genel kurul ve denetim kurulunun aksine sürekli çalışan, kooperatifi yöneten, temsil eden ve faaliyetlerini kurul-organ olarak yürüten bir organdır. Çalışmanın ilk bölümünde yönetim kurulu üyelerinin kanunda ve anasözleşmede belirtilen nitelikleri ile seçimi ve yönetim kurulunun teşekkülüne ilişkin hükümler irdelenmiştir. İkinci bölümünde yönetim kurulunun çalışma usulü, görev ve yetkileri;

[8] KALENDER, Emre/KIRATLI, Metin "*Yargıtay Kararları Işığında Konut Yapı Kooperatiflerinde Peşin Ödemeli Ortak*", Terazi Hukuk Dergisi S.198, 2023, s. 67.

son bölümde ise yönetim kurulu üyelerinin hukuki ve cezai sorumlulukları anlatılmaya çalışılmıştır.

1. BÖLÜM

KONUT YAPI KOOPERATİFLERİNDE YÖNETİM KURULUNUN OLUŞUMU

1.1. Genel Olarak

Yönetim kurulu, kanun ve anasözleşmesinde düzenlenen hükümler çerçevesinde kooperatifin tüzel kişiliğini temsil eden, yöneten, amacı ve esas faaliyetleri konusunda işlerini yürüten organıdır[9]. Yönetim kuruluna ilişkin kanuni düzenlemeler 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda[10] (Koop. K.) 55 ila 64'üncü maddeler arasında düzenlenmiştir[11]. Kooperatifler Kanunu'nda düzenleme bulunmayan hallerde ise 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun[12] (TTK) 359 ila 396'ncı maddelerinde düzenlenen anonim şirketler yönetim kuruluna ilişkin düzenlemeler, kooperatif ortaklıklar için de uygulanır[13] (Koop. K. m. 98).

Yönetim kurulu en az üç üyeden oluşur (Koop. K. m. 55/2). Kanunda üye sayısı konusunda en az sayı belirlenmiş olup, üst sınır belirlenmemiştir. Aşağıda da detayları ile anlatılacağı üzere yönetim kurulu üye sayısı kadar yedek üye de belirlenmesi gerekir. Bununla birlikte asıl ve yedek üyelerin kooperatifin ortağı olması şartı da bulunması nedeniyle üye sayısı en fazla ortak sayısı kadar olabilir[14].

---

[9] ÜSTÜN, Yusuf/AYDIN, Muhittin, Kooperatifler Hukuku, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2021, s.253; YENİPINAR BERBEROĞLU, Filiz, Kooperatif Davaları, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2024, s. 25; AKTAŞ, Ayşe "Kooperatif Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Cezai Sorumlulukları ve Sorumluluğun Tabi Olduğu Genel Esaslar", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 11.

[10] 13195 sayılı ve 10.05.1969 tarihli Resmî Gazete.

[11] ÜSTÜN/AYDIN, s.253.

[12] 27846 Sayılı ve 14.02.2011 tarihli Resmî Gazete.

[13] ÜSTÜN/AYDIN, s.253.

[14] ÖZTÜRK, Feyza "Kooperatiflerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulunun Genel Kurul Tarafından Sınırlandırılması", Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024, s. 59; BÖLÜKBAŞ, Tonguç, Kooperatif Yöneticilerinin Hukuki ve Cezai Sorumlulukları, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2010, s. 3.

1.2. Yönetim Kurulu Üyeleri ile Kooperatif Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği

Yönetim kurulu kooperatifin temsil organı olması nedeniyle, kurul üyeleri ile tüzel kişilik arasındaki ilişkinin hukuki mahiyeti konusu öğretide tartışmalı olup, hizmet sözleşmesi[15], vekâlet sözleşmesi[16] ve sui generis[17] bir ilişkinin olduğuna dair öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bu ilişki bizim de katıldığımız görüşlere[18] ve yargı içtihatlarına[19] göre vekâlet ilişkisi olarak kabul edilir. Bu nedenle yönetim kurulu üyeleri yaptıkları işlemler nedeniyle kooperatife karşı vekil gibi sorumludurlar[20].

Yönetim kurulu, kooperatifin temsil ve yönetim gibi işlerini görür (Koop. K. m.55). Türk Borçlar Kanunu uyarınca iş görme edimlerine ilişkin kanunda düzenleme bulunmadığı hallerde vekâlet ilişkisine hükümler uygulanır (TBK m.502/2). Bu nedenle yönetim kurulu ile kooperatif arasındaki ilişkinin mahiyetinin vekâlet ilişkisi olduğu kabul edilebilir.

---

[15] SÜZEK, Sarper, İş Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, 2015, s. 147.

[16] ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler, C. 2-3, Anonim Şirketlerin Organizasyonu ve Tahviller, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 108; İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, 4. Baskı, Yasa Yayınları, Ankara, 1989, s. 202; AKDAĞ GÜNEY, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 289.

[17] AKDAĞ, Necla "*Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 57, S. 1 (Necip Bilge'ye Armağan Sayısı), 2008, s. 14; KARAEGE, Özge *"Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364*)", Ankara Barosu Dergisi, S. 2014/1, s. 94; KAYIRGAN, Hasan "*Yönetim Kurulu Üyesiyle Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği*", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8,S.1, 2013, s.257.

[18] ÜSTÜN/AYDIN, s.253; KARACEHENNEM, Nejdet, Kooperatifler Hukuku, Şark Matbaası, Ankara, 1977, s. 170; ANSAY, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Ankara, 1982, s. 98-99; PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara, 2017, s. 472, ŞANLI, Şeyda, "*Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*" Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 24, s. 213.

[19] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2008/699 Esas, 2008/714 Karar ve 26.11.2008 tarihli ilamı: *"(...) Yönetim Kurulu kooperatifin temsilcisi, bir yerde de vekilidir. (...)*" https://www.lexpera.com.tr/; Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2015/17740 Esas, 2015/25602 Karar ve 14.09.2015 tarihli ilamı; Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2016/32565 Esas, 2016/18467 Karar ve 25.10.2016 tarihli ilamı.

[20] ÜSTÜN/AYDIN, s.253; UYSAL, Levent "*6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-II*", TBB Dergisi, S. 8, 2009, s. 1.

1.3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri

1.3.1. Genel Olarak

Kooperatifler Kanunu m. 56'da yönetim kurulu üyelerinde aranan şartlar Türk vatandaşı olmak, amacı ve esas faaliyet konusu aynı olan başka bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olmamak, Kooperatifler Kanunu'nda ve Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen ve düzenlenen suçlardan birinden mahkûm olmamak olarak sayılmıştır. Bununla birlikte 5941 sayılı Çek Kanunu[21] m.5/2'de hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı bulunanların sermaye şirketlerinin yönetim organlarında görev alamayacağı düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nda kooperatif şirketlerin sermaye ya da şahıs şirketi olarak bir ayrıma tabi tutulmadığı görülmekteyse de, madde gerekçesine bakıldığında bu boşluğun kasıtlı olarak bırakıldığı anlaşılır (TTK m.124). Kooperatifler Kanunu'nda da kanunda düzenleme bulunmayan hallerde 6120 sayılı TTK'nun anonim şirketlere ilişkin hükümlerine atıf yapılmıştır. Bu anlamda kooperatifler her ne kadar sermaye şirketleri olarak nitelendirilmese de, bazı durumlarda kanuni düzenleme uyarınca sermaye şirketleri gibi muamele görürler. Bu nedenle Çek Kanunu m. 5/2 hükümlerinin kooperatif yönetim kurulu üyeleri hakkında da uygulanabileceği söylenebilir.

1.3.2. Kooperatifler Kanunu'nda Düzenlenen Şartlar

1.3.2.1. Türk Vatandaşlığı

Türk vatandaşlığı, Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olmayı ifade eder[22]. Kooperatifler Kanunu'nda sayılan şartların başında yönetim kurulu üyesinin Türk vatandaşı olması gelir (Koop. K. m. 56)[23]. Dolayısıyla yönetim kurulu üyesi olabilmesi için kişinin öncelikle Türk vatandaşlığının bulunması şarttır. Kooperatifler Kanunu'nda açıkça Türk vatandaşlığının bulunması şartı koşulmuş olup, vatandaşlığın kazanma bakımından herhangi bir özel düzenleme yapılmamıştır. Dolayısıyla Türk

[21] 20.12.2009 tarih ve 27438 sayılı Resmi Gazete.

[22]Anayasa m.66, 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu m. 3.

[23] ÖZEL, Bilal / CİNBAŞ, Mustafa Eser "*Kooperatif Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Oluşumu*", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 21, S. 2, s.262.

vatandaşlığının doğum yolu ile ya da sonradan kazanılması yönetim kurulu üyeliği bakımından herhangi bir fark teşkil etmez[24].

Yönetim kurulu üyesinin Türk vatandaşı olması dışında başka bir devlet vatandaşlığının bulunup bulunmayacağı hakkında ise, kanun ve yönetmeliklerde herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Bununla birlikte çifte vatandaşlık durumunda, kişinin aynı zamanda Türk vatandaşı da olması nedeniyle, diğer ülke vatandaşlığının yönetim kurulu üyeliğine herhangi bir engel teşkil etmeyeceği kanaatindeyiz.

Kanuna ve anasözleşmeye uygun olarak yönetim kurulu üyeliğine seçilen bir kişinin çifte vatandaş olması durumunda Türk vatandaşlığını kaybetmesi veya sadece Türk vatandaşı olduğu halde vatansız durumuna geçmesi hallerinde; yönetim kurulu üyesi olma şartını kaybeder. Yönetim kurulu üyeliğinin sona erme halleri ve sona ermeye ilişkin hükümler aşağıda anlatılmıştır[25].

Yönetim kurulu üyeliğine Türk vatandaşı olmayan birisinin genel kurulca seçilmesi durumunda; bu genel kurul kararına karşı Kooperatifler Kanunu m. 53'e göre, kararın verildiği tarihten 1 ay içinde, kooperatifin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde iptali için dava açılması gerekmektedir (TTK m.445).

1.3.2.2. Kooperatifin Ortağı Olmak

Bu şart Kooperatifler Kanunu'nun üyelik şartları başlıklı 56'ıncı maddesinde düzenlenmemiş, ödevi ve üye sayısı başlıklı m. 55'te düzenlenmiştir. Anılan hükme göre yönetim kurulu en az üç üyeden oluşur ve bunların kooperatifin ortağı olması gerekir. Aşağıda ayrıca inceleneceği üzere[26] yönetim kurulu üyesi seçilebilmek için anasözleşmede belirlenmek (Koop. K. m.3) ya da genel kurulda bu yönde bir karar alınması gerekir (Koop. K. m.42). Yönetim kurulu üyeliğine anasözleşmede belirlenen ya da genel kurulda seçilen bir kimsenin bu seçim veya belirlenme tarihinde kooperatifin ortağı olması gerekir[27]. Anasözleşmenin tescil edildiği yahut genel kurul

[24] DOĞAN, Vahit; Türk Vatandaşlık Hukuku Savaş Yayınevi, 16. Baskı, Ankata, 2022, s. 40.

[25] Bkz. 3.7.

[26] Bkz. 4. Yönetim Kurulunun Seçimi

[27] ŞİMŞEK, Edip, Kooperatif Ortaklıklar (Mevzuat ve Uygulama), Yonca Matbaası, Ankara, 1981, s. 185.

kararının alındığı tarihten sonra kooperatife ortak olması bu kimsenin üyeliğini geçerli hale getirmez[28].

Kooperatif ortağı olma konusunda gerçek kişiler için medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmaları[29] şartı düzenlenmiştir (Koop. K. m.8). Kooperatifler Kanunu'nda kooperatif üyesi olabilmek için vatandaşlık esasına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle yukarıda da anlatıldığı üzere Türk vatandaşlığı bulunmayan bir gerçek kişi kooperatifin ortağı olabilecek ancak yönetim kurulu üyesi olamayacaktır[30].

1.3.2.3. Kooperatifçilik Eğitimini Tamamlamak

Kooperatifler Kanunu'nda yönetim kurulunun ödevlerini düzenleyen maddede, yönetim kurulu üyeliğine seçilen kimselerin kooperatifçilik eğitim programını tamamlamaları şartı öngörülür (Koop. K. m. 55/3). Bu madde dayanak yapılmak suretiyle Ticaret Bakanlığınca Kooperatifçilik Eğitimi Yönetmeliği[31] hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik hükümlerine göre inşaat ruhsatını almış ve ortak sayısı 50 veya daha fazla olan konut yapı kooperatiflerinde yöneticilerin bu eğitimi tamamlama şartı öngörülür (Koop. Eğitimi Yön. m. 5/1-b). Bu şart, 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun[32] ile 1163 sayılı Kanuna eklenmiş ve dolayısıyla sonradan eklenen bir şart olmuştur. Kanun gerekçesine göre kooperatiflerin yaygınlaşması nedeniyle yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görevlerini yerine getirirken yeterli bilgi ve donanıma sahip olması amacıyla eklenmiştir[33].

Kooperatifçilik eğitimi, kanuni şart olarak düzenlenmesinden dolayı, anasözleşmede belirlenen ya da genel kurulda yönetim kuruluna seçilen üyenin dokuz ay içinde bu eğitimi tamamlamaması halinde kanunda aranan bu şartı taşımadığı sonucu ortaya çıkar (Koop. K. m.55/3). Kooperatifçilik eğitimi yönetim kurulu üyeliğine seçilmeye engel değildir. Ancak seçimden sonra dokuz ay içerisinde bu eğitimin tamamlanmamış olması kanunda aranan bu şartın sonradan kaybedildiği sonucunu

[28] ÖZEL/CİNBAŞ, s.262.

[29] 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m.8-9'da düzenlenen hak ve fiil ehliyetine sahip olunması.

[30] Bkz. 3.3.1.

[31] 14.01.2022 tarih ve 31719 sayılı Resmi Gazete.

[32] 26.10.2021 tarih ve 31640 sayılı Resmi Gazete.

[33] 7339 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin gerekçesi.

doğurur. Dolayısıyla dokuz ay içerisinde eğitimi tamamlamayan üye hakkında denetçiler tarafından yapılacak araştırma sonucu veya re'sen yönetim kurulunca görevine son verilir (Koop. K. m. 56/2).

1.3.2.4. Kooperatifte Denetçi Olmamak

Kooperatifler Kanunu'nda denetçilerin yönetim kurulu üyesi seçilebilmesini sınırlayacak şekilde herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır[34]. Bununla birlikte Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik'te[35] denetleme organı ve üyelerinin nitelikleri düzenlenmiştir. Anılan düzenlemeye göre denetim kurulu üyelerinin kooperatif şirketinin ortağı olup olamayacağı konusunda bir şart bulunmamaktadır. Dolayısıyla denetçiler, ortaklar arasından seçilebileceği gibi ortak olmayan kimseler tarafından da seçilebilir. Yönetim kurulu üyeliğine ilişkin olarak Yönetmeliğin denetleme organı üyelerinin niteliklerini düzenleyen ilgili maddesinde, denetçinin yönetim kurulu üyesi olamayacağı, yönetim kurulu üyelerinden birinin eşi olamayacağı, kooperatifteki personel veya yönetim kurulu üyeleri ile arasında ikinci derece dahil kan ve kayın hısımlığı olamayacağı ve yönetim kurulu üyeleriyle arasında iş ortaklığı bulunamayacağı düzenlenmiştir (Yönetmelik m. 7/1-(ç)).

Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde genel kurul, anonim şirketin iç ilişkisinde şirketin iradesini yansıtan organ olarak tanımlanmıştır[36]. Yapılan bu tanımlama ve kanuni düzenleme nedeniyle denetçiler her zaman görevden alınabileceği için pay sahipleri arasından seçilebilmelerine olanak vardı. 6102 sayılı Kanun döneminde ise kanun koyucu tarafından bu uygulamadan vazgeçilmiş ve tam aksi yönde düzenleme yapılmıştır. Kooperatifler Kanunu'nda bir düzenleme bulunmaması durumu ise kanun koyucu tarafından bilinçli olarak yapıldığı, bu kanunun sermaye şirketlerine ilişkin genel düzenlemelere muhalif kalma ihtimalinin önüne geçilmesi amaçlandığı kanaatindeyiz.

[34] KARACEHENNEM, s. 154.

[35] 31737 sayı ve 01.02.2022 tarihli Resmî Gazete.

[36] ARSLANLI, Halil *"Anonim Şirketlerde Umumi Heyet*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 12, S. 4, 1948, s. 209.

1.3.3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Amacı ve Esas Faaliyet Konusu Aynı veya Farklı Olan Başka Bir Kooperatifin Yönetim Kurulunda Bulunup Bulunmadığının Yasak Kapsamında Değerlendirilmesi

Yönetim kurulu üyelerinin amacı ve esas faaliyeti aynı olan başka bir kooperatifin olmaması öngörülmüştür (Koop. K. m. 56/1-b). Bu şart Kooperatifler Kanunu'nda açıkça düzenlenmiş olup yönetim kurulu üyeleri için öngörülen rekabet yasağının bir yansımasıdır[37]. Dolayısıyla konut yapı kooperatiflerinde yönetim kuruluna seçilecek ya da belirlenecek üyenin başka bir konut yapı kooperatifinin yönetim kurulu üyesi olmaması gerekir.

Kooperatifler Kanunu m. 55/1-(2)'de açıkça amacı ve esas faaliyet konusu aynı olan başka bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olmama şartı düzenlenmiştir. Dolayısıyla yönetim kuruluna seçilecek ya da belirlenecek üyenin farklı türde bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olması konut yapı kooperatifinde yönetim kuruluna üye olmasına engel teşkil etmez. Örneğin herhangi bir tarım kooperatifi yönetim kurulu üyesinin, konut yapı kooperatifi yönetim kurulu üyesi olması durumu üyelik için engel teşkil etmez.

Kooperatifler üç farklı bakanlığın denetiminde olmak üzere 25 farklı türde faaliyet gösterir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının denetiminde olan kooperatifler; konut yapı kooperatifleri, küçük sanayi sitesi yapı kooperatifleri ve toplu işyeri yapı kooperatifleridir. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının denetiminde bulunan tarım ve üretim kooperatifleri ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığının denetiminde olan ticari işletme olarak faaliyet gösteren kooperatifler ve kefalet kooperatifleridir.

Fiili yönetim organı, esasen kanunlarda düzenlenmemekle beraber öğretide anonim ortaklıklar için kabul edilen bir kavramdır[38]. Anonim ortaklıklar bakımından bu

[37] ÖZEL/CİNBAŞ, s.263.

[38] POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / TEKİNALP, Gülören "*Ortaklıklar Hukukunda Organların Sorumluluğu*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 45, C. 1-4, s. 349; Karşı görüş için bkz. HELVACI, Mehmet, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2001, s. 9.

kavram, kişinin esas sözleşme ile belirlenme ya da genel kurulca atama olmaksızın, yönetim kurulu üyesiymiş gibi işlemler yapması ve ortaklığı temsil etmesidir[39].

Kooperatif ortaklıklar bakımından fiili yönetimde bulunmak ise, anasözleşme ile belirlenmemiş ya da genel kurul tarafından atanmamış bir kimsenin yönetim kurulu üyesi gibi işlem yapma ve ortaklığı temsil etmesidir. Türk Ticaret Kanunu ve Kooperatifler Kanunu'nda fiili yönetime ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla beraber yukarıda da bahsedildiği üzere fiili yönetim konusu öğretide tartışılmaktadır. Fiili yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu açısından yönetim kurulu üyelerine ilişkin var olan düzenlemelerin kıyasen uygulanabileceği görüşü ileri sürülmüştür[40]. Bu görüşler uyarınca bir konut yapı kooperatifinde fiili yönetim kurulu üyesi olan kimsenin başka bir konut yapı kooperatifinde yönetim kurulu üyesi olarak belirlenmesi ya da seçilmesi durumunda, Kooperatifler Kanunu m. 55 uyarınca bu hususun denetçiler tarafından araştırılması ve bu kimselerin görevlerine yönetim kurulunca son verilmesi gerektiği savunulabilir. Bu hususta denetçiler tarafından gerekli araştırmaların yapılmaması halinde Kooperatifler Kanunu'nda cezai müeyyide öngörülmüştür (Koop. K. m. Ek Madde 2).

1.3.4. Kooperatifler Kanunu'nda Belirtilen Suçlardan Mahkûm Olmamak

1.3.4.1. Genel Olarak

Kooperatifler Kanunu'na göre devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçları ile Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenen suçlardan birinden mahkûm olmak, yönetim kurulu üyeliğine engel teşkil eder (Koop. K. m.56/1-3).

1.3.4.2. Yönetim Kurulu Üyesinin Mahkûmiyeti

Mahkûmiyet, ceza yargılamasında kişinin suçu işlediğinin mahkemece sabit görülmesi anlamına gelir (CMK m. 223/5). Dolayısıyla kişi hakkında, Türk Ceza

[39] AKSOYAK, Mustafa "Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016, s.16.

[40] HELVACI, s. 32; AKSOYAK, s. 96; KORKUT, Ömer *"Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği*", Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C. 1, Ankara, 2010, s. 1380.

Kanunu m.45'te düzenlenen cezalardan birisine hükmedilir[41]. Yönetim kurulu üyesi hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi durumunda, belirlenmesi ya da seçilmesi halinde üyelik şartlarını sonradan kaybetmiş olacaktır. Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenen suçlardan herhangi bir suçu işlemesi nedeniyle hakkında mahkûmiyet kararı verilen kişi, yönetim kurulu üyesi olarak belirlenemez, seçilemez. Kısacası ceza mahkemelerince verilecek mahkûmiyet kararı kişinin yönetim kurulu üyesi olmasına engel teşkil eder. Ceza hukuku kapsamında mahkûmiyet kararı dışında birtakım hukuki müesseseler bulunmaktadır. Bu müesseselere aşağıda değinilmiştir.

1.3.4.3. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi Durumunda

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu[42]'na (CMK) göre üst sınırı üç yıl ve daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yeterli şüphenin[43] de bulunmasına rağmen Cumhuriyet savcısı tarafından kamu davasının açılmasının beş yıl süre ile ertelenmesidir[44] (CMK m.171/2). Ancak uzlaştırma ve önödeme kapsamındaki suçlar ile suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek, örgüte üye olmak veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar, cinsel suçlar, kamu görevlisi tarafından görevi sebebiyle işlenen suçlar, kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen suçlar ve askerler tarafından işlenen askeri suçlarda kamu davasının açılmasının ertelenmesi müessesi uygulanmaz (CMK m.171/2-6). Dolayısıyla bu suçlar kapsamında kamu davasının açılmasının ertelenmesi müessesesi uygulanmaz ve ilgililer hakkında kamu davası açılır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu[45]'nda (TCK) düzenlenen hırsızlık (TCK m.141/1-2), güveni kötüye kullanma (TCK m.155/1-2) ve dolandırıcılık (TCK m.157/1) suçları Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca uzlaştırmaya tabiidir (CMK m.253). Dolayısıyla bu suçlar kapsamında kamu davasının açılmasının ertelenmesi müessesesi uygulanmaz. Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenen bu üç suç dışındaki suçlarda

[41] BEKAR, Elif "*Ceza Muhakemesinde Hüküm Çeşitleri*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 75, S.1, 2017, s. 41.

[42] 25673 sayılı ve 17.12.2004 tarihli Resmî Gazete.

[43] YILMAZ, Davut "Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi", İstanbul Kültür Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2009, s.76.

[44] ÖZEN, Mustafa, Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Ankara, 2017, s. 613.

[45] 25611 sayılı ve 12.10.2004 tarihli Resmî Gazete.

Cumhuriyet savcısı tarafından yönetim kurulu üyesi hakkında kamu davasının açılmasının ertelenmesi yönünde bir karar verilebilir.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi halinde verilen karar adli sicile değil ayrı bir sicile kaydedilir[46]. Şahıs hakkında açılacak başka bir soruşturma veya kovuşturma sırasında hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından sicilden istenmek suretiyle görülebilir[47]. Bu nedenle bir yargılama olmaması ve nihayetinde bir mahkûmiyet kararı bulunmaması nedeniyle bu durum yönetim kurulu üyeliğine seçilmeye engel teşkil etmez. Zira beş yıllık erteleme süresi sonunda şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilir[48].

Kooperatifler Kanunu'nda sayılan suçlara ilişkin mahkûmiyet şartı aranması (Koop. K. m.56), kamu davasının açılmasının ertelenmesi halinde mevcut durumda bir kamu davası olmaması, verilen kararın Cumhuriyet savcısının adli nitelikli bir kararı olması[49], erteleme süresi sonunda şahıs hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi nedenleriyle; yönetim kurulu üyesi hakkında azli ya da göreve devamı yönünde bir karar alınmaya ihtiyaç yoktur.

1.3.4.4. Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Durumunda

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesi Ceza Muhakemesi Kanunu'nda düzenlenmiştir (CMK m. 231). Anılan hükme göre sanık hakkında yapılan yargılama neticesinde hükmolunan cezanın sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmamasıdır[50]. Düzenlemenin amacı, Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenen şartların varlığı halinde, sanığın mahkûmiyet kararının sonuçlarına katlanmasının önüne geçmektir[51].

---

[46] GÜMÜŞAY, Arif "*Yeni Değişiklikler Işığında Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi*", Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi, C. 4, S. 1, s. 131.

[47] GÜMÜŞAY, s. 131.

[48] ÖZBEK, Veli Özer / DOĞAN, Koray / BACAKSIZ, Pınar / TEPE, İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, 11. Baskı, Ankara, 2018, s. 500.

[49] ADIGÜZEL, Aysu "Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi", Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021, s. 35.

[50] ÖZBEK/DOĞAN/BACAKSIZ/TEPE, s. 694.

[51] ÖZEN, s. 683.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması ceza hukuku kapsamında bir hüküm olarak kabul edilmez[52]. Bu müessese ceza dosyasının askıya alınması olarak da öğretide tanımlanmaktadır[53]. Sanık hakkında verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı sonrasında sanık beş yıl süre içerisinde yeni bir suç işlemez ve denetim yükümlülüklerine uygun davranırsa ceza mahkemesince davanın düşmesine karar verilir[54].

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında sanığa bir mahkûmiyet kararı verilmiş olmasına karşın bu kararın hukuki sonuçlarını doğurmaması nedeniyle bu kararlar mahkûmiyet niteliği taşımamaktadır[55]. Başka bir ifadeyle ceza mahkemesince sanığa bir hapis ya da adli para cezası verilmiş ancak bu hükmün açıklanması beş yıl süre ile ertelenmiştir. Dolayısıyla hüküm açıklanmamış, şimdilik uygulamaya konulmamıştır[56].

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararında her ne kadar sanık hakkında bir cezaya hükmedilmişse de bu hüküm açıklanmadığından ortada bir mahkûmiyet kararı bulunmamaktadır. Kooperatifler Kanunu'nda yönetim kurulu üyeliğine engel teşkil eden suçlar tahdidi olarak sayılmıştır (Koop. K. m. 56/3). Ayrıca fıkranın son cümlesi açıkça "mahkûm olmamak" şeklinde düzenlenmiştir. Bu nedenle ortada bir mahkûmiyet kararı da bulunmadığından yönetim kurulu üyesi hakkında azli ya da göreve devamı yönünde bir karar alınmaya ihtiyaç yoktur. Nitekim hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararında masumiyet karinesi de devam edeceğinden

---

[52] ŞAHİN, Cumhur "*Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararına İtirazda İncelemenin Kapsamı*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 19, S. 2, s. 283.

[53] KAYA, Emir "*İnsan Hakları Açısından Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması*", Ankara Barosu Dergisi, C. 3, 2013, s. 411.

[54] GÜNGÖR, Devrim / OKUYUCU ERGÜN, Güneş "*Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 65, S. 4, 2016, s. 1963.

[55] Yargıtay 19. Ceza Dairesi 2015/1633 Esas, 2015/2205 Karar ve 02.06.2015 tarihli ilamı: *"Sanık hakkında atılı suçtan 20.07.2009 tarihinde verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının 10.09.2009 tarihinde kesinleşmesinden sonra denetim süresi içinde 20.03.2011 tarihinde işlediği yeni suçtan yapılan yargılama sonunda verilen Karaisalı Sulh Ceza Mahkemesinin 2011/88 E. 2011/184 K. sayılı kararın mahkumiyet niteliğinde olmayan hükmün açıklanmasının geri bırakılması hükmü niteliğinde olması karşısında, sanık hakkında atılı suçtan verilen ve açıklanması geri bırakılan hükmün açıklanamayacağının gözetilmemesi"* karararama.yargitay.gov.tr

[56] ŞAHİN, Cumhur / GÖKTÜRK, Neslihan, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 184.

yönetim kurulu üyesi hakkında üyelik şartları konusunda herhangi bir işlem yapılmasına gerek yoktur[57].

1.3.4.5. Hapis Cezasının İnfazının Ertelenmesi Durumunda

Ceza yargılamasının sonunda iki yıl veya daha az hapis cezasına mahkûm olunan kimsenin cezası Türk Ceza Kanunu'na göre ertelenebilir (TCK m.51). Cezanın ertelenmesi kararı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen şartların[58] da varlığıyla birlikte mahkeme tarafından verilir. Cezanın ertelenmesi kararı cezaya hükmeden mahkeme

---

[57] ÖZBOYACI, Alper "*Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin TTK 560 Uyarınca Uzamış Zamanaşımına Göre Sorumlu Tutulması"*, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 29, S. 2, 2021, s.1060.

[58] Bkz. 5237 sayılı Kanun m.51; *"(1)İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin; a) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması, b) Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması, gerekir. (2) Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Bu durumda, koşul gerçekleşinceye kadar cezanın infaz kurumunda çektirilmesine devam edilir. Koşulun yerine getirilmesi halinde, infaz hâkimi kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhal salıverilir.8 (3) Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. Bu sürenin alt sınırı, mahkûm olunan ceza süresinden az olamaz. (4) Denetim süresi içinde; a) Bir meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlünün, bu amaçla bir eğitim programına devam etmesine, b) Bir meslek veya sanat sahibi hükümlünün, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına, c) Onsekiz yaşından küçük olan hükümlülerin, bir meslek veya sanat edinmelerini sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkanı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmesine, mahkemece karar verilebilir. (5) Mahkeme, denetim süresi içinde hükümlüye rehberlik edecek bir uzman kişiyi görevlendirebilir. Bu kişi, kötü alışkanlıklardan kurtulmasını ve sorumluluk bilinciyle iyi bir hayat sürmesini temin hususunda hükümlüye öğütte bulunur; eğitim gördüğü kurum yetkilileri veya nezdinde çalıştığı kişilerle görüşerek, istişarelerde bulunur; hükümlünün davranışları, sosyal uyumu ve sorumluluk bilincindeki gelişme hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek infaz hâkimine verir.(8) (6) Mahkeme, hükümlünün kişiliğini ve sosyal durumunu göz önünde bulundurarak, denetim süresinin herhangi bir yükümlülük belirlemeden veya uzman kişi görevlendirmeden geçirilmesine de karar verebilir. (7) Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklere, infaz hâkiminin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi halinde; ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine infaz hâkimliğince karar verilir. (8) Denetim süresi yükümlülüklere uygun veya iyi halli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır."*

tarafından verilir[59]. Cezanın ertelenmesi durumunda sadece infaz ertelendiğinden mahkûmiyet hükmüne bağlı mahrumiyetler kişi açısından hüküm doğurur[60].

Hapis cezasının infazının ertelenmesi halinde ceza hukuku bakımından bir yargılama yapılmış ve hüküm verilmiştir. Ceza mahkemelerince verilen hüküm mahkûmiyet hükmü olduğundan, Kooperatifler Kanunu m.56/3 hükmüne göre genel kurulda bu üyenin azli ya da göreve devam etmesi yönünde gündeme madde konur ve karar alınır. Bu hususta yönetim kurulu üyesinin üyelik şartlarını sonradan kaybetmesi nedeniyle denetim kurulu tarafından araştırma yapılmalıdır (Koop. K. m. 56/2). Yapılan araştırma neticesinde yönetim kurulu üyesinin şartları kaybetmesi nedeniyle yönetim kurulunca bu üyenin üyeliğine son verilir (Koop. K. m. 56/2).

1.3.4.6. Yargılamanın Devam Etmesi Durumunda

Ceza mahkemesince verilen karar kesinleşene kadar, ceza hukukunun ilkelerinden olan masumiyet karinesi gereğince halen suçsuz olması durumu göz önüne alındığında, yönetim kurulu üyesinin Kooperatifler Kanunu'nda tahdidi olarak sayılan suçlardan birisini işlediğinden bahisle üyeliğine son verilmesi mümkün değildir[61]. Nitekim Yargıtay kararları yönetim kurulu üyesi hakkında verilecek cezanın kesinleşmesinin beklenmesi gerektiği yönündedir[62]. Dolayısıyla yönetim kurulu üyesi hakkında kanunda belirtilen suçlardan dolayı ceza davası açılması görevine devam

---

[59] ÜNLÜ, Abdurrahman *"Hapis Cezasının Ertelenmesi*", Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 2, 2018, s. 19.

[60] TURHAN, Faruk *"Yeni Türk Ceza Kanunu'na Göre Cezaların Ertelenmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar",* Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 3-4, 2006, s. 41.

[61] ÖZEL/CİNBAŞ, s.263-264.

[62] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2003/4312 Esas, 2003/11582 Karar ve 08.12.2003 tarihli ilamında; *"Ancak dava, kooperatif genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Kooperatifler Kanunu'nun 56/1 nci maddesine göre, yöneticiler hakkında ticaret yasağına aykırı davranmak nedeniyle dava açılması, yönetim kurulu üyesi olarak seçilmeye engel değildir. Görevi suistimal suçuna ilişkin hükümlere veya Kooperatifler Kanunu'na göre mahkûm olmamak, yönetim kurulu üyelerinde aranan şartlardan ise de, davalı kooperatif yöneticileri hakkında, genel kurul tarihinde kesinleşmiş bir mahkumiyet kararı bulunmamaktadır. İleride bu şartın gerçekleşmesi halinde, anılan madde hükümlerine göre, konu genel kurul gündemine alınarak gerekli işlemler yapılabilecektir."* (www.lexpera.com)

etmesine veya seçilmesine engel teşkil etmez[63]. Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşmeye göre kanunda ve anasözleşmede sayılan suçlar sebebiyle hakkında dava açılan yönetim kurulu üyesinin görevi, ilk genel kurul toplantısına kadar devam eder. Bu durumun ortaya çıkmasından sonraki ilk genel kurula, yönetim kurulu üyesinin görevine devam edip etmeyeceği konusunda gündeme madde eklenir ve bu hususta karar alınır (Örnek Anasözleşme m. 44/4). Genel kurulca yönetim kurulu üyesinin görevine devam etmesi kararlaştırılırsa, üye görevine devam eder.

1.3.5. Kooperatifler Kanunu Dışındaki Kanunlarla Belirlenen Nitelikler

Kooperatifler Kanunu'nda belirtilen şartların yanı sıra farklı özel kanunlarda da yönetim kurulu üyeliği için ayrı kıstaslar belirlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu uyarınca, yönetim kurulu üyesinin tam ehliyetli olması gerekir (TTK m.359/3). Kooperatif ortaklık şeklinde kurulacak sigorta şirketlerinin yönetim kurulu üyeleri için 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu[64] m. 4/2'de Kooperatifler Kanunu'ndan farklı olarak sigorta şirketi ve reasürans şirketi kurucularında aranan şartları taşımak kaydıyla, çoğunluğunun en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olması ve sigortacılık, iktisat, işletme, muhasebe, hukuk, maliye, matematik, istatistik, aktüerya veya mühendislik alanlarında en az üç yıl deneyimli kişilerden olması özellikleri aranır. 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu[65] m.4/4'te yönetim kurulu üyeliği için en az ilkokul mezunu olma şartı aranır.

1.3.6. Anasözleşmede Düzenlenen Şartlar

1.3.6.1. Genel Olarak

Kanunlarla öngörülen kıstaslardan başka anasözleşmede de yönetim kurulu üyeliği için bazı şartlar öngörülebilir. Örnek olarak Tarım ve Orman Bakanlığı'nın

[63] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1987/1028 Esas, 1987/2636 Karar ve 01.05.1987 tarihli ilamında; *"Kooperatif başkanı hakkında bir suçtan dolayı ceza davası açılmış olması doğrudan o kişinin başkanlık görevine son verilmesini gerektirmez."* karararama.yargitay.gov.tr

[64] 26552 sayılı ve 14.06.2007 tarihli Resmî Gazete.

[65] 14172 sayılı ve 28.04.1972 tarihli Resmî Gazete.

yayımladığı örnek anasözleşme metnine göre[66], 6831 sayılı Orman Kanunu'na[67] muhalefet suçundan mahkûm olmamak, birbirleriyle ve denetleme kurulu üyeleriyle üçüncü dereceye kadar akraba olmamak ve 18 yaşından küçük olmamak şartları aranır.

Kooperatifler Kanunu m. 88'e göre konut yapı kooperatiflerinde örnek anasözleşme metni Ticaret, İmar ve İskân Bakanlığınca müştereken hazırlanacağı düzenlenmiştir. Bununla birlikte 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi[68] m. 97'de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görevleri sayılmıştır. Bu kararnamenin m.97/1-k bendi uyarınca bayındırlık ve iskân işleri ile ilgili tip sözleşmelerin bu Bakanlık tarafından hazırlanacağı düzenlenmiştir. Bakanlık tarafından güncel anasözleşme metni resmi internet sitesinde yayımlanmıştır[69].

Kooperatifin örnek anasözleşme metnine birebir bağlı kalması yönünde kanunlarda ve yönetmeliklerde herhangi bir düzenleme bulunmaz. Dolayısıyla kooperatifler örnek anasözleşme dışında, kamu düzenine ve ahlaka uygun olmak şartıyla düzenleme yapabilirler. Anasözleşme metninde usule uygun yapılacak kuruluş aşamasında düzenleme veya faaliyet sırasında değişiklik ile yönetim kurulu üyesi niteliklerine ek şartlar getirilebilir. Yönetim kurulu üyesinin görevine devam ederken ek şartlar getirilmesi ve üyelerden herhangi birinin bu şartları sağlamaması halinde yargı kararları üyeliğin devam edeceği yönündedir[70]. Dolayısıyla yönetim kurulu üyesinin belirlenme ya da seçilme anında gereken nitelikleri haiz olması yeterlidir[71].

---

66 https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/Tar%C4%B1msal%20Kal.%20Koop.%20Ana%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi.docx (s.e.t. 16.12.2023)

67 9402 sayılı ve 08.09.1956 tarihli Resmî Gazete.

68 30474 sayılı ve 10.07.2018 tarihli Resmî Gazete.

69 https://webdosya.csb.gov.tr/db/amasya/menu/konut_yapi_koop_ornek_anasozlesmesi_20230103101246_20230109090656.pdf (s.e.t. 05.01.2024)

70 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2002/4187 Esas, 2002/4426 Karar ve 06.05.2002 tarihli ilamında; "(…) Anasözleşmenin bu bendinin değiştirilmesi kararı, ancak anasözleşme değişikliği kesinleşip, sicile tescili sonrasında yapılacak seçimler bakımından, uygulama kabiliyeti kazanabilecektir. (…)"

71 ÖZTÜRK, s. 62.

1.3.6.2. Örnek Anasözleşme Metinlerinde Düzenlenen Şartlar

Bakanlık tarafından düzenlenen anasözleşme metninin 42'nci ve devamı maddelerinde yönetim kurulu üyeliğine ilişkin şartlar düzenlenmiştir. Örnek anasözleşme m. 43'te ise yönetim kurulu üyeliğine seçilme şartları sayılmıştır. Örnek anasözleşme metninde düzenlenen şartlar Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenen şartlarla uyumludur.

Olumsuz şart mahiyetindeki bir düzenlemeye de değinmek gerekir. Örnek anasözleşme metnine göre genel kurulda bilançonun onaylanması, yönetim kurulu üyelerinin de ibra edildiği sonucunu doğurur. Bilançoda kasıtlı olarak birtakım hususlar eksik olarak belirtilirse ya da hiç belirtilmemesi halinde ibra sonucu doğmaz. Yönetim kurulu üyelerinin ise ibra edilmemesi halinde yeniden yönetim kurulu üyeliğine seçilemezler (Örnek Anasözleşme m.36/3). Bu durum olumsuz şart olarak Bakanlık tarafından örnek metne eklenmiştir. Ancak bu şart en az bir dönem görev yapmış kişiler için geçerli olur.

1.3.6.3. Sözleşme Hürriyeti

Sözleşme hürriyeti Anayasa m. 48 ile güvence altına alınmış ve tarafların dilediği alanda ve şartlarda istedikleri sözleşmeyi yapabilmeleri özgürlüğüdür[72]. Ancak bu hürriyet sınırsız nitelikte değildir ve hukuk sisteminin kendisine çizdiği sınırlar içerisinde taraflar özgürdür. Kısacası kanuni düzenlemeler ile bu hürriyet sınırlar altına alınmıştır[73]. Bununla birlikte sözleşmelerin geçerliliği hususunda kanunlar ile birtakım sınırlamalar da getirilebilir[74].

Kooperatifler Kanunu m.4'te anasözleşmede bulunması gereken mecburi hükümler tahdidi olarak sayılmıştır. Anılan madde uyarınca yönetici ve denetçi organlarının görev, yetki, sorumlulukları ve seçim usulünün anasözleşmede bulunması gereken mecburi hükümlerden olduğu düzenlenmiştir. Örnek anasözleşme metinlerinin

[72] CAN, Ozan / ZABUNOĞLU, Hamdi Gökçe *"Ticari Hükümler ve Yeni Anayasada Yer Alması Gereken Ticari Hükümlere İlişkin Bazı Öneriler*", Ankara Barosu Dergisi, C.1, 2013, s.86; CANSEL, Erol / ÖZEL, Çağlar, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2014, s. 129; AYAN, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 11. Baskı, Ankara, 2016, s. 32.

[73] KAYIHAN, Şaban / ÜNLÜTEPE, Mustafa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2018, s. 12.

[74] ERDOĞAN, İhsan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gazi Kitabevi, 4. Baskı, Ankara, 2019, s. 12.

Bakanlık tarafından hazırlanması ve yayımlanmasının kanuni bir mecburiyet olması ve hazırlanan metinlerin kanuna uygun olarak hazırlanması durumları göz önüne alındığında bu metinlerin sözleşme hürriyeti ilkesine halel getirmediği savunulabilir. Bununla birlikte Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre anasözleşmenin kanunun emredici hükümlerine aykırı olmaması ve kanunun açıkça izin verdiği hususlarda sözleşme hürriyetinden söz edilebilir (TTK m.340)[75].

Türk Ticaret Kanunu'nda emredici hükümler ilkesi benimsenmiştir. Bu ilkeye göre anasözleşmede ancak kanunun cevaz verdiği hallerde sözleşme hürriyeti geçerli olur[76]. Sözleşme hürriyeti kapsamında kooperatifin anasözleşmesinde yönetim kurulu üyeliği için Kooperatifler Kanunu'na uygun olacak şekilde birtakım şartlar getirilebilir. Örnek vermek gerekirse konut yapı kooperatifi yönetim kurulu üyeliğinde inşaat mühendisi olma şartı, belirli yaşın üzerinde olma şartı gibi hükümler düzenlenebilir. Emredici hükümler ilkesine aykırı olacak şekilde anasözleşmede yapılacak düzenlemeler, hükmün niteliğine göre iptal edilebilirlik, butlan veya yokluk yaptırımıyla karşı karşıyadır[77].

Sözleşme hürriyeti kapsamında anasözleşmede kanuna ek olarak birtakım nitelikler belirlenebilir. Anasözleşmede belirlenecek niteliklerin kanunun emredici hükümlerine, genel ahlaka ve kamu düzenine aykırı olmaması gerekir[78].

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeliği için tam ehliyetli olma şartı ile üyeliği sona erdiren sebeplere sahip olmama şartı düzenlenmiştir (TTK m.359). Üyeliği kendiliğinden sona erdiren haller ise kişinin iflasına karar verilmesi, kısıtlanması, üyelik için gerekli kanuni şartları yitirmesi anasözleşmede belirlenen nitelikleri yitirmesi

---

[75] KARASU, Rauf, Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2015, s. 35; DEVELİ, Emine, Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016, s. 45.

[76] KARASU, Emredici Hükümler İlkesi, s. 35; VEZİROĞLU, Cem, Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021, s. 315.

[77] KARASU, Rauf *"6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, S. 2, 2012, s. 324.

[78] EMİNOĞLU, Cafer/AVCI, Zehra *"Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Başkanının Niteliklerine, Seçilmesine ve Yönetim Kurulunun Başkansız İşleyişine İlişkin Bazı Değerlendirmeler*" Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, 2022, s.1039

olarak sayılır (TTK m. 363/2). Yönetim kurulu üyeliğinin sona erme halleri aşağıda detaylıca anlatılmıştır.[79]

Anonim şirketlerde esas sözleşmede öngörülmek şartıyla belirli pay gruplarına yönetim kurulunda temsil hakkı tanınabilir (TTK m.360). Bununla birlikte kooperatiflerde paylar ve ortaklar eşittir. Bu nedenle imtiyazlı pay veya pay oranına göre herhangi bir ayrıcalık öngörülmemiştir. Dolayısıyla kooperatiflerde belirli gruplara yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınmamıştır[80].

1.3.7. Yedek Yönetim Kurulu Üyesi

Kooperatifler Kanunu'nda yönetim kurulu üyelerinin sayısını düzenleyen 55'inci maddesinde yedek üyelerin de kooperatif ortağı olması zorunluluğu öngörür. Ancak Kanunda yedek üyenin tanımı ve niteliğine ilişkin başkaca bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte yedek üyenin de asıl üye olma ihtimali söz konusu olduğundan, asıl üyenin sağladığı nitelikleri sağlaması gerekir. Yedek üyelik kurumunun düzenlenmesindeki amaç, faaliyet döneminde asıl yönetim kurulu üyeliklerinden herhangi birinde ya da birkaçında boşalma olması halinde kooperatifin faaliyetlerinin aksaması ihtimalinin önüne geçmektir. Bu nedenle kuruluş aşamasında anasözleşme ile kuruluştan sonra ise genel kurulda yönetim kurulu asıl üyeleri belirlenirken yedek üyeler de belirlenir[81].

Asıl yönetim kurulu üyelerinden birinin ölümü, istifası, üyelikten çekilmesi, kanunda ve anasözleşmede belirlenen nitelikleri sonradan yitirmesi ya da görevden alınması hallerinde yönetim kurulu üyeliğinde yer açılır. Yer açılması sonrası kanunda ve anasözleşmede belirtilen sayının altında kalınması hali veya toplantı yeter sayısının sağlanamaması halinde yedek yönetim kurulu üyeliğinden bu eksiklik tamamlanır. Yedek üyeleri anasözleşmede belirlenirken yazıldıkları sıra ile genel kurulda oylanarak belirlenmeleri halinde ise en fazla oy alan üyeden başlanarak bu boşluk doldurulur. Oylamada birden fazla yedek üye aynı oy almışsa kura ile belirleme yapılır. Yedek üyenin çağrılmasında gecikme veya tereddüt oluşması durumunda denetim kurulu

[79] Bkz. 3.7.

[80] ÖZTÜRK; s. 66.

[81] ÇEVİK, Orhan Nuri, Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat, Yetkin Yayınları, 5. Baskı, Ankara, 1999, s. 610.

yedekler arasında herhangi bir şart gözetmeksizin gerekli sayıda kişiyi yönetim kuruluna davet eder[82].

1.3.8. Üyelik Şartlarının Denetimi

1.3.8.1. Denetim Yetkisi

Konut yapı kooperatiflerinde ortaklığın hesapları ile yönetim kurulunun tüm işlemlerini genel kurul adına denetim kurulu denetler[83]. Bu denetleme yetkisi kanun ile denetleme kuruluna verilmiştir (Koop. K. m. 65/1). Ayrıca Kooperatifler Kanunu m. 90 uyarınca ilgili bakanlık müfettişler vasıtası ile kooperatifleri denetleme yetkisine sahiptir. Konut yapı kooperatiflerinde ilgili bakanlığın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olması nedeniyle bu bakanlık kanundan kaynaklanan bu yetkisini kullanabilir. Bakanlığın yaptığı denetim sonucunda kooperatife vereceği talimatlara uyulması kanunen zorunludur.

Kooperatifler Kanunu'nda yönetim kurulu üyelik şartlarını düzenleyen m. 56/2'de üyelik şartlarının denetçiler tarafından araştırılacağı hüküm altına alınmıştır. 56'ncı madde ve 90'ıncı maddeler göz önüne alındığında, yönetim kurulu üyesinin kanuni şartları taşıyıp taşımadığının denetim yetkisi hem kooperatif denetçilerine hem de Bakanlığa aittir. Denetim kurulunun denetleyeceği hususlar kanunla düzenlenmişse de anasözleşme ile belirtilen kanuna muhalif olmayan özel kısıtlayıcı nitelikleri de denetler. Buna örnek olarak anasözleşmede yönetim kurulu üyesinin çifte vatandaşlığının bulunmayacağı yönünde bir düzenleme bulunabilir. Bu durum Kooperatifler Kanunu m. 56/2 uyarınca denetim kurulu tarafından araştırılır. Üyenin anasözleşmede belirlenen şartı taşımaması ya da sonradan kaybetmesi durumunda yönetim kurulunca üyeliğine son verilir.

Yönetim kurulu üyeliği nitelikleri denetim kurulunca araştırılır. Bu araştırma sonucunda niteliklerin olmaması ya da sonradan kaybedilmesi halinde kişinin yönetim kurulu üyeliğinin sona erdirilmesi yönetim kurulunca yapılır. Ancak yönetim kurulun toplanması ve bu süre zarfında yönetim kurulunun eksik üye ile toplanması durumları

[82] ÇEVİK, s. 625.

[83] PINAR, Hamdi "*Kooperatif Yöneticilerinin Görevden Alınması ve Kooperatiflerde Denetim Sorunu*", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.18, S. 2, 2014, s. 145.

da ortaya çıkma ihtimali bulunmaktadır. Bu durumda denetçiler genel kurulu toplantıya çağırmalı ve bu sorunu genel kurulda çözüme kavuşturmalıdırlar[84].

1.3.8.2. Denetimin Sonucu

Kooperatifin denetim organı tarafından yapılan denetim sonucunda yönetim kurulu üyesinin kanunlarda ve anasözleşmede düzenlenen şartları taşımadığı veya sonradan kaybettiği tespit edilirse bu durum, rapor halinde yönetim kuruluna sunulur ve ilgili üyenin görevine yönetim kurulu tarafından son verilir (Koop. K. m. 56/2). Boşalan üyelikler sebebiyle yönetim kurulunun toplantı nisabını kaybetmesi durumunda, denetçiler tarafından yedek yönetim kurulu üyeleri göreve çağrılırlar[85]. Ancak yönetim kurulunun tümü hakkında şartları taşımaması gerekçesiyle görevine son verilmesi gerekiyor ise, bu durumda denetçiler tarafından genel kurul toplantıya çağrılmalı ve

[84] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2001/8423 Esas, 2002/760 Karar ve 04.02.2002 tarihli ilamı: *"Kooperatifler Kanunun 56.maddesinde, 3476 sayılı yasa ile önemli değişiklikler yapılarak, maddenin 1.fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinin taşıması gereken koşullar düzenlendikten sonra, anılan maddenin 2.fıkrasında yönetim kurulu üyelerinin yasa ve anasözleşmede öngörülen koşulları taşıyıp, taşımadıklarının kimin tarafından denetleneceğine cevap verilmiş ve yönetim kurulu üyelerinin seçilme koşullarının varlığını denetçilerin araştıracağı belirtilmiştir. Eğer bu koşulları taşımayanlar seçilmiş veya seçilenler bu koşulları sonradan kaybetmişlerse, bu seçilenlerin görevine yönetim kurulunca son verilecektir. Yönetim Kuruluna, koşulları bulunmayan üyelerin seçilmesi halinde, eğer tüm yönetim kurulu üyelerinin görevlerine son verilmesi hususu söz konusu ise yönetim kurulunun, tümüyle kendi üyeleri hakkında böyle bir karar alması düşünülemeyeceğinden, bu halde denetçiler genel kurulu toplantıya çağırmalı ve bu uyuşmazlığı genel kurul çözümlemelidir. Eğer, bir kısım üyelerin görevine son verme hali söz konusu ise, yönetim kurulunun toplanma yeter sayısı göz önüne alınmalı ve yönetim kurulu toplanamıyorsa, bu halde de genel kurul görevli olmalıdır. Tüm bu açıklamalardan ulaşılan sonuç şudur; seçilme yeterliliğine sahip olmayan kişilerin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmeleri halinde, bu seçim ancak görev yapmaya engel bir durum teşkil eder ve fakat seçilen kişinin yönetim kurulu üyeliğini kendiliğinden ve başlangıçtan itibaren hükümsüz kılmaz. Mahkemece, öncelikle böyle bir durumun ve çağrıda usulsüzlüğün tek başlarına genel kurulun yoklukla malul olması sonucunu doğurmayacağı ve ancak davacıya koşulları varsa iptal davası açma hakkı tanıyacağı, davacının da iptalini istediği genel kurul toplantısında hazır olup, alınan kararlara aykırı kalmadığı gibi, muhalefetini de tutanağa geçirtmediği ve böylece 1163 sayılı Yasanın 53.maddesi uyarınca iptal davası açma hakkının bulunmadığı anlaşıldığından,"* https://www.lexpera.com.tr/

[85] ÜSTÜN/AYDIN, s. 335; ERİŞ, Gökhan, Açıklamalı İçtihatlı Uygulamalı Kooperatifler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 1998, s. 1012.

göreve son verme ve yeni yönetim kurulu üyelerinin belirlenmesi konusunda genel kurul karar almalıdır[86].

Bakanlık tarafından yapılan denetim sonucunda Kooperatifler Kanunu m.90/3 uyarınca yönetim kurulu üyesinin görevine tedbiren son verilebilir. Görevden alınma tedbirinin alınması için gecikmesinde sakınca bulunan haller ve telafisi imkânsız zararların doğması durumu hâsıl olmalı ve kamu yararı ile hizmet gerekleri dikkate alınmalıdır. Bakanlık tarafından görevden alınma sadece tedbir olarak gerçekleştirilebilir[87]. Bu durumda Bakanlıkça tedbir kararından itibaren bir yıl içinde olağanüstü genel kurul toplanması sağlanmalıdır[88]. Yapılacak olağanüstü genel kurulda, yönetim kurulu üyesinin görevine son verilmesi ve yeni yönetim kurulu üyesinin belirlenmesi konusunda karar alınır.

1.4. Yönetim Kurulunun Seçimi

1.4.1. Anasözleşme ile Belirlenmesi

Kooperatifler Kanunu uyarınca şirketin kuruluş aşamasında tescil ve ilan edilecek hususlarda yönetim kurulu üyeleri de sayılmıştır (Koop. K. m.3/8). Bakanlık tarafından düzenlenen anasözleşme metninin 89'uncu maddesi ile ilk genel kurul

---

[86] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2001/8423 Esas, 2022/760 Karar ve 04.02.2022 tarihli ilamı; *"Kooperatifler Kanununun 56.maddesinde, 3476 sayılı yasa ile önemli değişiklikler yapılarak, maddenin 1.fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinin taşıması gereken koşullar düzenlendikten sonra, anılan maddenin 2.fıkrasında yönetim kurulu üyelerinin yasa ve ana sözleşmede öngörülen koşulları taşıyıp, taşımadıklarının kimin tarafından denetleneceğine cevap verilmiş ve yönetim kurulu üyelerinin seçilme koşullarının varlığını denetçilerin araştıracağı belirtilmiştir. Eğer bu koşulları taşımayanlar seçilmiş veya seçilenler bu koşulları sonradan kaybetmişlerse, bu seçilenlerin görevlerine yönetim kurulunca son verilecektir. Yönetim Kuruluna, koşulları bulunmayan üyelerin seçilmesi halinde, eğer tüm yönetim kurulu üyelerinin görevlerine son verilmesi hususu söz konusu ise yönetim kurulunun, tümüyle kendi üyeleri hakkında böyle bir karar alması düşünülemeyeceğinden, bu halde denetçiler genel kurulu toplantıya çağırmalı ve bu uyuşmazlığı genel kurul çözümlemelidir. Eğer, bir kısım üyelerin görevine son verme hali söz konusu ise, yönetim kurulunun toplanma yeter sayısı göz önüne alınmalı ve yönetim kurulu toplanamıyorsa, bu halde de, genel kurul görevli olmalıdır. Tüm bu açıklamalardan ulaşılan sonuç şudur; seçilme yeterliliğine sahip olmayan kişilerin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmeleri halinde, bu seçim ancak görev yapmaya engel bir durum teşkil eder ve fakat seçilen kişinin yönetim kurulu üyeliğini kendiliğinden ve başlangıçtan itibaren hükümsüz kılmaz."* karararama.yargitay.gov.tr

[87] PINAR, s. 150.

[88] PINAR, s. 150.

toplantısına kadar görev yapacak yönetim kurulu üyeleri belirlenmektedir. Bu üyeler anasözleşmeye göre ilk yönetim kurulu üyeleri olarak zikredilmiş olup, yapılacak ilk genel kurulda kanunda belirtilen şartları taşıyan gerçek kişilerden yönetim kurulu üyeleri belirlenecektir. Bu hüküm ile ilk genel kurul toplantısının gündeminde yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve belirleneceği maddesi bulunması gerektiği açıktır. Ayrıca şirketin kuruluşu sırasında anasözleşme ile yedek yönetim kurulu üyeleri de belirlenir[89]. Yedek üyelerin de asil üyeler gibi yönetim kurulu üyeliğine ilişkin var olan şartlara haiz olmaları gerekir[90].

1.4.2. Genel Kurul Kararı ile Seçilmesi

Kooperatif şirketin kuruluşu aşamasında ilk olarak yönetim kurulu üyeleri anasözleşme ile belirlenir[91]. Şirketin kurulmasından sonra yönetim kurulu üyelerini seçme ve değiştirme yetkisi kural olarak kooperatifin genel kuruluna aittir[92]. Yönetim kurulu üyelerini seçme yetkileri kanun ile genel kurula tanınmış olup bu yetki genel kurul tarafından devredilemez bir yetkidir (Koop. K. m. 42). Bu yetki ile birlikte yönetim kurulunun görev yapacağı süre ve ücretlerinin belirlenmesi de genel kurulun devredilemez yetkisidir[93]. Bununla birlikte Kooperatifler Kanunu m. 98 gereğince yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi için usulüne uygun olarak genel kurulun toplanması ve gündemde bu belirlemeye ilişkin madde olması gerekir (TTK m. 413). Yönetim kurulu üyesini seçme yetkisi genel kurula aittir ve bu yetki başka bir organa devredilemez[94].

Yönetim kurulu üyelerinin belirlenmesi konusunda genel kurul gündemine madde eklenmesinin öğretideki bir görüşe göre istisnası bulunmaktadır. Kooperatifler Kanunu'na göre yönetim kurulu en az üç üyeden oluşur (m.55). Yönetim kurulu üyelerinden birinin ya da birkaçının görevden alınması hususunda gündemde madde

[89] POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Beta Basımevi, 8. Baskı, İstanbul, 2000, s. 963.

[90] POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, s. 963.

[91] BEKAR, Hatice Melis "Kooperatiflerde Temsil İlişkisi", İzmir Ekonomi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021, s. 96.

[92] KARACEHENNEM, s. 158.

[93] EROĞLU, Muzaffer/DEMİR, Aybüke *"Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri*" Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, S.2, s. 90.

[94] KAÇAK, Nazif, Açıklamalı İçtihatlı Örneklerle Konut Yapı Kooperatifleri, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2010, s.128.

olmasıyla birlikte görevden alınan yönetim kurulu üyelerinin yerine üye seçimine ilişkin gündemde madde bulunmaması halinde ortaya birtakım sorunlar çıkmaktadır. Genel kurul toplantısı sonucunda üyelerin görevden alınması halinde yönetim kurulu üye yeter sayısının sağlanamaması durumu gündeme gelebilir. Zira Türk Ticaret Kanunu hükmüne bağlı kalınarak görevden alınan yönetim kurulu üyelerinin yerine gündemde madde olmaması nedeniyle yeniden yönetim kurulu üyesi ataması yapılmaması halinde kooperatif bir dönem yönetim kurulu olmaksızın varlığını sürdürmesi gerekecektir. Böyle bir durumda genel kurul gündeminde yönetim kurulu üyesinin belirlenmesi yönünde bir madde olması dahi belirleme yapılabilir[95].

1.4.3. Kooptasyon ile Belirlenmesi

Kooptasyon, bir tüzel kişi organ üyelerinin bu organa üye seçmeleri anlamına gelir[96]. Kooptasyon dar anlamda anonim şirketler bakımından uygulamaya konulmak üzere Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir (TTK m. 363). Anılan maddeye göre yönetim kurulu üye sayısı herhangi bir nedenle azalırsa, yönetim kurulu bizzat kanunda belirtilen şartları taşıyan birisini geçici olarak görevlendirir. Geçici olarak Kooptasyon yolu ile belirlenen üye, diğer üyeler ile aynı hak ve yetkilere sahiptir. Zira Kooptasyon ile belirlenen üye yönetim kurulu başkanı da olabilir[97]. Bu görevlendirmeye ilişkin yönetim kurulu kararı ilk genel kurulun onayına sunulur. Genel kurul tarafından yönetim kurulu kararı onanırsa, yeni seçilen üye yerine geldiği üyenin görev süresini tamamlar. Bu hükmün düzenlenmesindeki amaç, anonim şirketin bir süreliğine de olsa organsız kalmamasını sağlamaktır[98].

Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde yönetim kurulunun toplantı nisabını kaybetmesi halinde mevcut yönetim kurulu tarafından yeni bir üyenin seçileceği, bu seçimin ilk genel kurula sunulacağı ve genel kurul tarafından onaylanması halinde görevine selefinin kalan süresi kadar devam edeceği

---

[95] KARACEHENNEM, s. 165.

[96] DEMİR, Koray "*Is It Time For a New Approach In The Cooptation Practice? (Cooptation as it is foreseen in Art. 363/1of the TCC*)", Journal of Istanbul University Law Faculty, C.75, S., 2017, s. 316.

[97] EMİNOĞLU, Cafer / AVCI, Zehra "*Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Başkanının Niteliklerine, Seçilmesine ve Yönetim Kurulunun Başkansız İşleyişine İlişkin Bazı Değerlendirmeler*", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, C.2, Ankara, 2022, s. 1037.

[98] DEMİR, s. 328.

düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m. 48). Yönetim kurulu toplantı nisabının tamamlanamaması halinde ise denetim kurulu tarafından derhal genel kurulun toplantıya çağrılacağı düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m. 48). Örnek anasözleşme ile yapılan bu idari düzenleme ile yönetim kurulu üyelerinin toplantı nisabını kaybetmesi halinde kısa süreliğine de olsa kooperatifin yönetim kurulu olmaksızın varlığını sürdürebileceği kabul edilmiştir. Tüm bunlarla beraber Kooperatifler Kanunu m. 98 gereğince Türk Ticaret Kanunu'na göre anasözleşmede öngörülmesi halinde azınlığa yönetim kurulunda temsil hakkı tanınabileceği yönünde görüşler de mevcuttur[99]. Bununla birlikte yukarıda detaylı şekilde açıklandığı üzere *Öztürk* tarafından azınlık kooperatiflerde azlık hakları[100] ve imtiyazlı pay olmadığı kabul edilmiştir[101].

Kooperatif şirketlerde anasözleşme ile belirlenen ya da genel kurul tarafından sonradan atanan yönetim kurulu üyeleriyle birlikte üç yedek üyeler de bulunmaktadır. Dolayısıyla kooperatif şirkette en az üç yedek yönetim kurulu üyesi bulunmaktadır. Kooperatifler Kanunu'nda yönetim kurulu toplantı nisabının kaybedilmesi halinde denetim kurulu üyeleri tarafından gecikilmeksizin yedek üyelerin çağrılacağı düzenlenmiştir (Koop. K. m. 56/4).

Kooperatif şirkette boşalan yönetim kurulu üyeliğine yedek üyelerinde çağrılması halinde toplantı nisabının sağlanamaması ihtimali de bulunmaktadır. Böyle bir durumda görevi devam Yargıtay geçerli kabul etmektedir[102].

---

[99] DEMİR, Remziye, Kooperatif Ortağının Hak ve Yükümlülükleri, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020, s. 68.

[100] "Kooperatifler Açısından 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun Getirdiği Yenilikler", Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, 2014, s. 21.

[101] Bkz. 3.5.3.

[102] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1989/5478 Esas, 1990/708 Karar ve 08.02.1990 tarihli ilamında; "*TTK.nun 330. maddesi hükmü uyarınca anonim şirket yönetim kurulunun bir karar vermek üzere toplanabilmesi için üye tam sayısının en az yarısından bir fazlasının hazır bulunması ve hazır bulunanların çoğunluğunun karar lehine oy kullanması gerekir. Davalı anonim şirketin ana sözleşmesine göre yönetim kurulu üye tam sayısının üç kişiden ibaret olduğu ihtilafsızdır., Bu durumda yukarıda anılan Yasa hükmü uyarınca yönetim kurulunun toplantı nisabını üç üyeyle, karar nisabının iki üyeyle gerçekleşeceği de aşikardır. Şu hâlde TTK.nun 330. maddesi hükmü karşısında üyelerinden birinin. ölümüyle geri kalan iki üyesiyle toplantı yeter sayısını oluşturamayan yönetim kurulunun hiçbir karar alamayacağı, bu beyanda boşalan üyeliği TTK.nun 315/f-I maddesi uyarınca yasal koşulları haiz bir kimseyi geçici olarak seçemeyeceği düşünülebilir.*

1.5. Yönetim Kurulunun Görev Süresi

1.5.1. Kanunda Belirtilen Süre

Kooperatifler Kanunu'na göre yönetim kurulu üyesi en fazla dört yıl için seçilebilir (Koop. K. m. 57). Bununla birlikte görev yapan üye anasözleşmede aksine hüküm bulunmaması halinde yeniden yönetim kuruluna seçilebilir. Kanunda yönetim kurulu üyesinin azami süresi belirlenmesine karşın asgari süre belirlenmemiştir. Bununla birlikte *Karacehennem*, anonim şirketlerde olağan genel kurul toplantılarında yönetim yıllık raporuna dair kararların alınması ve eski Türk Ticaret Kanunu[103]'nda genel kurulun yılda bir defa toplanması ile faaliyet döneminin bir yıl olarak belirlenmesi nedeniyle asgari sürenin bir yıl olduğunu ileri sürmüştür[104].

Kooperatifler Kanunu 10.05.1969 tarihinde Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girdiğinde 45'inci maddesinin ilk hali şu şekildedir; "*Genel kurul,*

Ne var ki TTK.nun 315/f-I maddesi hükmü anonim şirketi idare ve temsil etmek gibi çok önemli bir işlevi olan yönetim kurulunun bazı üyelerinin ölmesi veya maddenin ikinci fıkrasında öngörülen sebeplerden biriyle görevlerinin sona ermesi halinde şirketin toplanacak ilk genel kurula kadar organsız kalmamasını sağlamaya yönelik özel ve ayrık bir hüküm olduğu cihetle bu amaca uygun yorumlanmalıdır. Yönetim Kurulunun TTK.nun 315/f-I maddesindeki geçici üye atama yetkisinin kullanabilmek için mutlaka toplantı yeter sayısını haiz olması gerektiği yolundaki lafzi ve dar yorum açılan üyelik nedeniyle geri kalan üyelerle toplantı nisabının oluşmadığı hallerde anılan yasa hükmünün uygulama imkanını ortadan kaldıracaktır. Özellikle anasözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça yönetim kurulunun TTK.nun 312/f-1 maddesi gereği üç kişiden oluşmasının olağan hali teşkil ettiği nazarı itibara alındığında bir üyeliği açılan böyle bir yönetim kurulunun diğer iki üyesinin açılan üyeliğe geçici atama yapamamasının TTK.nun 315/f-I maddesi hükmünün uygulama alanını Kanun koyucunun amacına aykırı biçimde daraltacağı kuşkusuzdur. Diğer bir anlatımla kanun koyucu üç kişilik yönetim kurulunun varlığını da gözönüne alarak bu hükmü getirmiştir.

Şu hâlde TTK.nun anılan hükmünü amacı doğrultusunda yorumlamak ve yönetim kurulunun kalan üyeleri toplantı nisabını teşkile kâfi gelmese bile karar nisabını oluşturabildiği hallerde bu üyelerin geçici üye atayabileceğini kabul etmek gerekir." karararama.yargitay.gov.tr

[103] 9353 sayılı ve 09.07.1956 tarihli Resmî Gazete.

[104] KARACEHENNEM, s. 150; 6762 sayılı eTTK m. 364; *"Umumi heyetler adi ve fevkalade olarak toplanırlar. Adi toplantı her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içinde ve en az yılda bir defa olur. Bu toplantıda 369 nolu madde gereğince müzakere gündemine konulması gereken hususlar müzakere olunur. Yılda birkaç kere kazançlarını dağıtan anonim şirketlerde her dağıtma için, umumi heyeti toplantıya davet lazımdır.*

Umumi heyet, lüzumu halinde fevkalade toplantıya davet olunur."

anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır. Toplantı nisabı anasözleşmede gösterilir. İlanların bir örneği toplantıdan en az on gün evvel Ticaret Bakanlığına ve yapı kooperatiflerinde Ticaret Bakanlığına ve İmar ve İskân Bakanlığına da gönderilir." Kanunun metni bu haliyle 10.05.1969 tarihi ile 04.10.1988 tarihi arasında yürürlükte kalmıştır. Ancak 04.10.1988 tarihinde 3476 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi ile Kooperatifler Kanunu'nun 45'inci maddesi tümüyle değiştirilmiştir. Yapılan değişiklik sonrası olağan genel kurul toplantısının hesap devresi sonrası en geç altı ay içerisinde ve yılda en az bir defa yapılmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir.

Yapılan kanun değişikliğiyle beraber yönetim kurulunun görev süresi en az bir yıl en fazla dört yıl olarak belirlenmiştir. Bir görüşe göre bu gerekçeyle genel kurul kararında yönetim kurulu üyelerinin görev süresi belirtilmemişse, bir yıl için seçildiği kabul edilir[105]. Buna karşıt görüşte ise genel kurul kararında ve anasözleşmede yönetim kurulu üyesinin görev süresine ilişkin bir belirleme yapılmaması halinde, yönetim kurulu üyelerinin kanunda düzenlenen azami süre için yani dört yıl süreyle seçildiği kabul edilir[106]. Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metnine göre genel kurul tarafından yönettim kurulu üyeliğinde süre belirlenmemişse bir yıl için seçilmiş sayılacağı düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m. 43). Bu nedenle uygulamada örnek anasözleşme metnine bağlı kalınarak yönetim kurulu üyeliğinde süre belirlenmemişse bir yıl için seçildiğinin kabulü gerekir.

Yönetim kurulu üyesinin belirli bir süre için seçilerek görevine devam ettiği durumda sürenin dolmasını takip eden olağan genel kurul tarihi sürenin dolmasından sonra bir tarihte yapılacaksa mevcut yönetim kurulu üyeleri görevlerine devam ederler[107]. Nitekim Yargıtay, kooperatif yönetiminde devamlılığı esas almak için yeni yönetimin seçilene kadar eski yönetim kurulu üyelerinin görevlerine devam etmesi gerekliliğini kabul eder[108]. Dolayısıyla yönetim kurulunun görev ve yetkileri de olduğu gibi devam eder[109].

---

[105] KAÇAK, s. 129.

[106] ÇEVİK, Nuri Osman, Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat, Yetkin Yayınevi, 5. Baskı, Ankara, 1999, s.614.

[107] KAÇAK, s. 129.

[108] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1992/6270 Esas, 1992/11024 Karar ve 30.11.1992 tarihli ilamında;"Anasözleşmede *üç yıllık görev süresi sona erdiğinden yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine ilişkin bir hüküm olmamasına göre, süreleri dolsa bile önceki yönetim*

1.5.2. Anasözleşmede ve Örnek Anasözleşme Metinlerinde Süre Belirtilmesi

Kooperatif anasözleşmesinde Kooperatifler Kanunu'na ve diğer kanunlara aykırı olmamak kaydıyla yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri belirlenebilir. Kanunda düzenlenen azami sürenin dört yıl olması göz önüne alınarak daha kısa bir süre belirlenebilir[110]. Ancak kanunda belirtilen bir ila dört yıllık süre dışında kalan daha kısa veya daha uzun bir süre belirlenemez[111].

Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metnine göre yönetim kurulu, genel kurul tarafından seçilir. Yönetim kurulunun görev süresi asgari bir yıl azami dört yıl olarak belirlenir. Ayrıca genel kurul tarafından belirleme yapılırken süre belirtilmez ise yönetim kurulu bir yıl için seçilmiş sayılır (Örnek Anasözleşme m. 43/1).

Yönetim kurulu üyelerinden süresi sona eren üyenin yeniden seçilebileceği düzenlenmiş olup Kooperatifler Kanunu'nda da bu konuda aksi bir hüküm bulunmamaktadır. Genel kurul, yönetim kurulunu veya bir üyesini değiştirmek istemesi halinde sürenin dolup dolmadığına bakılmaksızın her zaman bu değişikliği yapabilir (Örnek Anasözleşme m. 43/2).

---

kurulunun yeni üyeleri seçilene kadar görevlerine devam edeceklerinin kabulü gerekir." karararama.yargitay.gov.tr

[109] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2002/2603 Esas, 2002/6645 Karar ve 27.06.2022 tarihli ilamında; *"Dava, kooperatif yönetim kurulunun görev süresi bitmesi nedeniyle, bu kurul kararıyla gerçekleştirilen kur'a çekimi belgesi ile buna ilişkin yönetim kurulu kararlarının iptali istemine ilişkindir.*
Mahkemece yönetim kurulunun görev süresinin sona ermesi nedeniyle yaptığı işlemlerin geçersiz olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Görev süresi biten yönetim kurulu üyelerinin, bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine ilişkin yasalarımızda bir hüküm bulunmadığından, yeni yönetim seçilinceye kadar, süresi biten üyelerin zorunlu olarak görevlerinin devam edeceğinin kabulü gerekir. Yetki ve görevleri devam eden yönetim kurulunun yaptığı işlemlerin geçerli olduğunun kabulü gerekirken, mahkemece, bundan zühul edilerek yazılı olduğu şekilde karar verilmesi doğru olmamış, hükmün bozulması gerekmiştir." karararama.yargitay.gov.tr

[110] ÇEVİK, s.613.

[111] ÇEVİK, s. 614.

1.6. Yönetim Kurulunun Görevinin Sona Ermesi

1.6.1. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kendiliğinden Sona Erme Halleri

1.6.1.1. Medeni Hakları Kullanma Ehliyetini Kaybetme

Kooperatif şirketin ortağı olmak için medeni hakları kullanma ehliyetine haiz olmak gerekir. Dolayısıyla medeni hakları kullanma ehliyetini kaybedilmesi durumunda yönetim kurulu üyeliği de kendiliğinden sona erer[112].

Türk Ticaret Kanunu'na göre yönetim kurulu üyesinin iflasa tabi kimse olması ve bu kimsenin iflasına karar verilmesi, medeni haklarını kullanma ehliyetinin kısıtlanması, yönetim kurulu üyeliği için kanunda aranan şartları sonradan kaybetmesi veya anasözleşmede belirtilen şartları sonradan kaybetmesi halinde bu kimsenin görevi kendiliğinden sona erer (TTK m.363/2).

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu[113] (TMK)'nda akıl hastalığı veya akıl zayıflığı, savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşam tarzı, kötü yönetim, bir yıl veya daha uzun süreli hapis cezasına mahkûm olmak, kişinin bizzat kendi isteğiyle erginlerin kısıtlanacağı düzenlenmiştir (TMK m.405-408). Kısıtlanma kararı sonrası vesayet makamınca kişiye vasi atanır. Dolayısıyla bu kimselerin hukuki ehliyetleri mahkeme kararı ile ellerinden alınır. Kısıtlılar hukuki iş ve işlemlerini vasileri vasıtası ile yapabilecekleri için kooperatif şirketlerde yönetim kurulu üyeliği yapamazlar.

Bir yıl veya daha uzun süreli hapis cezasına mahkûm olmaktan dolayısı kişinin kısıtlanacağına ilişkin hüküm Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile Anayasa'ya aykırı olması nedeniyle iptal edilmiş olup 23.06.2023 tarihinde Resmî Gazete 'de yayımlanmış ve dokuz ay sonra yürürlükten kalkacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla bu hüküm 23.03.2024 tarihinden sonra yürürlükten kalkacağı için uzun süreli hapis cezası nedeniyle yönetim kurulu üyeliğine engel teşkil etmeyecektir. Bununla birlikte Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 5'inci maddesi ile Türk Medeni Kanunu'nun 407'nci maddesi değiştirilmiştir. Yapılan değişikliğe göre kesinleşmiş hapis cezası nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunan kişinin kısıtlanması kendi isteğine

[112] ÇEVİK, s. 621.

[113] 24607 sayılı ve 08.12.2001 tarihli Resmî Gazete.

bırakılmıştır. Ancak toplamda beş yıl veya daha fazla hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan kişi kendi isteği bulunmasa dahi kısıtlanabilir.

Kısıtlanma sonucunda kişi tam ehliyetli konumundan sınırlı ehliyetsiz konumuna geçer. Bu nedenle kendisini borç altına sokacak işlemlerde vasisinin izni ve onayı gereklidir[114]. Türk Medeni Kanunu uyarınca kısıtlının kişisel sorumluluğa yol açacak bir ortaklığa girmesi, bir işletmenin devralınması veya önemli bir sermaye ile bir şirkete ortak olunması hususunda hem vesayet makamının izni hem de denetim makamının izni gereklidir[115] (TMK m. 462-463).

Türk Medeni Kanunu'nda vesayet makamı ve denetim makamının izni ile yapılacak işlemler tahdidi olarak sayılmıştır. Dolayısıyla bu işlemler arasında kooperatif şirkette yönetim kurulu üyeliği de bulunmamaktadır. Kooperatif şirketlerde yönetim kurulu üyeliği vekâlet ilişkisi kapsamında değerlendirildiğinden bu görevi yürüten kimse bakımından hukuki sorumluluk doğurmasından dolayı kısıtlı bir kimsenin yönetim kurulu üyeliği yapamayacağı aşikârdır. Dolayısıyla yönetim kurulu üyesi olan bir kimsenin sonradan kısıtlanması halinde bu görevi sona erer.

1.6.1.2. Aranan Şartları Kaybetme ve Sürenin Dolması

Yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi Kooperatifler Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve kooperatif ile yönetim kurulu arasındaki ilişkinin vekâlet ilişkisi olarak kabul edilmesi nedeniyle Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen vekâlete ilişkin hükümler uyarınca kendiliğinden sona erebilir. Üyenin görev süresinin sona ermesi, ehliyetinin kısıtlanması, iflası ve özel kanunlarda düzenlenen nitelikleri sonradan kaybetmesi halinde üyenin görevi sona erer. Anasözleşme hükümlerine göre ise anasözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aranan kıstasların sonradan kaybı halinde üyelik sona erer[116].

Yönetim kurulu üyeliğinin kendiliğinden sona erme halli Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir (TTK m. 363/2). Anılan hükme göre kendiliğinden sona

[114] ÖZGENÇ, Nuri Berkay "*Türk Hukukunda Özgürlüğü Bağlayıcı Bir Cezaya Mahkumiyetin Sonucu Olarak Kişinin Kısıtlanması*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.26, S. 2, 2020, s. 666.

[115] KOÇ, Nevzat "*Türk Medeni Kanunundaki Düzenlemeler Işığında Vesayet Hukukuna Genel Bir Bakış*", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 7, 2005, s. 104.

[116] SARIKAYA, s 154.

erme halleri, kişinin iflasına karar verilmesi, ehliyetinin kısıtlanması, üyelik için kanuni şartları kaybetmesi veya anasözleşmede öngörülen nitelikleri kaybetmesi olarak düzenlenmiştir[117].

Kooperatifler Kanunu'nda ve diğer özel kanunlarda düzenlenen yönetim kurulu üyelik şartlarına haiz olup üyeliğe seçilen bir kimse sonradan bu şartlardan birini ya da birkaçını kaybederse yönetim kurulu üyeliği sona erer. Yönetim kurulu üyeliği şartlarının denetim yetkisi denetçilere ait olup bu konuda hazırlayacakları rapor sonrası yönetim kurulunca ilgili üye görevden alınır[118].

Kooperatifler Kanunu ile diğer özel kanunlarda yönetim kurulu üyeliğine ilişkin bulunan düzenlemelere yukarıda değinilmiştir[119]. Anılan düzenlemeler uyarınca yönetim kurulu üyeliği için kanuni şartlar Türk vatandaşı olmak, kooperatifin ortağı olmak, kooperatifte denetçi olmamak, amacı ve esas faaliyet konusu aynı olan başka bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olmamak ve Kooperatifler Kanunu'nda belirtilen suçlardan mahkûm olmamaktır. Yapılan bu düzenlemelerin hilafında yönetim kurulu üyesinin Türk vatandaşlığını kaybetmesi, kooperatif ortaklığından çıkarılması ya da çıkması, aynı kooperatifte denetçi olarak atanması, amacı ve esas faaliyet konusu aynı olan başka bir kooperatifte yönetim kurulu üyesi olması veya Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenen suçlardan birinden mahkûm olması halinde yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer. Kanunda ve anasözleşmede aranan yönetim kurulu üyeliğine seçilme şartlarının sonradan kaybedilmesi halinde, denetçiler tarafından yapılacak araştırma sonucunda yönetim kurulu tarafından kişinin üyeliğine son verilir.

Kooperatifin anasözleşmesinde yönetim kurulu üyeliği için kanunlarda sayılan şartlara ek birtakım şartlar da belirlenebilir. Bu durumda kimsenin yönetim kurulu üyesi seçilebilmesi için bu şartları da sağlaması gerekir. Şartları sağlamak kaydıyla yönetim kurulu üyeliğine seçilen kimsenin sonradan bu şartları kaybetmesi halinde yönetim kurulu üyeliği sona erer. Bu şartların varlığı denetçiler tarafından her zaman araştırılır.

---

[117] SARIKAYA Merve; Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatının Sona Ermesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi No 11, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2024, s. 66.

[118] Bkz. 2.5.2.

[119] Bkz. 2.3.

Kooperatifin anasözleşmesinde yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi yönünde özel bir düzenleme bulunmakta ise bu düzenleme gereği öngörülen durumun meydana gelmesi halinde üyelik kendiliğinden sona erer. Örnek vermek gerekirse yönetim kurulu toplantılarına özürsüz ve mazeretsiz olarak üst üste üç defa katılmama halinde üyeliğin sona ereceği düzenlenmiş olabilir. Böyle bir durumda yönetim kurulu üyeliği sona erer[120]. Bu sona ermeye ilişkin yapılacak işlem yönetim kurulunca karar alınması ve bu kararın üyelik sıfatını kaybedecek kimseye bildirilmesidir. Bu bildirimin ilgili üyeye yapılmasından itibaren yönetim kurulu üyeliği sona erer. Yönetim kurulunca alınan görevin sona ermesine ilişkin karara karşı ilgili üye, bu karara karşı doğrudan dava açamaz. Üye öncelikle bu karara karşı genel kurulda itiraz etmelidir. Üyenin genel kurulun kararına karşı dava hakkı bulunur[121].

1.6.2. Azil

Kooperatifler Kanunu'nda yönetim kurulu üyesinin görevden alınmasına, azledilmesine ilişkin açık bir düzenleme bulunmaz. Bu nedenle anonim şirketlere ilişkin hükümler kullanım alanı bulur. Yönetim kurulu üyesi, genel kurul kararı ya da anasözleşmede belirlenmiş olsa da gündemde madde bulunmasa dahi haklı bir nedenin varlığı halinde her zaman görevden alınabilir (Koop. K. m.98; TTK m. 364/1). Yönetim kurulu ile kooperatif arasındaki ilişkinin vekâlet ilişkisinin bir yansıması olması nedeniyle, vekil eden haklı nedenin varlığı halinde her zaman görevden azledebilir hükmüne binaen kooperatif her zaman yönetim kurulu üyesini görevden alabilir. Kooperatif tarafından yapılan tek taraflı azil kararında, bu kararın hüküm ve sonuçlarını doğurabilmesi açısından ilgili üyeye ulaşması gerekir[122].

Yönetim kurulu üyesinin görevden alınmasına ilişkin yetki, genel kurula aittir. Bu yetki genel kurul tarafından devredilemez niteliktedir (TTK m. 408/2-b). Genel kurul tarafından azil yetkisinin devri halinde, devralan organ tarafından yapılacak azil

---

[120] ÇEVİK, s. 622.

[121] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1989/2057 Esas, 1990/2382 Karar ve 19.03.1990 tarihli ilamı; *"Mazeretsiz olarak üç oturuma katılmayan kooperatif yönetim kurulu üyesinin üyeliğinin düşmesine ilişkin itiraz genel kurula intikal ettirilmeli ve sorun orada çözümlenmelidir."* karararama.yargitay.gov.tr

[122] SARIKAYA, s.74.

işlemi hükümsüz olacaktır[123]. Azil kararının genel kurul kararlarının geçerlilik şartlarına sahip olması gerekir[124].

Kooperatifler Kanunu'na göre genel kurul toplantılarında gündemde olmayan maddeler görüşülemez. Ancak bu düzenlemeye bir istisna olarak genel kurul üyelerinin 1/10'unun yazılı teklifi ile yönetim kurulu üyelerinin azli hususunda gündemde madde bulunmasa dahi gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce gündeme yeni madde eklenebilir (Koop. K. m. 46/3). Bununla birlikte Türk Ticaret Kanunu'na göre gündemde bir madde bulunmasa dahi haklı bir sebebin varlığı halinde genel kurul tarafından yönetim kurulu görevinden alınabilir (TTK m. 364). Bu iki düzenleme genel kurula yönetim kurulu üyelerini her zaman azletme yetkisi tanımaktadır. Kanuni düzenlemelerde yönetim kurulu üyelerinin hangi hallerde azledilebileceği düzenlenmemiş olup bu da vekâlet ilişkisinden kaynaklı güven ilişkisinin bir sonucudur[125].

Yönetim kurulu üyesinin görevden alma yetkisi genel kurula aittir. Nitekim Yargıtay'ın eski tarihli kararlarında da bu husus yönetim kurulu üyesinin ancak genel kurul tarafından azledilebilir şeklinde değerlendirilmiştir[126].

Yargıtay'ın görüşüne göre yönetim kurulu üyelerinin görevden alındığı belirtilmeksizin ve görev sürelerinin içerisinde baştan bir seçim yapılması yönetim kurulu üyelerinin tümünün görevden alınması niteliğindedir[127]. Genel kurul tarafından

---

[123] SARIKAYA, s.77.

[124] ERDEM, Nuri "*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyesinin Azli*", İstanbul Hukuk Mecmuası, C.76, S.2, 2018, s. 506.

[125] ÇEVİK, s. 623.

[126] Yargıtay Ticaret Dairesinin 1961/139 Esas, 1961/1409 Karar ve 28.04.1961 tarihli ilamı; *"Kanun ve şirket statüsünün 31 nci maddesi hükmünce idare heyeti, umumi heyet tarafından seçilir. Binaenaleyh bir kimsenin idare heyeti azalığından çıkarılması da umumi heyete ait salahiyetler cümlesindendir. Türk Ticaret Kanunun 381 nci maddesinde kanun ve mukavele hükümlerine ve bilhassa afaki iyiniyet esaslarına aykırı olan umumi heyet kararları aleyhinde iptal davası açılabileceği kabul edilmiştir. İdare meclisinin kanun ve statü hükümlerine aykırı tasarruflarının iptali için doğrudan doğruya mahkemeye baş vurabileceğini gösteren bir hüküm yoktur. Bu itibarla davacının idare heyeti başkanlığı ile üyeliğinden çıkarılmasına mütedair idare heyeti kararı aleyhine evvel emirde umumi heyette itiraz etmesi iktiza eder."* karararama.yargitay.gov.tr

[127] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1979/3880 Esas, 1979/4916 Karar ve 23.10.1979 tarihli ilamı; *"Yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli gündemde olmasa da genel kurulda görüşülebilir. Yönetim*

bir yönetim kurulu üyesinin yerine yeni üye seçilmesi durumu da zımni azil olarak değerlendirilmektedir[128].

Yönetim kurulu üyesinin azli, üyenin görev yaptığı süre zarfında kanundan veya anasözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesinden kaynaklanan sorumluluğuna etki etmez. Dolayısıyla üyenin azli sonrasında da sorumluluk davası açılabilir[129].

Yönetim kurulu üyesinin görevden alındığına ilişkin genel kurul kararı, yönetim kurulu üyeleri ya da genel kurul tarafından belirlenecek kişi tarafından ilgili üyeye tebliğ edilebilir[130]. Tebliğ sonrası ilgili üyenin genel kurul kararına karşı iptal davası açma hakkı vardır[131]. Tebliğin yapılması iç ilişkide önem taşır[132]. Üçüncü kişilere karşı azlin hüküm ve sonuç doğurması için tescili ve ilanı gereklidir.

1.6.3. İstifa

Kooperatifin yönetim kurulu üyesini azletme yetkisinin bulunduğu gibi üyenin de istifa etme hakkı bulunmaktadır. İstifa hakkı her zaman mümkün olup anasözleşmede bu hakkın kullanılmasını kısıtlayacak nitelikteki hükümler geçersizdir. Dolayısıyla üyenin istifa beyanını kooperatife bildirdiği andan itibaren yönetim kurulu üyeliği görevi sona erer[133].

Yönetim kurulu kooperatifi üçüncü kişilere karşı temsil etmesi nedeniyle, üyenin istifasının üçüncü kişiler açısından sonuç doğurması için tescil ve ilan

---

kurulu üyelerinin seçim dönemlerinin bitmesine bir yıl varken seçime gidilmesi başkan ve üyelerin azli niteliğindedir." karararama.yargitay.gov.tr

[128] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1984/4429 Esas, 1984/5181 Karar ve 31.10.1984 tarihli ilamı; *"Genel kurulun gündeme bağlı kalmadan görüşülebileceği hususlar arasında yönetim kurulunun azli de bulunmaktadır. Azil mümkün olduğuna göre, bunun doğal sonucu olarak gündemde yer almasa bile genel kurul seçim yapabilir. Aksi takdirde kooperatif organsız kalmış olur. Süresi bitmeyen yöneticilerin yerine seçim yapılması azil niteliğindedir. Olayda açık bir azil söz konusu değilse de genel kurul yeni yöneticileri seçmekle eskileri zımnen azletmiş bulunmaktadır."* karararama.yargitay.gov.tr

[129] UÇAR, Sercan "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022, s. 262.

[130] KARAEGE, s. 102.

[131] Genel Kurul Kararına Karşı İptal Davası İçin Bkz. 3.2.5.

[132] KARAEGE, s. 102.

[133] SARIKAYA, s.147.

gereklidir[134]. İstifa için kanunlarda herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Ancak sözleşme hürriyeti kapsamında anasözleşmede istifanın ne şekilde yapılacağına dair düzenleme yapılabilir.

Yönetim kurulu üyesinin istifasının tescil ve ilanı gerekli olduğundan, bu tescil ve ilana dayanak yapılması açısından istifanın yazılı olarak yapılması gerektiğini savunan yazarlar vardır[135]. Kanaatimizce üyenin istifasının yazılı olarak yapılması hem tescil ve ilan açısından hem de bu durumu genel kurul gündemine sunmak açısından daha denetlenebilir sonuç doğuracaktır.

Yönetim kurulu üyeliği görevi kişi nezdinde kanunen zorunlu bir görev olmayıp, üye görev süresi içerisinde istediği zaman Yönetim Kurulu Başkanlığına vereceği yazılı bir dilekçe ile görevinden istifa edebilir[136]. Yukarıda da bahsedildiği üzere yönetim kurulu üyeliği ile kooperatif ilişkisi vekalet ilişkisi kapsamında değerlendirildiği için tek taraflı olarak bu görevin sona erdirilmesi halinde, ilişkiyi sona erdiren taraf yani istifa eden üye, kooperatifin bu istifadan doğan zararını karşılamakla yükümlüdür (TBK m.512). Yönetim kurulu üyesinin istifası yönetim kurulu karar defterine yazılır. Devamında bu karar genel kurula sunulur ve onaylanmasına müteakip ticaret sicile tescil ettirilir. Bu işlemlerin yapılmaması durumunda hukuki sorumluluk açısından yönetim kurulu üyesinin istifası üçüncü kişiler nezdinde sonuç doğurmaz. Cezai sorumluluk açısından ise yönetim kurulu üyesinin istifasının geçerli olup olmadığı, suça konu bir fiil var ise bu fiili yönetim kurulu üyeliği sırasında işleyip işlemediğinin araştırılması önem arz eder[137].

---

[134] SARIKAYA, s.148.

[135] ÇEBİ, Hakan, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 168; POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar Hukuku 1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021, s. 551.

[136] ÇEVİK, s. 622.

[137] Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 2021/19963 Esas, 2022/14673 Karar ve 24.10.2022 tarihli ilamında; "*kooperatif karar defteri kayıtlarına göre, sanık ...'ın istifasının 25/12/2011 tarihinde, diğer sanık ...'ın istifasının ise 12/04/2012 tarihinde kabul edilerek yönetim kurulu üyeliklerinin düşürülmesine karar verildiğinin anlaşılması karşısında; kooperatif ana sözleşmesi, olağan ve olağanüstü genel kurul toplantı tutanakları ile karar defteri denetime olanak verecek şekilde dosya içine getirtilip incelenerek, sanıkların istifasına ilişkin belgelerinin onaylı suretleri temin edilip kooperatife tebliğ edilip edilmediği ve işleme konulup konulmadığı araştırılıp belirlenmesinden sonra sanıkların hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken eksik kovuşturma ile yazılı şekilde hüküm kurulması,*" kararara.yargitay.gov.tr

1.6.4. Yönetim Kurulu Üyesinin Görevine Son Verilmesi Hakkındaki Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü

1.6.4.1. Genel Kurul Kararlarının Yokluğu

Yokluk, bir hukuki işlemin meydana gelmesi sırasında kurucu unsurlarından birisinin veya birkaçının olmaması durumunda o işlemin meydana gelmemiş sayılmasıdır[138]. Genel kurul kararının yokluğu ise en baştan itibaren bir genel kurul kararının olmamasını ifade eder[139].

Genel kurul kararının hukuken geçerli olabilmesi için iki şart mevcuttur. Bu şartlar genel kurul toplantısının yapılması ve genel kurul tarafından kararın alınmasıdır. Genel kurul tarafından karar alınırken bu iki şarttan herhangi birinin gerçekleşmemesi halinde genel kurul kararının yokluğundan söz edilir[140]. Ayrıca genel kurulun toplantıya Kooperatifler Kanunu'nda ve anasözleşmeye göre yetkili olan kişiler tarafından çağrılmaması halinde toplanması ve karar alması halinde de alınan kararın yokluğundan söz edilir[141]. Bununla birlikte çağrı yapılmaksızın da genel kurul toplantısı yapılabilir (Koop. K. m.47). Bu durumda bütün ortakların hazır bulunması ve toplantının yapılmasına herhangi bir itiraz olmaması halinde alınan genel kurul kararı geçerli olur. Kooperatifler Kanunu'nda ve anasözleşmede belirtilen nisaba uyulmaksızın yapılan genel kurul toplantılarının varlığından söz edilemez. Hiç oylama yapılmaksızın genel kurulda karar alınması halinde alınan kararın da varlığından söz edilemez[142]. Zira Yargıtay 11. Hukuk Dairesi verdiği bir kararda bu duruma açıklık getirmiş ve bu

---

[138] YILMAZ, Süleyman / YILDIRIM, Abdülkerim, Medeni Hukuk I, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2023, s. 59.

[139] PULAŞLI, Hasan "*Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.17, 2013, s. 892; HACIÖMEROĞLU, A. Oğuzhan/AKSOY, Kemalettin Ahmet "*Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım*" Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, S.2, 2020, s.416.

[140] ADIGÜZEL, Burak / DEMİRDELEN, Özge "*Kooperatiflerde Organlar ve Kararlarının Hükümsüzlüğü*", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.14, S. 2, 2019, s. 220.

[141] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 220.

[142] TÜRK, Mehmet Cemil "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 14.

durumun yerleşik içtihatları olduğunu hüküm altına almıştır[143]. Genel kurul kararının yokluğu, hiç doğmadığı anlamına gelir[144]. Kararın kurucu unsurlarının olmaması halinde alınan karar yok hükmündedir[145].

Genel kurul toplantısının usulüne uygun ve yeter sayıda toplanmasına karşın kararın oylanacağı sırada toplantı nisabı kaybedilirse alınan karar da yok hükmündedir[146]. Dolayısıyla alınan bu karar ölü doğmuştur ve yok hükmündedir[147].

1.6.4.2. Genel Kurul Kararının Butlanı

Bir hukuki işlemin geçerli olabilmesi için kurucu unsurlarıyla birlikte geçerlilik unsurlarının da bulunması gerekir. Kurucu unsurları eksik olan ya da hiç bulunmayan hukuki işlemlerin geçerliliği tartışma konusu olmamakla birlikte bu işlemler hukuken yok hükmündedir[148]. Hukuki işlemin kurucu unsurlarının olmaması halinde bu işlemin sonuçları da yok hükmündedir. Bu duruma hukuk literatüründe butlan (kesin hükümsüzlük) denir[149]. Bu nedenle yokluk ile butlanın sonuçları aynı olsa da sebepleri birbirinden farklıdır[150].

Kesin hükümsüzlük yani butlan, mutlak butlan, kısmi butlan ve nispi butlan olarak üçe ayrılmaktadır. Mutlak butlan yaptırımı işlemin yapıldığı sırada kurucu

[143] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2001/5691 Esas, 2001/7567 Karar ve 09.10.2001 tarihli ilamında; *"Burada sözlü edilen nisap, toplantı yetersayısına ilişkindir. Her iki genel kuruldaki toplantı nisabının da anasözleşme ile saptanan nisaba ulaşmadığı, bu suretle anasözleşmede öngörülen toplantı yetersayısının oluşmadığı anlaşılmaktadır. Böyle bir durumda ise geçerli genel kurul toplantılarının varlığından söz edilemez. Dairemizin kökleşen uygulaması da bu yöndedir."* karararama.yargitay.gov.tr

[144] PULAŞLI, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, s. 892.

[145] PULAŞLI, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, s. 892.

[146] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1999/575 Esas, 1999/2744 Karar ve 12.04.1999 Tarihli ilamında; *"Kooperatifler Kanunu, genel kurulun toplantı ve karar yeter sayısını düzenlemiştir. Kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/4'ünün şahsen veya temsilen genel kurul toplan-tısında bulunması ve oylama sırasındaki mevcudun yarıdan fazlasının oy vermesi ile genel kurul kararları verilebilir. Ortakların genel kuruldaki mevcudunun hiçbir zaman kooperatif ortaklarının 1/4'ünden aşağı olmaması gerekir. Somut olayda toplantı devam ederken hazır bulunanların sayısı toplantı yeter sayısının altına düştüğünden, bundan sonra genel kurulca karar alınamaz. Alınmışsa yok hükmündedir."* karararama.yargitay.gov.tr

[147] ACAR, Bülent Hayri / DEDEAĞAÇ, Ender "*Örnek Dava Uygulamalarıyla Kooperatif Genel Kurul Kararlarında Hükümsüzlük ve Sonuçları*", Ankara Barosu Dergisi, C. 1, 2015, s. 401.

[148] ERDOĞAN, s. 72.

[149] ERDOĞAN, s. 73.

[150] HACIÖMEROĞLU/AKSOY, s.417.

unsurlarının bulunmaması ve taraflarca sonradan tamamlanamaması halinde karşımıza çıkar[151]. Kural olarak taraflar işlemi sonradan kurucu unsurlarının da varlığı ile geçerli hale getiremezler[152]. Mutlak butlanın yaptırımı işlemin hukuk âleminde hiç doğmamış olarak kabul edilmesidir. Bu durum 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu[153] (TBK)'nda açıkça düzenlenmiştir[154].

Kısmi butlan yani kısmi kesin hükümsüzlük, yapılan hukuki işlemin içerdiği unsurların bir kısmının geçersiz olmasıdır. Bu durumda yapılan sözleşmenin bir kısmı hükümsüz olmakla birlikte diğer kısmı ise geçerliliğini korur[155]. Kısmi butlan durumunda geçersiz olan hukuki işlemin batıl olan kısmı çıkarıldıktan sonra geriye kalan kısmının geçerli bir hukuki işlem olarak ayakta kalabilmesi için, geçerli olacak kısmının hukuki işlem olarak varlığını sürdürecek kanuni şartlara haiz olması gerekir[156].

Nispi butlan, hukuki işlemin geçerlilik unsurlarındaki bir eksiklik nedeniyle tarafların sonradan işlemi iptal ettirebilmesi durumdur[157]. Hukuki işlemin nispi butlanı halinde sözleşme baştan itibaren geçerli kabul edilir ve taraflar sözleşmenin iptaline kadar bu işlem ile bağlıdır[158]. Yani hukuki işlem iptal edilene kadar tüm sonuçlarını doğurur. Öğretideki bazı görüşlere göre iptal edilebilir bir işlemin varlığı halinde taraflar en baştan itibaren bu sözleşme ile bağlı değillerdir[159].

Butlan halleri Türk Ticaret Kanunda açıkça düzenlenmiştir[160]. Bu düzenleme anonim şirketlere ilişkin olup Kooperatifler Kanunu m. 98 yollamasıyla bu hüküm

[151] KAYIHAN/ ÜNLÜTEPE, s. 166.

[152] KAYIHAN/ÜNLÜTEPE, s. 166.

[153] 27836 sayılı ve 04.02.2011 tarihli Resmî Gazete.

[154] TBK m. 27; *"Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.*
Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur."

[155] KAYIHAN/ÜNLÜTEPE, s. 173.

[156] KAYIHAN/ÜNLÜTEPE, s. 173.

[157] KAYIHAN/ÜNLÜTEPE, s. 175.

[158] KAYIHAN/ÜNLÜTEPE, s.176.

[159] OĞUZMAN, M. Kemal / BARLAS, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 21. Baskı, İstanbul, 2015, s. 761.

[160] TTK m. 447- "*(1)Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay*

kooperatifler için de uygulanır. Dolayısıyla kooperatif genel kurullarının alacağı ve kanunen batıl olarak kabul edilen üç hal Türk Ticaret Kanunu m. 447'de düzenlenmiştir. Bu üç hal dışında alınan kararların mutlak butlanla sakat olduğunu söylemek hukuken mümkün değildir[161].

1.6.4.3. Genel Kurul Kararının Yokluğunun ve Butlanının Tespiti Davası

Genel kurul tarafından alınan karar yokluk ile malul ise yokluğun tespiti davası açılır[162]. Genel kurul kararının yokluğunun tespiti davası niteliği gereği 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu[163] (HMK) uyarınca tespit davasıdır (HMK m. 106). Açılan tespit davasında herhangi bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir ayrıca bu durum herkes tarafından ileri sürülebileceği gibi hâkim tarafından da re 'sen araştırılır[164].

Yokluğun bir sonucu olarak alınan karar en baştan itibaren geçersiz olması nedeniyle bu karara karşı iptal davası açılamaz. Ayrıca yokluğun tespitine kadar geçecek süre zarfında da bu kararlar hukuki açıdan bir sonuç doğurmazlar[165].

1.6.4.4. Genel Kurul Kararının İptali

Genel kurul kararının iptali için öncelikle şekil şartlarına uygun ve geçerli bir kararın varlığı gereklidir[166]. Hukuken var kabul edilen bu kararın kanuna, anasözleşmeye ve dürüstlük kuralı ile iyi niyet kurallarına aykırılığı nedeniyle iptali konusu gündeme gelir. Kısacası butlan sonucunu doğuran ve yok hükmünde olmayan kararlara ilişkin iptal edilebilirlik durumu gündeme gelir[167].

İptali talep edilecek olan genel kurul kararı, butlan olan kararlar gibi yok sayılmazlar ve baştan itibaren geçerli olurlar. Dolayısıyla bu kararlar iptal edilinceye

---

sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır."

[161] PULAŞLI, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, s. 897.

[162] PULAŞLI, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, s. 893.

[163] 27836 sayılı ve 04.02.2011 tarihli sayılı Resmî Gazete.

[164] PULAŞLI, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, s. 893.

[165] PULAŞLI, Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi, s. 894.

[166] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 240.

[167] HACIÖMEROĞLU/AKSOY, s. 420; ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 242.

kadar hukuki bütün hüküm ve sonuçlarını doğururlar. İptal edilebilirlik yaptırımının uygulanması için iptal davası açılması gerekir[168]. Nitekim Yargıtay'ın içtihatları da bu yöndedir[169]. Genel kurul kararının iptali için butlanda olduğu gibi tespit davası açılmaz, genel kurul kararının iptali davası açılır.

1.6.4.5. Genel Kurul Kararlarının İptal Davası

Kooperatifler Kanunu'nda genel kurul kararının iptali davasını açabilecek kimseler tahdidi olarak sayılmıştır[170]. Bu kimseler, genel kurul toplantısına katılıp da alınan karara karşı oy kullanıp bu muhalefetini tutanağa geçirten, kararda oy kullanmasına haksız olarak engel olunan kimseler ile genel kurul toplantı çağrısının usulüne aykırı yapıldığı, gündemin usulüne uygun olarak ilan ve tebliğ edilmediğini ya da genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kişiler tarafından kararda oy kullanıldığı iddiasında bulunan pay sahipleridir. Bununla birlikte yönetim kurulu ve alınan kararların yerine getirilmesinde şahsi sorumluluğu doğacak olan yönetim kurulu

[168] HACIÖMEROĞLU/AKSOY, s. 421.

[169] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2005/13782 Esas, 2007/692 Karar ve 23.01.2007 tarihli ilamı; "*Mutlak butlanla batıl kararlar, baştan beri hükümsüz olan, sonradan geçerlilik kazanma imkânı olmayan, emredici kurallara, kamu düzenine veya ahlaka ve adaba aykırı veyahut konusu imkânsız olan kararlardır. Bu tür kararlar, baştan beri hüküm ifade etmediklerinden ancak ilgilisi tarafından açılacak tespit davasına konu olabilir. TTK'nun 381 nci maddesi anlamında iptali kabil kararlar ise, daha çok ortakların menfaatlerini koruyan düzenlemelere aykırılık teşkil eden, emredici kurallar dışında yorumlayıcı ve şekle ilişkin kuralların ihlal edildiği kararlardır. İptali gereken kararlar, baştan itibaren geçersiz olmadıklarından, iptal edilinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğururlar. İptal davası açılmış olsa dahi, alınan kararların icrası etkilenmez. İptal anına kadar bu kararlara dayanılarak yapılan işlemler geçerlidir."* kararara.yargitay.gov.tr

[170] Koop. K. m. 53; "*Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmiyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri; 2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri; Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, Yönetim Kurulu tarafından usulen ilan olunur. Birinci fıkrada yazılı bir aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür. Mahkeme, kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir."*

üyeleri ile denetçiler tarafından iptal davası açılabileceği Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Kanuna aykırılık iki halde meydana gelebilir. Bunlardan ilki kanunun emredici hükümlerine aykırılık ikincisi ise emredici olmayan kanun hükümlerine aykırılıktır. Emredici hükümlere aykırı bir genel kurul kararının butlanından söz edilirken, kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan bir genel kurul kararında ise Kooperatifler Kanunu m.53'teki düzenleme gündeme gelir[171].

Kanuna aykırı olduğu iddiasıyla açılan iptal davası Yargıtay'ın kabulü ve niteliğine göre tespit davası değil bir eda davasıdır[172]. Dolayısıyla alınan kararın, kanuna aykırılığı iddiasıyla tespit davası açılmasında hukuki menfaat olmadığı söylenebilir.

Kooperatif şirketin anasözleşmesi hazırlanırken kanunun emredici hükümlerine ve örnek anasözleşme metinlerine uygun olarak birtakım düzenlemeler yapılabilir. Bu düzenlemeler Kooperatifler Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nda sayılan emredici hükümlere aykırı olmadığı takdirde geçerliliğini korur. Bu düzenlemelerden kaynaklı anasözleşmeye aykırı genel kurul karalarının iptali durumu gündeme gelebilmektedir. Örnek vermek gerekirse toplantı yeter sayısı, karar yeter sayısı veya toplantı ve gündemin ilanına ilişkin birtakım düzenlemeler yapılabilir. Bu düzenlemelere aykırı bir şekilde alınan genel kurul kararlarına karşı ise yine Kooperatifler Kanunu m.53'te düzenlenen usul ve süre içerisinde iptal davası açılabilir.

Genel kurul tarafından alınan karar kanuna ve anasözleşmeye uygun olmasına karşın iyiniyet kurallarına aykırı alınabilir. Örnek vermek gerekirse azınlıkta olan üyelerin haklarının sınırlandırılması adına çoğunluk tarafından kanuna ve anasözleşmeye uygun alınan kararlar söylenebilir[173]. İyiniyet kurallarına aykırı genel

---

[171] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 242.

[172] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2004/7071 Esas, 2005/3501 Karar ve 11.04.2005 tarihli ilamı; *"Kooperatif ortağı, kooperatif genel kurul kararlarına karşı kararların yasa, anasözleşme veya iyiniyet kurallarına aykırı olduğu iddiasıyla KOOP.K.nun 53.maddesi hükmü uyarınca iptal davası ya da kararların batıl olduğu iddiasıyla hükümsüzlüğün tespiti davası açabilirler. Açılan dava, belirtilen dava türlerinden olmadığı gibi, eda davası açılabilecek durumlarda tespit davası açılamayacağı kuralına da uygun olmadığından,"* karararama.yargitay.gov.tr

[173] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 245.

kurul kararının iptali konusunda yine Kooperatifler Kanunu m.53'te yer alan düzenlemeye göre iptal davası açılması gerekir.

Sonuç olarak yönetim kurulu üyesinin genel kurul kararı ile görevine son verilmesi durumunda alınan genel kurul kararının geçersizliği konusu gündeme gelebilir. Yönetim kurulu üyesinin görevine son verilen genel kurul kararının butlanı ve yokluğunda tespit davası açılmalıdır. Genel kurul kararının yokluğu ya da butlanı mahkeme tarafından tespit edilirse, yönetim kurulu üyesinin görevi hiç sona ermemiş gibi hüküm ve sonuç doğurur. Genel kurul kararının iptalinde ise yönetim kurulu üyesi kararın alınmasından iptaline kadar geçen süre içerisinde yönetim kurulu üyeliği vasfını kaybetmiş, iptal kararının verilmesinden itibaren ise bu vasfını geri kazanmış olur.

2. BÖLÜM

ÇALIŞMA USULÜ, GÖREV VE YETKİLERİ

2.1. Yönetim Kurulunun Yapısı

2.1.1. Genel Olarak

Yönetim kurulu bir kurul organdır. Birden fazla üyesi bulunur (Koop. K. m.55). Bu nedenle kurul organ olarak çalışır. Kooperatifin organizasyon yapısıyla ilgili olarak yönetim kurulu tarafından düzenlenecek bir iç yönerge ile üyeler arasında iş bölümü yapılabilir[174]. Düzenlenecek iç yönerge ile yönetim yetkisi devredilmek suretiyle yönetim kurulu üyeleri arasında veya üçüncü kişilere de birtakım yetkiler devredilmek suretiyle komite ve komisyonlar kurulabilir (TTK m.366/2). Yönetim kurulunun devredilemez yetkileri hususunda sadece üyeler arasında yetki devri söz konusu olabilir[175].

2.1.2. Yönetim Kurulu İcracı Üye Kavramı

Yönetim kurulunca çıkarılacak iç yönerge ile bazı üyelere teknik bilgi ve becerileri nedeniyle birtakım görevler verilebilir. Ancak bu şekilde yapılacak yetki paylaşımında her yönetim kurulu üyesine yürütme yetkisi verilmez[176]. Dolayısıyla ortaya icracı olan ve icracı olmayan üye şeklinde ikili bir kavram çıkar.

İcracı üyeler kooperatifin işleyişi ile ilgili iş ve işlemleri takip eden ve gerekli iş ve işlemleri icra eden üyedir. İcracı olmayan üyeler ise nitelikleri gereği teknik bilgi ve tecrübeleri ile icracı olan üyelerin yönetim kurulu içerisinde denetimi ve gözetiminde bulunurlar. Yönetim kurulu üyeleri arasında temsil organizasyonunun ve dengenin sağlanması adına kooperatifin yönetimi ve temsili açısından yönetim yetkileri kısmen veya tamamen dağıtılır[177]. Bu yetkilerin dağıtılması sonrası yönetim kurulunda başkan, murahhas üyelik ve müdürlük görevleri ortaya çıkar.

---

[174] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 116.

[175] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 116.

[176] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 116.

[177] DEMİREL, Duygu "*Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri*", Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, S. 7, s. 217.

2.1.3. Yönetim Kurulu Başkanı

Kooperatifler Kanunu'nda yönetim kurulu başkanına ilişkin bir düzenleme bulunmaması nedeniyle kanunda yapılan atıfla anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanına ilişkin hükümler kooperatiflerde de uygulama alanı bulur (Koop. K. m.98, TTK m. 366). Dolayısıyla kooperatifin yönetim kurulu üyeleri arasından bir başkan ve başkanın bulunmadığı hallerde vekaleten görevini üstlenmek üzere bir başkan vekili seçilir. Anasözleşemede başkanın veya vekilinin genel kurul tarafından seçilebileceğine dair hüküm düzenlenebilir (TTK m. 366).

Yönetim kurulu başkanının üyeler arasından seçileceği kanun ile düzenlenmiş olup hangi üyenin seçileceğine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte anasözleşmede başkanın niteliklerine ilişkin bir düzenleme yapılabilir[178]. Bu durum sözleşme hürriyetinin bir yansımasıdır. Yapılacak bu düzenlemenin kamu düzenine ve genel ahlaka aykırı olmaması gerekir (TBK m.27).

Başkanın seçimine dair hükümler kanunda yer almamaktadır. Başkanın seçimi yönetim kurulu tarafından yapılacağından, anasözleşmede belirtilen usule göre toplanan yönetim kurulu toplantısında seçim yapılır. Seçim, üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanan kurulda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile seçilir. Başkanın veya vekilinin genel kurulca seçilmesi yönünde anasözleşmede bir hüküm bulunması halinde ise kanunun emredici hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, yönetim kurulu üyelerinin belirlendiği usul ile seçilirler[179]. Yönetim kurulu başkanının seçilmesi usulüne genel kurul tarafından müdahale edilmesi mümkündür. Bu müdahaleye, anasözleşmede düzenleme yaparak, yönetim kurulu toplantısının toplantı yeter sayısı ve karar nisabını artırmak şeklinde uygulamada sıkça karşılaşılmaktadır. Ancak genel kurulun toplantı yapma sıklığı ve anasözleşmenin değiştirilmesi hususunda karar alma nisabı göz önüne alındığında genel kurulun yapacağı müdahalelerin, yönetim kurulunun karar alma

[178] PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. 2, 5. Baskı, s. 1398; EMİNOĞLU, Cafer, AVCI, Zehra "*Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Başkanının Niteliklerine, Seçilmesine ve Yönetim Kurulunun Başkansız İşleyişine İlişkin Bazı Değerlendirmeler*", Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, 2022, s. 1039; BAŞ, Yusuf "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Başkanı", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021,s. 69.

[179] EMİNOĞLU, AVCI; s. 1040.

etkinliğini azaltacağı hususları üzerinde durularak genel kurulun bu konuda bir karar almaması gerektiği öğretide ifade edilmiştir[180].

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda 23.05.2024 tarihinde 7511 sayılı kanun ile yapılan değişikliğe kadar kanun gereği yönetim kurulu başkanı her yıl üyeleri arasından seçilmekteydi. Ancak bu düzenleme birtakım görüş farklılıklarına sebep olmaktaydı. Nitekim öğretideki bir görüşe göre yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu göreve başlarken seçilmekte ve yönetim kurulunun görev süresi boyunca görevde kalmaktadır[181]. Başka bir görüşte görev dağılımının her yıl yeniden yapılması yalnızca yönetim kurulu için öngörülmüştür ve genel kurul için böyle bir sınırlama bulunmadığı için genel kurulun seçtiği başkan, yerine bir başkası seçilene kadar görevde kalır[182]. Farklı bir görüşte ise yönetim kurulu başkanı bir yıl için seçilir ve görev dağılımı her yıl yenilenmelidir[183]. Kanun değişikliği sonrasında yönetim kurulu başkanının süresi hususundaki sınırlama kaldırılmıştır. Dolayısıyla yönetim kurulu başkanlığı, anasözleşmede bir süre belirtilmemesi halinde üyeliğe ilişkin hükümlerin uygulanmasıyla en fazla dört yıl için seçilebilir (Koop. K. m.57). Görev süresi dolan başkan yeniden seçilebilir[184].

Yönetim kurulu başkanın esas görevi, yönetim kurulunun çalışma düzenini korumak için toplantı çağrısını yapmak ve gündemi belirlemektir. Bundan başka yönetim kurulu üyelerinin haklarını kullanabilmesinde başkanın üzerine düşen birtakım görev ve yükümlülükler bulunur[185]. Yönetim kurulu toplantılarına başkanlık etmek ve kurul içerisindeki görev dağılımı ve iletişimi koordine etmektir[186]. Kooperatif

---

[180] MAĞDEN ÇAMLI, Zehra İlgün *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yetki Alanında Kalan Konular Esas Sözleşmede Düzenlenebilir mi?"* Kırıkkale Hukuk Mecmuası, C. 4, S. 1, 2024, s. 212.

[181] PULAŞLI, Şerh, s. 1310; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar Hukuku, s. 372; SOYKAN, İsmail Cem "*Türk Ticaret Kanununda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili*", Legal Hukuk Dergisi, S. 91, 2010, s. 2366.

[182] AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s. 78.

[183] KIRCA, İsmail / MANAVGAT, Çağlar/ ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal, Anonim Şirketler Hukuku C.1 Temel Kavramlar ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2013, s. 475; KORTUNAY, Ayhan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üylerin Bilgi Edinme Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 222; BAŞ, s.

[184] KIRATLI, s. 31.

[185] PULAŞLI, Şerh, s. 1398; KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 143; KIRATLI, Metin "Yönetim Kurulu Başkanı", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2021, s. 38.

[186] PULAŞLI; Şerh, s. 1398; BAŞ, s. 69.

anasözleşmesinde başkanın görevlerine ilişkin açık düzenleme yapılabilir[187]. Yapılacak olan düzenlemenin kanunun emredici hükümlerine, kamu düzenine ve ahlaka aykırı olmaması gerekir (TBK m.27).

Yönetim kurulu başkanının birtakım hak ve yükümlülükleri bulunur. Yönetim kurulu üyelerinin de benzer şekilde yönetim, temsil, bilgi alma ve mali hakları bulunur[188]. Yönetim hakkı kurul olarak tanınmış bir hak olup diğer üyeler gibi başkan da toplantılara katılarak karar almak suretiyle bu hakkını kullanır[189]. Temsil hakkında ise yönetim kurulu başkanı, kooperatifi üçüncü kişilere karşı ve yönetim kurulunu genel kurula karşı temsil etmek suretiyle bu hakkını kullanır. Başkanın temsil hakkı, kanuni temsil kapsamında diğer yönetim kurulu üyelerinin temsil hakkından farklı değildir[190].

Yönetim kurulu üyelerinin toplantı dışında bilgi alma hakkı başkanın iznine bağlıdır (TTK m. 392/3)[191]. Başkanın olmadığı durumlarda bilgi alma talebi başkan vekiline iletilir[192]. Başkanın toplantı dışında bilgi alma hakkında ise yönetim kurulunun izni şartı öngörülmüştür (TTK m. 392/5).

Yönetim kurulu başkanının yükümlülükleri ise üyelerin yükümlülükleri ile aynı doğrultudadır. Dolayısıyla özen ve sadakat (TTK m.369), görevi bizzat yerine getirme (TTK m.390/2), sır saklama, doğrudan veya dolaylı olarak kendi menfaatine hareket etmemesi (TTK m.395) ve eşit davranma yükümlülüğüdür[193]. Bu yükümlülükler karşısında aynı üyelere olduğu gibi başkan açısından da hukuki sorumluluğa yol açabilir. Yönetim kurulu başkanının yükümlülüklerinin hilafında yaptığı iş ve işlemlerden dolayı ortaya çıkan zarar nedeniyle hukuki sorumluluğu gündeme gelebilir[194].

---

[187] EMİNOĞLU/AVCI, s. 1055; DOĞAN, Beşir Fatih, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 55.

[188] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 101; PULAŞLI, s. 1652; KIRATLI, s. 53 ; BAŞ, s. 105.

[189] PULAŞLI, s. 1651; BAŞ, s. 116.

[190] PULAŞLI, s. 1651; BAŞ, s. 117

[191] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 162.

[192] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 163.

[193]AKDAĞ GÜNEY, Yönetim Kurulu, s. 208; BAŞ, s. 132.

[194] BAŞ; s. 126-134.

2.1.4. Murahhas Üyelik ve Müdürlük

Murahhas üye, eski Türk Ticaret Kanunu'na göre hem temsil hem de idare yetkisi bulunan yönetim kurulu üyesidir. Yeni Türk Ticaret Kanunu'na göre ise temsil yetkisinin devredildiği üye murahhas üye olarak adlandırılır.[195]. Murahhas üyelerin şirketi temsiline ilişkin anasözleşmede bu konuda yönetim kuruluna yetki verilmesi halinde yönetim kurulu kendi içerisinden murahhas üye ataması yapabilir[196]. Murahhas üyelerin kooperatif şirketi temsil etme hakları olduğu gibi yükümlülükleri de bulunur. Murahhas üyeler genel kurul toplantılarına katılmak zorundadırlar (TTK m. 407)[197]. Murahhas üyeler kooperatifin iş ve işlemleri hakkında yönetim kurulu başkanının da onayı ile münferit işler hususunda bilgi alma hakkına sahiptir[198]. Murahhas üyeler ve müdürler bilgi alma hakkını yönetim kurulu toplantısından önce kullanabilecekleri gibi yönetim kurulu toplantısı sırasında da bu haklarını kullanabilirler[199].

Murahhas üyelerin genel kurula katılma zorunluluğu, kooperatif ortaklarının genel kurulda tam anlamıyla bilgi sahibi olabilmeleri amacıyladır[200]. Temsil yetkisine haiz olan ve yönetim kurulu üyesi bulunmayan kişi müdür olarak adlandırılır[201]. Bununla birlikte şirketin yönetimi murahhas üyelere ve müdürlere bırakılmış ise kamu borçlarından kaynaklı sorumluluk bu üyelere aittir[202]. Murahhas üyelerin genel kurula

---

[195] ALTAŞ, Soner, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2021, s. 180; KIRATLI, s. 195.

[196] KAYIHAN, Şaban, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2023, s. 222.

[197] ALTAŞ, Soner, Anonim Şirket Genel Kurul Rehberi (Açıklamalı, Uygulamalı, Örnekli), Seçkin Yayınevi, 10. Baskı, Ankara, 2024, s. 89.

[198] SAYIN, Hediye Bahar *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu*", TBB Dergisi, 2016, s. 486.

[199] KARSLIOĞLU, Hasan *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Tanınan Bilgi Alma Hakkı ve Bu Hakkın Üyelerin Görev ve Sorumlulukları ile İlişkisi*", Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, S. 11, s. 383.

[200] ORBAY ORTAÇ, Nurdan/ AL KILIÇ, Şengül "*Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması*", Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.4, S. 2, s. 214.

[201] ALTAŞ, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, s. 180.

[202] ÇETİNER, Selma/ BOZKURT YÜKSEL, Armağan Ebru, Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2023, s. 323.

katılması bir zorunluluk olmasına rağmen, genel kurula katılamaması halinde kararların geçerliliği etkilenmez[203].

Murahhas üyelerin seçimi konusunda Kooperatifler Kanunu yönetim kuruluna açıkça yetki vermiştir (Koop. K. m. 56/5). Kooperatifi temsil amacıyla belirlenen murahhas üyelerin Ticaret Siciline tescili zorunludur. Murahhas üyelerin sayısı yönünden kanunda sınırlayıcı herhangi bir düzenlemeye rastlanmamaktadır. Dolayısıyla murahhas üyeler bir veya daha fazla sayıda atanabilir[204].

Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metni Kooperatifler Kanunu'nda bulunan düzenlemeyi aynı şartlarda ihtiva eder. Kanunda bulunan düzenlemeye ek olarak örnek anasözleşme metnine göre murahhas üyeler oybirliği ile belirlenir ve kooperatif şirkete karşı yönetim kuruluyla birlikte müteselsil sorumludur (Örnek Anasözleşme m. 51/2).

Yönetim kurulu, kooperatifin mali ve idari işlerinin yürütülmesi adına kendi üyeleri arasından veya dışarıdan üçüncü bir kişiyi müdür olarak belirleyebilir. Ayrıca işlerin yürütülmesi adına gerekli olan personeli istihdam edebilir. Kooperatif bünyesinde istihdam edilecek personelin nitelikleri yönetim kurulu tarafından belirlenir. Bu personellerin kusurları nedeniyle kooperatifin ya da üçüncü şahısların zararından bu personeller kendileri sorumludurlar (Örnek Anasözleşme m.52).

2.2. Çalışma Usulü

2.2.1. Toplantı, Yeri ve Zamanı

Kooperatiflerde yönetim kurulunun olağan toplantı zamanına ilişkin Kooperatifler Kanunu'nda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır[205]. Bununla birlikte Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metnine göre yönetim kurulu toplantılarının ayda en az bir defa ve yarıdan bir fazla üye ile toplanması

[203] ORBAY ORTAÇ/AL KILIÇ, s. 214; SARIKAYA, Merve "*Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili ve Katılmak Zorunda Olanlar ile Katılmamanın Hukuki Sonuçları*", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, S. 1, s. 445

[204] SEYİS, Zehra *"TTK m. 370/2'de Öngörülen "En Az Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Temsil Yetkisini Haiz Olması Şartı" Üzerine Bir Değerlendirme*", Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 1, s. 118.

[205] KARACEHENNEM, s. 162; ÇEVİK, s. 628.

öngörülmüştür (Örnek Anasözleşme m.46/2). Ayrıca kooperatif işlerinin gerekli kılması halinde yönetim kurulu toplanmak zorundadır[206]. Yarıdan bir fazla üye deyimi eski Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantısına ilişkin toplantı nisabını tanımlarken kullanılmıştır (eTTK m. 330/1). Ancak yürürlükte bulunan Türk Ticaret Kanunu'nda tam sayının çoğunluğu ile toplanacağı düzenlenmiştir (TTK m. 390). Yapılan bu düzenleme ile tek sayılı yönetim kurullarının toplantılarında ortaya çıkan görüş ayrılıkları son bulmuştur.

Yönetim kurulu toplantısının yeri konusunda Kooperatifler Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nda bir düzenleme bulunmamaktadır. Toplantının fiziken yapılması halinde fiziki şartların el verdiği ölçüde şirketin merkezinde bunun mümkün olmaması halinde üyelerin hepsinin katılımına uygun bir yerde toplantı yapılır. Toplantı yerine ilişkin anasözleşmede veya iç yönergede bir hüküm bulunmaması halinde, toplantı davetini yapan yönetim kurulu başkanı ya da vekili tarafından belirlenir[207].

Türk Ticaret Kanunu uyarınca anonim şirketlerde yönetim kurulu toplantısı elektronik ortamda da yapılabilmektedir (TTK m.1527). Toplantının elektronik ortamda yapılabilmesi için anonim şirketler için esas sözleşmede bu yönde bir düzenlemenin bulunması gerekir. Esas sözleşmede düzenleme bulunması halinde yönetim kurulu üyesi toplantıya elektronik ortamda katılmak istemesi durumunda başkan tarafından bu talebi yerine getirilmek zorundadır. Zira yönetim kurulu üyesinin bu hakkı hem kanundan hem de esas sözleşmeden kaynaklanır[208]. Kooperatifler için Kooperatifler Kanunu m.98 gereğince anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağı göz önüne alındığında kanunen yönetim kurulu üyesinin böyle bir hakkı bulunur. Ancak kooperatif anasözleşmesinde yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda da yapılabileceğine ilişkin özel düzenleme bulunması gerekir. Anasözleşmede bu yönde bir düzenleme bulunması halinde kooperatif yönetim kurulu üyesi toplantılara elektronik ortamda katılabilir, oy kullanabilir ve güvenli elektronik imza vasıtasıyla alınan kararlara imza atabilir.

---

[206] ÇEVİK, s. 628.

[207] ERCOŞKUN ŞENOL, s. 1703.

[208] GÜRPINAR, Bünyamin *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik Toplantı Sistemi",* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.19, S. 2, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, 2013, s. 1114.

Toplantının fiilen ya da elektronik ortamda yapılması fark etmeksizin üyeler birbirlerini temsilen oy kullanamazlar (TTK m.390/2). Ayrıca üyeler yönetim kurulu toplantısına vekil vasıtasıyla katılamazlar ve oy kullanamazlar[209]. Bu durum Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olup 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminden beri günümüze kadar devam etmektedir.

2.2.2. Çağrı

Yönetim kurulu toplantısının daveti yönetim kurulu başkanı veya başkanın olmadığı durumlarda başkan vekili tarafından yapılır[210]. Çağrının başkan tarafından yapılması kanunun emredici hükmünden kaynaklanır[211]. Yönetim kurulu üyesi tarafından toplantı çağrısı mümkün olmayıp, bu yönde bir talebi olan üye yazılı olarak başkandan toplantı çağrısı yapılmasını talep eder[212]. Yönetim kurulu başkanına yapılan bu yazılı başvuruda üye, toplantının gündemini ve talebinin gerekçesini de belirtmelidir[213]. Yönetim kurulu başkanının bu yazılı talep üzerine toplantı çağrısı yapmakla yükümlüdür[214]. Kanunda yönetim kurulu toplantısına çağrı usulü hakkında bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmamasının nedeni öğretide *Bekar'a* göre, yönetim kurulunun her daim görevinin başında bulunması gerektiğindendir[215]. Bununla birlikte yönetim kurulu üyesinin toplantıya katılmasına yetecek bir süre öncesinde çağrı yapılması gerektiğini savunan bir görüş de vardır[216].

Türk Ticaret Kanunu'nda 7511 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik uyarınca yönetim kurulu üyesinin başkandan toplantı çağışı yapmasını yazılı olarak

---

[209] DEDEAĞAÇ, Ender / SAPAN, Oğuzhan *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu*", Ankara Barosu Dergisi, 2013, s. 24.

[210] SARIKAYA, Sinan "*Yönetim Kurulu Toplantı Çağrısında Yeni Düzen: TTK m.392/VII'ye Bakış"*, Kırıkkale Hukuk Mecmuası, C. 4, S. 2, s. 861.

[211] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2015/3129 Esas, 2016/804 Karar ve 26.01.2016 tarihli ilamı; *"anonim şirketlerde yönetim kurulunu toplantıya davet yetkisinin açıkça yönetim kurulu başkanına verildiği, bu yetkinin emredici nitelikte olduğu,"* kararara ma.yargitay.gov.tr

[212] KARACEHENNEM, s. 163; ÇEVİK, s. 628.

[213] ERCOŞKUN ŞENOL, Kübra *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.19, S. 2, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, s. 1702.

[214] ÇEVİK, s. 628.

[215] BEKAR, s. 101.

[216] ÖZTÜRK, s. 99.

isteyebileceği eklenmiştir (TTK m. 392/7). Yönetim kurulu üyelerinin, başkandan toplantı yapılmasını istemesi üzerine başkan tarafından çağrının yapılmasının zorunlu olduğu yönünde düzenleme bulunur (TTK m. 392/7). Yönetim kurulu başkanı tarafından çağrının yapılmadığı veya başkana ulaşılamadığı hallerde istem sahiplerine çağrı yapma yetkisi kanunla tanınmıştır (TTK m. 392/7). Yönetim kurulu üyesi tarafından bizzat çağrı yapılması durumunda toplantının kanunda belirtilen usule aykırı yapılması nedeniyle toplantı sonunda alınan kararlar batıldır[217]. Yönetim kurulu başkanı veya vekilince yapılacak çağrıda tüm üyeler davet edilmelidir[218]. Aksi halde yönetim kurulunca alınacak karar yok hükmündedir.

Çağrının nasıl yapılacağı ne Kooperatifler Kanunu'nda ne de Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmemiştir[219]. Ancak önemli olan yapılacak olan toplantıdan yönetim kurulu üyelerinin haberdar olmasıdır[220]. Toplantıya çağrı herhangi bir şekil şartına bağlı olmasa da yazılı olarak yapılmalı olduğu yönünde öğretide bir görüş vardır[221]. Bununla birlikte örnek anasözleşme metnine göre denetim kurulu üyelerinin yönetim kurulu toplantısına davetinde çağrının ispata elverişli vasıtalar ile yapılması gerektiği düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m.46/4)[222].

2.2.3. Gündem

Gündemin çağrıyla birlikte üyelere bildirilmesi gerekir. Zira toplantıya katılacak üyeler gündem maddelerine göre hazırlık yapmaları gerekebilir[223]. Bununla birlikte öğretideki bazı görüşlere göre yönetim kurulu toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi olmaması ve yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılmalarının zorunlu olduğu bu nedenle gündemin bildirilmesinin zorunlu olmadığı yönünde görüş bulunmaktadır[224]. Toplantının gündemine ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmamakla beraber gündem,

[217] DOĞAN, Mehmed Emin "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantısı, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 17.

[218] DOĞAN, Mehmed Emin, s. 22.

[219] KARACEHENNEM, s. 163.

[220] GÜRPINAR, s. 1106.

[221] ÇEVİK, s. 629.

[222] Örnek Anasözleşme m.46/4*; "Denetim kurulu üyelerine toplantıya çağrının ispat edilebilecek bir yöntemle yapılması zorunludur.*"

[223] ERCOŞKUN ŞENOL, s. 1704.

[224] İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 1989, s. 211; ERCOŞKUN ŞENOL, s. 1704; DOĞAN, Mehmed Emin, s. 23.

çağrıyı yapan başkan veya vekili tarafından belirlenir. Bununla birlikte genel kurul toplantılarında olduğu gibi gündeme bağlılık ilkesi yönetim kurulu toplantıları için geçerli değildir[225]. Yönetim kurulu üyelerinden birisinin yazılı talebi üzerine toplantı yapılması halinde gündem talebi yapan üye tarafından belirlenebilir.

2.2.4. Nisap

Yönetim kurulu toplantı nisabına ilişkin Kooperatifler Kanunu'nda bir düzenleme bulunmaması nedeniyle Kanun'un 98'inci maddesi gereğince Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanacaktır[226]. Dolayısıyla anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantısına ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun 390'ıncı maddesi gereğince, anasözleşmede aksi bir hüküm bulunmaması halinde yönetim kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Anasözleşmede yönetim kurulu toplantı ve karar yeter sayılarına ilişkin ağırlaştırıcı şartlar düzenlenebilir[227]. Anasözleşmede yapılacak düzenleme ile toplantı ve karar yeter sayılarına ilişkin ağırlaştırıcı hükümlerin, kooperatiflerin icrası sırasında birtakım sorunlara yol açacağı da göz önüne alınmalıdır. Bu durum kooperatifin menfaatine aykırı sonuçlar doğurabilir[228].

Kararlar toplantıda bulunanların oy çokluğu ile alınır (TTK m. 390/1). Oyların eşit olması halinde oylama gelecek toplantıya bırakılır. Eşitlik nedeniyle karar alınamayan toplantıdan sonraki toplantıda da oylarda eşitlik olursa verilen teklif reddedilmiş sayılır (Örnek Anasözleşme m. 46/2). Yönetim kurulu üyeleri arasında oylarda eşitlik ilkesi benimsenmiştir[229] (Koop. K. m.23). Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metnindeki bu hüküm Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantısına ilişkin hükümler ile paraleldir. Dolayısıyla yapılan oylamalarda eşitlik bulunması halinde hem örnek anasözleşme hem de Kooperatifler Kanunu'ndaki atıfla Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulama alanı bulur.

Yönetim kurulu üyelerinin yapılan oylamada çekimser oy kullanıp kullanamayacağı yönünde kanunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

[225] KARACEHENNEM, s. 163; ÇEVİK, s. 630; BEKAR, s. 101.

[226] KARACEHENNEM, s. 165; ÇEVİK, s. 633; AYDIN/ÜSTÜN, s. 282; BEKAR, s. 101.

[227] BEKAR, s. 101.

[228] MAĞDEN ÇAMLI; Yönetim Kurulunun Yetki Alanı, s. 212.

[229] GÜRPINAR, s. 1107; ÖZTÜRK, s. 22.

Dolayısıyla anasözleşmede çekimser oy kullanılamayacağı yönünde bir düzenleme bulunmaması halinde üye çekimser oy kullanabilir[230]. Çekimser oylar öğretideki bazı görüşlere göre karar nisabı açısından olumlu oy olmaması nedeniyle olumsuz olarak kabul edilir[231]. Öğretideki başka bir görüşe göre ise oyların kabul veya ret olarak kullanılabileceği, bu nedenle çekimser oy kullanılamayacağı yönünde fikir ileri sürülmüştür[232].

2.2.5. Yönetim Kurulu Kararının Geçersizlik Halleri

2.2.5.1. Genel Olarak

Yönetim kurulu toplantısının geçerli olabilmesi için kanunlarda ve anasözleşmede yer alan düzenlemelere ve usullere uygun olarak yapılması gerekir. Dolayısıyla toplantı nisabının sağlanmış, alınan kararın yönetim kurulu karar defterine yazılmış ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanmış olması gerekir (TTK m. 390/5). Ayrıca alınan kararların kanunun emredici hükümlerine aykırı olmaması, kamu düzenine, ahlaka, kişilik haklarına aykırı olmaması ve konusunun imkânsız olmaması gerekir[233].

Uygulamada alınan kararlar, karar defteri dışında bir kâğıda yazılmış ve karar defterine yapıştırılmış şekilde alınmakla beraber bu durum muteber kabul edilir (TTK m.390/4)[234]. Zira karar defterine el yazısı ile yazılmasındansa bilgisayar ortamında yazılarak çıktı alınması ve bu çıktının karar defterine yapıştırılması hem zaman açısından hem de karar defterinin fiziken görüntüsü açısından uygulamada daha pratik görülür. Elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısında ise toplantıya bu yolla katılan üyeler tarafından alınan kararın güvenli elektronik imza vasıtasıyla imzalanması gerekir (TTK m.1526/3).

Yönetim kurulu kararları hukuki işlem niteliğinde olmasından dolayı alınan kararlar kanun ile anasözleşmede öngörülen usullere uygun alınmaması halinde yokluk

---

[230] GÜRPINAR, s. 1108.

[231] POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, s. 270; ERCOŞKUN ŞENOL, s. 1708.

[232] ÇEVİK, Orhan Nuri, Anonim Şirketler, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s 504; ERCOŞKUN ŞENOL, s. 1708.

[233] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 233.

[234] DEDEAĞAÇ/SAPAN, s. 29.

ve butlan müeyyideleri ile karşı karşıya kalabilir[235]. Yönetim kurulu kararlarının butlanı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olup kararların yokluğuna ilişkin bir düzenleme olmamasından dolayı yok hükmünde olan bu kararlara ilişkin genel hükümler uygulama alanı bulur[236].

2.2.5.2. Yönetim Kurulu Kararının Yokluğu

Yönetim kurulu toplantısının yokluğu ile ilgili Kooperatifler Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu'nda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanunlar ve anasözleşmede düzenlenen usuller çerçevesinde teşekkül eden bir yönetim kurulu toplantısı ve burada alınan kararlar kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan kararları hukuken geçerli olur[237]. Kooperatifin anasözleşmesi ile belirlenmeyen ya da genel kurul tarafından seçilmeyen kimselerin katılımı ve oylaması sonucu alınan kararlar yok hükmündedir[238]. Bununla birlikte yönetim kurulu toplantısına bir üyenin davet edilmemesi halinde alınan kararlar yok hükmündedir[239].

Yönetim kurulu kararları için Türk Ticaret Kanunu'nda şekil şartı düzenlenmiştir (TTK m. 390/5). Bu nedenle şekil şartı hilafında yazılı olmayan ve toplantıya katılan üyelerce imzalanmayan kararlar da geçersiz olarak kabul edilir[240]. Dolayısıyla kanunda ve anasözleşmede belirtilen usuller dairesinde toplantı yeter sayısı olmaksızın ya da oylamadaki nisaba uyulmaksızın alınan kararlar hukuk âleminde yok hükmünde kabul edilir[241].

Yok hükmünde olan bu kararlar hukuki açıdan herhangi bir sonuç doğurmazlar[242]. Yönetim kurulu kararlarının yokluğu durumunda kanunda herhangi bir

---

[235] DEDEAĞAÇ/SAPAN, s. 29.

[236] DEDEAĞAÇ/SAPAN, s. 29.

[237] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 226.

[238] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 226.

[239] İMREGÜN, s. 214.

[240]YÜCE, Aydın Alber; Yönetim Kurulu Kararlarının Geçersizliği, Seçkin Yayınları, 4. Baskı, 2022, s.81

[241] YÜCE, Yönetim Kurulu Kararlarının Geçersizliği, s. 81.

[242] YAVUZ, Mustafa *"Anonim Şirketler Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü*", Gümrük Ticaret Dergisi, S.7, 2020, s.12; ÖZTÜRK, Alperen *"Anonim Şirketlerde Geçersiz Yönetim Kurulu Kararına Dayanılarak Toplanan Genel Kurulun Durumu Status of the General Assembly Convened on the Basis of an Invalid Board of Directors' in Joint Stock Companies",* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk

düzenleme bulunmadığından bu durumda genel hükümler uygulama alanı bulur[243]. Yokluk müeyyidesi ile karşı karşıya olan yönetim kurulu kararına karşı dava açılması konusu öğretide tartışmalıdır[244]. Açılacak davanın tespit davası mı olduğu yoksa iptal davası mı olduğu konusunda yaşanan tartışmalara Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nca çözüm getirilmiş ve nihai olarak yoklukla malul olan kararlara karşı tespit davası açılacağı yönünde karar alınmıştır[245].

2.2.5.3. Yönetim Kurulu Kararının Butlanı

Bir hukuki işlem olan yönetim kurulu kararının alınmasında hukuken bir eksiklik olmasa da alınan kararın hukuk âleminde sonuç doğurabilmesi için kamu düzeninin gerekli kıldığı birtakım şartları sağlaması gerekir. Bu şartları sağlamayan yönetim kurulu kararları batıldır, kararların içeriği bakımından hukuk âleminde bir sonuç doğurmazlar[246]. Yönetim kurulu kararlarının butlanı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olup Kooperatifler Kanunu 98'inci maddesi gereğince kooperatifler için de uygulama alanı bulur. Türk Ticaret Kanunu'nun 391'inci maddesinde batıl olan yönetim kurulu kararları tahdidi olarak sayılmamış örnekleme olarak sayılmıştır[247]. Dolayısıyla

---

Araştırmaları Dergisi, C.29, S 1, 2023, s. 881; YÜCE, Aydın Alber "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı", Erciyesi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Yüksek Lisans Tezi, 2013, s. 68.

[243] ŞEKER, Hakan *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü The Nullity of Decisions of Joint Stock Company Board of Directors",* TBB Dergisi, S. 149, 2020, s. 213; AYDIN, s. 68; AKSU, Raziye, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, 2022, s. 38

[244] TURANLI, Hüsnü *"Hüsnü, Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.17, S. 2, 2013, s. 948; ŞEKER, s. 213.

[245] Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2013/1048 Esas, 2014/430 Karar ve 02.04.2014 tarihli ilamında; "*Kavram olarak yokluk; bir hukuki işlemin doğabilmesi için öngörülen ve kurucu nitelikte olan emredici hükümlere aykırılık halidir. Bu aykırılık, işlemin unsurlarında eksikliğe yol açar ve işlemi "yokluk" ile sakat hale getirir. Yok sayılan işlem, şeklen dahi meydana gelmemiştir. Yokluk, bunu ileri sürme konusunda hukuki menfaati bulunan herkes tarafından her zaman ileri sürülebilir ve tespit ettirilebilir, hâkim tarafından da re'sen dikkate alınır. Mahkemenin vereceği tespit hükmü, bu durumu açıklayıcı niteliktedir."* karararama.yargitay.gov.tr

[246] YAVUZ, s. 12; TURANLI, s. 948.

[247] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 236.

ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarını ihlal eden ve konusu imkânsız olan yönetim kurulu kararları genel hükümler dairesinde batıl kararlardır(TBK m.27)[248].

Yönetim kurulu kararlarının batıl olması için genel hükümlere ek olarak eşit işlem ilkesine aykırı, kooperatifin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, ortakların vazgeçilemez haklarına halel getiren ve kooperatifin diğer organlarının devredilemez nitelikte olan yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin nitelikte kararlar olmalıdır[249].

Yönetim kurulu kararının batıl olduğu mahkemece tespit edilir. Batıl olduğu iddia olunan yönetim kurulu kararına karşı kooperatifin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde tespit davası açılmalıdır. Zira Türk Ticaret Kanunu'nun 391'inci maddesinin gerekçesinde açıkça yönetim kurulu kararının iptal edilemeyeceği düzenlenmiş olup kanun metninde ise kararın batıl olduğunun tespitinin sadece mahkemeden istenebileceği düzenlenmiştir (TTK m.391/1).

Eşit işlem ilkesi Türk Ticaret Kanunu madde 357'de düzenlenmiş olup paydaşların eşit şartlarda ve eşit işleme tabi tutulacakları düzenlenmiştir. Eşit işlem ilkesinin ihlali genel kurul kararlarında iptal edilebilirlik müeyyidesi ile karşı karşıyayken yönetim kurulu kararları açısından butlan olması kabul edilmiştir. Eşit işlem ilkesine aykırı olarak alınan yönetim kurulu kararları kanunen batıldır ve butlanının tespiti mahkemeden istenebilir[250] (TTK m. 391).

Bu düzenlemenin amacı Türk Ticaret Kanunu 357'inci gerekçesine göre keyfiliği önlemek ve kanun ile anasözleşmede tanınan hakları adil ve eşit bir şekilde pay sahiplerine kullandırmaktır[251]. Eşit işlem ilkesinden kanundaki düzenleme nedeniyle sadece pay sahipleri yararlanır[252].

---

[248] ÜÇIŞIK, Hüzin *"Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi*", Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, C.3 S.5, s. 62.

[249] ERCOŞKUN ŞENOL, s. 1719.

[250] ŞEKER, s. 214.

[251] 6102 sayılı TTK Gerekçesi m. 357*; "Yargıtayın yerleşik kararıyla kabul edilen, AET'nin ticaret şirketlerine ilişkin, sermayeyi konu alan, 77/91 sayılı İkinci Yönergesinin 42 nci maddesinde öngörülmüş bulunan evrensel nitelikteki eşit işlem ilkesini kanunî bir üst-kural haline getirmiştir. Bu hüküm, bir taraftan organların öznel ve keyfî karar ve uygulamalarına bir üst hukuk kuralı ile kanunî bir barikat*

Anonim şirketlerde şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen yönetim kurulu kararları batıldır (TTK m.391). Ancak Türk Ticaret Kanunu gerekçesinde örnekleme olarak Kooperatifler Kanunu uyarınca bilançodaki açığın kapatılması amacıyla konulacak ek yükümlülüklerin bu kanun kapsamında olmadığı belirtilmiştir[253]. Zira Kooperatifler Kanunu hükümleri uyarınca anasözleşme ile bilançodaki açığın kapatılması amacıyla ortaklara ek ödeme yükümlülüklerinin yüklenebileceği yönünde düzenleme vardır (Koop. K. m. 31). Kooperatifler Kanunu'ndaki düzenlemeye göre anasözleşmeye konulacak bir hüküm ile yönetim kuruluna ek ödeme yükümlülükleri yönünde karar alınma hakkı devredilebilir. Bu hüküm anonim şirketlerde mali olarak güçsüz ortağın güçlü ortağa karşı korunması amaçlanır. Bununla birlikte konut yapı kooperatiflerinde ortakların amacı ticari işletme değil, konut yapmak için gerekli sermayeyi ortaklaşa toplamaktır. Dolayısıyla bilançodaki açığın kapatılması amacıyla konulan yükümlülüğe ilişkin yönetim kurulu kararlarında Kooperatifler Kanunu m.98 gereğince Türk Ticaret Kanunu m.391/1-(b) hüküm uygulama alanı bulmaz. Zira Kooperatifler Kanunu Türk Ticaret Kanunu'na göre özel nitelikte bir kanun olmasından dolayı özel kanunda düzenlenen hükmü uygulama alanı bulur[254].

2.2.5.3.1. Pay Sahiplerinin, Özellikle Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını İhlal Eden veya Bunların Kullanılmalarını Kısıtlayan ya da Güçleştiren Kararlar

Kooperatif ortaklarının kanunlardan ve anasözleşmeden kaynaklı birtakım hakları bulunur. Bu hakların bir kısmından vazgeçilebilecekken bir kısmından

---

çekmekte, diğer taraftan da esas sözleşmelerdeki hükümlerin adil ve menfaatler dengesine uygun bir şekilde yorumlanmasını sağlamaktadır."

[252] PEKDİNÇER, Tamer *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Geçerliliği (Özellikle Batıl Yönetim Kurulu Kararları) (TTK m.391)",* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, S. 2, 2012, s. 677.

[253] 6102 sayılı TTK Gerekçesi m. 357*; "Meselâ, bütün paysahipleri için bilânço açıklarını kapatmak amacıyla Kooperatifler Kanununun 31 inci maddesinde olduğu gibi ek ödeme yükümü (madde yanlış olarak "yüklem" demektedir) getiren bir yönetim kurulu kararı anonim şirketin temel yapısının bir tanımlayıcı ögesi olan paysahiplerinin sınırlı sorumluluğu ilkesine aykırıdır."*

[254] Kooperatifler Kanunu'nun 31'inci maddesinde ayrı düzenleme olması nedeniyle anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerin uygulama alanı bulamayacağı yönündeki görüş için Bkz. ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 238.

vazgeçilemez niteliktedir[255]. Türk Ticaret Kanunu'nda pay sahiplerinin özellikle vazgeçilemez nitelikteki haklarını ihlal eden ya da kısıtlayan nitelikteki yönetim kurulu kararlarının batıl olduğu düzenlenmiştir. Kanun koyucu burada "özellikle" ifadesi ile bu haklara dikkat çekmiş ve pay sahiplerinin vazgeçilebilir nitelikteki haklarının da ihlal edildiği yönetim kurulu kararlarının geçersiz olacağı yönünde gerekçede düzenleme yapmıştır.

Vazgeçilemez haklar, sınırlandırılması ya da vazgeçilmesinde ortağın rıza veremeyeceği, rızası olmasa da bir organ tarafından alınamayacak haklarıdır[256]. Bu haklar kanun ve anasözleşme ile korunur.

2.2.5.3.2. Diğer Organların Devredilemez Yetkilerine Giren ve Bu Yetkilerin Devrine İlişkin Kararlar

Devredilemez yetki kavramı, yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin alt birimde çalışan müdürlere, komitelere, üçüncü kişilere veya genel kurula yönetim yetkisinin devredilememesini ifade eder[257]. Kooperatifler Kanunu yönetim kurulu üyelerinin ve kooperatifi temsile yetkili kişilerin genel kurul tarafından devredilemez yetkileri kullanmasına cevaz vermez (Koop. K. m.59/8). Bu yönde bir yetkinin kullanılmasında ayrıca Türk Borçlar Kanunu uyarınca genel hükümlere göre de emredici hukuk kurallarına aykırılık ortaya çıkar[258] (TBK m.27).

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirket yönetim kurulunun ve genel kurulun devredilemez yetkileri düzenlenmiştir (TTK m. 375 ve m. 408). Dolayısıyla bu maddelerde sayılan ve kanunda açıkça devredilemez olarak düzenlenen organ görevlerini birbirleri arasında devredici nitelikteki yönetim kurulu kararları batıldır[259].

---

[255] TOPCAN, Utku, Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Vazgeçilemez Nitelikteki Hakları ve Bu Hakların İhlalinin Hukuki Neticeleri, On İki Levha Yayınları, İzmir, 2023, s. 83.

[256] YAVUZ, s. 15.

[257] DOĞAN, Beşir Fatih *"Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18,S.2, s. 610.

[258] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s.239.

[259] PEKDİNÇER, s. 679.

2.2.5.4. Yönetim Kurulu Kararının İptali

Kural olarak yönetim kurulu kararının iptali müessesesi Türk hukukunda bulunmamaktadır. Zira Türk Ticaret Kanunu'nda batıl kararlar düzenlenmiş ve kanun gereği batıl olan kararın tespiti mahkeme tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır (TTK m.391/1). Kanunun gerekçesinde ise yönetim kurulu kararlarının iptalinin mümkün olmadığı düzenlenmiştir. Bunun nedeninin hâkimin kooperatifin yönetimine ve iç ilişkisine müdahale riski doğuracağını belirten yazarlar vardır[260].

Yönetim kurulunun iptaline ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda istisna bir düzenleme bulunur (TTK m. 460/5). Bu hüküm gereğince iptal davası açma yetkisi pay sahipleri ve yönetim kurulu üyelerine verilmiştir. Kayıtlı sermaye sistemindeki anonim şirketlerde kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve dürüstlük kuralına aykırı olan yönetim kurulu kararlarına karşı karar tarihinden itibaren üç ay içerisinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açılabilir. Ancak bu hüküm kayıtlı sermaye sistemindeki anonim şirketlere ilişkin düzenlenmiştir. Kayıtlı sermaye sistemi halka açık olup olmaması değişmeksizin anonim şirketlerde uygulama alanı bulur[261]. Kooperatifler Türk Ticaret Kanunu'nda ticari şirketler arasında sayılmışsa da şirket türlerini sayan maddede sermaye şirketi olarak sayılmamıştır (TTK m.124). Dolayısıyla kooperatifler açısından kayıtlı sermaye sistemi belirlenemeyeceğinden yönetim kurulu kararına karşı iptal davası açılması konusu gündeme gelmez.

Kooperatifler Kanunu kapsamında yönetim kurulu kararına karşı iptal davası düzenlenmemiş ancak itiraz davası düzenlenmiştir (Koop. K. m. 16). Anılan hüküm gereği ortaklıktan çıkarma yetkisinin genel kurul tarafından yönetim kuruluna devredilmesi halinde, yönetim kurulunca ortaklıktan çıkarılan üyeye birtakım şartları sağlaması halinde itiraz davası açma hakkı tanınmıştır. Yönetim kurulunca ortaklıktan çıkarılan kimse üç ay içinde itiraz davası açabileceği gibi bu süre içerisinde genel kurula

[260] DÖNMEZ, Zeynep, *"Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı ve İptali*" İstanbul Barosu Dergisi, C.92, S.6 , 2018, s. 114.

[261] AKKALE, Ruveyda Gülmisal *"Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü*", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17, 2013, s. 40.

da itiraz edebilir. Bununla birlikte ortaklıktan çıkarma kararı genel kurul tarafından verilmiş ise bu durumda çıkarılan ortak sadece dava açabilir[262].

Ortaklıktan çıkarmaya karşı açılan itiraz davası nihayetinde alınan bir yönetim kurulu kararının iptalini sağlamak olması nedeniyle iptal davası olarak adlandıran yazarlar vardır[263]. Bu hususta açılan iptal davası niteliği gereği tespit davasıdır. Öğretideki başka bir görüş ise, iptal ve itiraz davaları sonuçları bakımından aynı hüküm doğursa da usuli açıdan farklı nitelikler taşıması nedeniyle farklı davalardır. İtiraz davasında, kanun ve anasözleşmede düzenlenen ortaklıktan çıkarmaya ilişkin hükümlerin uyulup uyulmadığı denetlenirken iptal davasında, kanun ve anasözleşmeye uygunluğuyla beraber dürüstlük kurallarına da uyulup uyulmadığına bakılır. İtiraz davası açma süresi üç ay olup, iptal davası açma süresi bir aydır[264]. Dolayısıyla itiraz davası ve iptal davası birbirinden farklı iki dava türü olup kanunlarda da bu şekilde düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu kararlarının iptali eski Türk Ticaret Kanunu döneminde olduğu gibi yeni Kanun döneminde de tartışmalıdır. Zira Yargıtay'ın vermiş olduğu bir kararda şahsı doğrudan ilgilendirmesi halinde kişinin yönetim kurulu kararına karşı iptal davası açabileceğine hükmetmiştir[265]. Dolayısıyla ortakların şahsi haklarına halel getiren yönetim kurulu kararlarına karşı istisnai olarak iptal davası açma hakkı yargısal olarak tanınmıştır[266]. Denetçilerin genel kurul kararlarına karşı sadece şahsi haklarının ihlal edilmesi halinde dava açma hakları bulunması hususu göz önüne alındığında yönetim

[262] DEMİRCİ AYKAN, Filiz "Kooperatif Üyeliğinden Çıkarılma ve Çıkarılma Kararına İtiraz Davası", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004, s. 95; AL KILIÇ, Şengül *"Kooperatiflerde Ortaklık Sıfatının "Çıkarılma" Suretiyle Sonlanması ve Hukuki Sonuçları*", Hacettepe Hukuk Dergisi, C.12, 2022, s. 1254.

[263] DERYAL, Yahya "Kooperatiflerde Ortak Sıfatının Kazanılması, Kaybedilmesi ve Hukuki Sonuçları", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 1993, s. 237.

[264] DEMİRCİ AYKAN, s. 102.

[265] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2010/2477 Esas, 2010/2990 Karar ve 18.03.2010 tarihli ilamında; *"yönetim kurulu kararları aleyhine dava açılamaz ise de yönetim kurulunun aldığı karar bir şahsı doğrudan doğruya ilgilendirir veya onun haklarını ortadan kaldırır nitelikte ise bu tür yönetim kurulu kararları aleyhine dava açılması mümkün olup,"* kararara ma.yargitay.gov.tr

[266] ADIGÜZEL/DEMİRDELEN, s. 253.

kurulu kararına karşı iptal davası açabilmeleri için de aynı şartın gerçekleşmesi gerektiği öne sürülebilir[267].

2.3.1. Görev, Yetkileri ve Yükümlülükleri

2.3.1.1. Genel Olarak

Yönetim kurulu kooperatif kooperatifin iç ilişkide yönetim, dış ilişkide temsil organıdır. Yönetim kurulunun görev ve yetkileri kanunlar ve anasözleşmeden kaynaklanır[268]. Yönetim kurulunun görevlerini tahdidi olarak saymak mümkün değildir. Kooperatifler Kanunu ve diğer kanunlar ile anasözleşmede belirtilen ve kooperatifin amaç ve hedefleri doğrultusunda gereken bütün iş ve işlemleri yapmak yönetim kurulunun görevleridir[269].

Kooperatifler Kanunu'na göre yönetim kurulunun başlıca görevi, kanun ve anasözleşme hükümleri uyarınca kooperatifin faaliyetlerini yürütmek ve kooperatifi temsil etmektir (Koop. K. m. 55). Yönetim kurulu üyelerinin görevlerini yerine getirmemeleri sorumluluklarına yol açar. Yönetim kurulu kooperatifi tedbirli bir yönetici gibi yönetmek zorundadırlar[270]. Yönetim kurulunun görev ve yetkileri farklı kanunlarda ve farklı maddelerde ayrı ayrı düzenlenmiştir[271].

2.3.1.2. Kanundan Kaynaklanan Görev ve Yetkiler

2.3.1.2.1. Yönetim ve Temsil Yetkisi Kapsamı

Yönetim yetkisi, kooperatifin iş ve idaresi konusunda haiz olunan yetkidir. Temsil yetkisi ise ortaklara ve üçüncü kişilere karşı kooperatif adına işlem yapma yetkisidir[272]. Temsil yetkisi, kooperatif adına imza yetkisi olanların kooperatif adına imza atmak suretiyle kullanılır[273]. Temsil yetkisi anasözleşmede aksine bir hüküm

---

[267] YAZICI, Ali Said "1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na Göre Kooperatiflerin Denetimi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016, s. 124.

[268] PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 430.

[269] POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, s. 964.

[270] ÇEVİK, s.641; KAÇAK, Nazif, Açıklamalı – İçtihatlı – Örneklerle Konut Yapı Kooperatifleri, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2010, s. 137.

[271] ÖZTÜRK, s. 77.

[272] PUALŞLI, Şerh, s. 1365; BAŞ, s.12.

[273] PULAŞLI, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 456.

bulunmaması halinde çift imza kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir (TTK m. 370). Türk Ticaret Kanunu'ndaki düzenleme anonim şirketlere ilişkin olması ve anonim şirketlerin tek üyeli yönetim kuruluna sahip olabilme ihtimali nedeniyle "*yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa*" şeklinde düzenleme içerir. Ancak kooperatiflerde yukarıda da anlatıldığı üzere yönetim kurulu en az üç üyeden oluşması nedeniyle bu istisna kooperatifler için geçerli değildir (Koop. K m.55/2).

Temsil yetkisi konusunda anasözleşmeye konulacak bir hüküm ile tek imza kuralı veya ikiden daha fazla imza kuralı belirlenebilir[274]. Tek imza kuralı benimsenerek bir üyenin yetkilendirilmesi halinde bu üyenin yapacağı iş ve işlemler kooperatifi doğrudan bağlar[275]. Kooperatif anasözleşmesince yönetim kuruluna verilecek yetkinin genişliği ölçüsünde sorumluluk da genişler[276]. Bununla birlikte Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metnine göre kooperatifi temsil için çift imza kuralı belirlenmiştir (Örnek Anasözleşme m.47/1). Bu kurala istisna olarak kamu kurum ve kuruluşlarındaki olağan işlerin yapılması, su ve doğalgaz abonelikleri gibi işlemlerin yapılması konusunda tek üyenin imzası ile işlemlerin yapılabileceği düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m. 47/3).

Temsil yetkisi, yetkili üyeler arasında bölünebilir veya murahhas üyelere bırakılabilir. Temsil yetkisinin bölünmesi durumunda hangi üyelere hangi yetkilerin verildiği iç yönerge ile belirlenir[277].

2.3.1.2.3. İmza Yetkisi

Kooperatifte yönetim yetkisini haiz kimse yalnızca kooperatifin unvanını kullanmak suretiyle attığı imzalar kooperatif açısından bağlayıcıdır (Koop. K. m. 60). Temsil yetkisine haiz kimse kendi ad ve unvanını kullanmak suretiyle atmış olduğu

[274] PULAŞLI, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 457; DOĞAN; Beşir Fatih, s.618.

[275] Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 1980/16 Esas, 1980/775 Karar ve 27.03.1980 tarihli ilamında; *" Yapı kooperatifi adına tahkim sözleşmesi başkanı (H) tarafından imza edilmiştir. Başkana tek başına temsil yetkisi veren genel kurul kararı ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş olduğuna göre, iyi niyetli kişilerle yapmış olduğu tahkim sözleşmesi de geçerli olur. Yetkinin anasözleşmeye aykırılığı nedeniyle sonradan kaldırılması ya da buna ilişkin genel kurul kararı mahkemece iptal edilmiş olması, tahkim sözleşmesini geçersiz hale getirmez."* karararama.yargitay.gov.tr

[276] BOZKURT YAŞAR, Sevgi *"Kooperatiflerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 28, S.3, 2024, s. 62.

[277] PULAŞLI, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 457.

imzalar kendisini bağlar ve kooperatif açısından hukuken bir sonuç doğurmaz. Dolayısıyla kooperatifin unvanı altına kooperatif yetkilisi tarafından atılmayan imza kooperatif açısından hukuken bir sonuç doğurmaz[278].

Bakanlık tarafından hazırlanan ve yayımlanan Örnek Anasözleşme metnine göre kooperatif adına imzalanan evrakların geçerli olabilmesi için temsil yetkisine haiz iki kişi tarafından imzalanmış olması gerekir. Buna çift imza kuralı denir. Çift imza kuralının varlığına rağmen, sadece bir yöneticinin imzası ile imzalanan evrak geçerli değildir. Bununla birlikte yönetim kurulu temsile yetkili kişilerin ad ve imzalarını ticaret siciline bildirir ve ticaret sicil personeli tarafından temsil yetkisine ilişkin kararı tasdik ettirir. Kooperatifin aktifini azaltacak ya da pasifini artırcak işlemler dışında ve kooperatifin işletmesi ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve elektrik, su gibi abonelikler ve bunlara benzer başvurular için temsile yetkili bir kişinin imzası yeterlidir (Örnek Anasözleşme m. 47/2).

2.3.1.2.4. Tescil

Yönetim ve temsil yetkilerinin devri ile bunların sınırlandırılmaları konusunda ticaret siciline tescil ve ilan gereklidir. Aksi halde bu işlemler sadece kooperatifin iç ilişkisi bakımından geçerli olur, üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez (Koop. K. m.61).

Tescil ve ilan edilen tüm hususlarda yapılacak değişiklikler ve geri almalar konusunda da tescil ve ilan edilmelidir[279]. Aksi halde değişiklikler ve geri almalar üçüncü kişiler nezdinde sonuç doğurmaz (TTK m.36). Nitekim yargı kararları da bu

---

[278] Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 2009/3526 Esas, 2010/4046 Karar ve 13.07.2010 tarihli ilamında; *"Kooperatifi kambiyo senedi tanziminde temsile yetkili olmayan kişi tarafından bonolar keşide olunduğundan davacı kooperatifi bağlamaz. TTK'nın 590. maddesi hükmü gereğince, yetkili olmadığı halde gerçek veya tüzel bir kişinin temsilcisiymişçesine bir kambiyo senedi imzalayan kimse, o senetten dolayı bizzat sorumlu olur. Sonuçta, davacı kooperatif adına bonoların düzenlendiği tarihte bonoları imzalayan davalı yetkili temsilci olmadığı gibi, 1163 Sayılı KK'nın 60. maddesi uyarınca kooperatifin unvanı altına imza atmadığından bonolar kooperatifi bağlamaz ve bu kişinin attığı imza kooperatifi borç altına sokamaz."* karararama.yargitay.gov.tr

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 1992/1194 Esas, 1992/8773 Karar ve 25.06.1992 tarihli ilamında; *"Kooperatifi temsile yetkili kişilerin yetkilerinin kaldırıldığı ya da istifa ettikleri ticaret siciline tescil edilmedikçe bu kişilerin tanzim edecekleri senetler iyi niyetli üçüncü şahıslara karşı kooperatifi ilzam eder."* karararama.yargitay.gov.tr

[279] ÇEVİK, s. 653.

yöndedir[280]. Bununla birlikte üçüncü kişi kooperatifin ortağı veya bu hususları bilmesi olağan kimselerdense tescil ve ilan edilmemesi nedeniyle bulunduğu iddiaları dürüstlük kuralları dışında kalır[281].

2.3.1.2.5. Sınırlandırılması

Kooperatifin anasözleşmesinde yer alacak düzenleme ile yönetim yetkisi sınırlanabilir. Anasözleşmede bir sınırlama öngörülmesi halinde görev dağılımının ne şekilde yapılacağına ilişkin düzenleme bulunması gerekir. Böyle bir düzenleme bulunması ve yönetim yetkisinin sınırlandırılması halinde görev dağılımına göre müteselsil sorumluluk halinin söz konusu olmayacağı yönünde öğretide görüş vardır[282].

Temsil yetkisine yapılan sınırlandırmaların üçüncü kişilere etki edebilmesi için ticaret siciline tescil ve ilanı şarttır[283]. Aksi halde tescil ve ilan edilmeyen

---

[280] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1981/78 Esas, 1981/132 Karar ve 20.01.1981 tarihli ilamında; *"KK 61'de kooperatifi temsile yetkili kılınan temsilcilerin ad ve soyadları ile imza örneklerinin Ticaret Siciline bildirileceği hüküm altına alınmış ise de, kooperatifi temsile yetkili bulunan, fakat ticaret siciline bildirme gereği yerine getirilmeyen temsilcilerin kooperatif adına yaptıkları işlemlerin geçersiz olacağına ilişkin KK'da başkaca hüküm bulunmamaktadır."* karararama.yargitay.gov.tr

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 1996/9450 Esas, 1996/10551 Karar ve 18.09.1996 tarihli ilamında; *"Kooperatif yönetim kurulu istifa etse bile, bu istifanın üçüncü kişileri bağlaması yönünden, ilanı gerekir."karararama.yargitay.gov.tr*

[281] Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 1993/8967 Esas, 1993/14047 Karar ve 10.09.1993 tarihli ilamında; *"Yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisinin kaldırılması ticaret siciline tescil edilmedikçe, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez. Ancak, alacaklı kooperatifin ortağı ve ilgilisi ise, (müstahdemi) iyi niyetli sayılmaz."* karararama.yargitay.gov.tr

Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 1991/9015 Esas, 1992/3198 Karar ve 17.03.1992 tarihli ilamında; *"Kooperatifler Yasası'na göre, temsil yetkisi sona eren kimselerin ticaret siciline tescil ettirilmesi zorunludur. Aksi halde bu durum iyi niyetli üçüncü kişiler bakımından hüküm ifade etmez. Yönetim kurulu üyeliğinden istifa etmesi nedeniyle temsil yetkisi sona eren kimsenin istifası sicile tescil edilmemişse, istifa tarihinden sonraki bir tarihte temsilci sıfatıyla imzaladığı çekten kooperatif sorumludur."* karararama.yargitay.gov.tr

[282] ÇEVİK, s. 644.

[283] PULAŞLI, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 455.

sınırlandırmalar sadece iç ilişki için geçerli olur ve üçüncü kişilere karşı ileri sürmek mümkün değildir.[284].

2.3.1.2.6. Yetki Devri

Kooperatifin temsil yetkisi kurul organ olarak yönetim kuruluna ait olmakla birlikte yönetim kurulu bu yetkiyi devredebilir[285]. Öğretide kooperatiflerde anonim şirketlerden farklı olarak yönetim yetkisi ile temsil yetkisinin farklı kişilere devredilemeyeceği, dolayısıyla yönetim yetkisinin devredildiği kişinin aynı zamanda kooperatifin temsil yetkisinin de devredildiği yönünde görüşler vardır[286]. Bu görüşün temeli Kooperatifler Kanunu m.58 hükmünde kooperatifin yönetimi ve temsilinin devrinin düzenlenmiş olmasındandır. Zira Kooperatifler Kanunu her iki yetkinin de devri hususunda tek düzenleme içerir Koop. K. m.58).

Yönetim kurulunun yetki devri yapabilmesi için iç yönerge hazırlanması kanunen zorunludur (TTK m.367/1). Bununla birlikte yönetim kurulunun yetki devri yapabilmesi için anasözleşmede yetki devrine ilişkin hüküm bulunmalı, yetki devri iç yönerge ile yönetim kurulunun yazılı bir kararı ile yapılmalı ve devredilemez nitelikteki yetkileri dışında kalan konularda yetki devri yapılmalıdır[287]. Yetki devrine konu olacak yetkiler anasözleşmede belirlenebileceği gibi sadece yetki devri hakkının tanınması da yeterlidir[288]. Aksi halde alınan yönetim kurulu kararı maddi hukuk anlamında batıldır. Bu kararın tescil ve ilan edilmesi halinde iyiniyetli üçüncü kişilerin ortaya çıkacak zarardan kaynaklı olarak yönetim kurulu sorumludur. Temsil yetkisi, yönetim yetkisi gibi üyelere ya da kooperatif ortağı olmayan üçüncü kişilere devredilebilir[289].

Temsil yetkisinin devri hususunda anasözleşmede hüküm bulunmalı, bulunacak hükümde temsil yetkisinin devrinde hangi organın yetkili olacağı düzenlenmelidir.

---

[284] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1987/114 Esas, 1987/399 Karar ve 31.01.1987 tarihli ilamında; *"İç ilişki bakımından yapılan yetki sınırlamaları iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez."* kararara.yargitay.gov.tr

[285] PULAŞLI, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 445; AKSOY, Mehmet Ali *"Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17, 2013, s. 62

[286] ÇEVİK, 643.

[287] PULAŞLI, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, s. 445.

[288] ÖZTÜRK, s. 91.

[289] ÇEVİK, s.648.

Temsil yetkisinin devrine ilişkin yetkili organ tarafından karar alınmalıdır[290]. Bunlarla birlikte yetki devrini düzenleyen iç yönergenin hazırlanması da zorunludur[291]. Anasözleşmede hüküm bulunması ve iç yönerge hazırlanması halinde yönetim kurulu üyelerine ya da üçüncü kişilere yetki devri yapılabilir[292].

2.3.1.3. Kurul Halinde Yapılabilecek Görev ve Yükümlülükler

Yönetim kuruluna ilişkin gerek Kooperatifler Kanunu'nda gerekse Türk Ticaret Kanunu'nda kurul halinde yapılabilecek işlemler sayılmıştır[293]. Bununla birlikte anasözleşmede kurul halinde yapılacak görevler adı altında ya da doğrudan yönetim kurulu tarafından yapılacak görevler olarak düzenlenecek bir hüküm ile düzenleme yapmak mümkündür. Yönetim kurulunun kurul halinde yapılabilecek görevleri şu şekildedir.

- Ortak olmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında yapılan başvuruları sonuçlandırmak[294] (Koop. K. m. 8/1).
- Ortaklar ve ortak olmak için başvuranlar hakkında ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak (Koop. K. m. 8/2).
- Ortağın kooperatiften istifasına ilişkin karar almak (Koop. K. m.13/1).
- Kooperatif ortaklığını devralacak kişinin ortaklığa ilişkin şartları taşıması halinde ortaklığa kabul etmek (Koop. K. m. 14/3).
- Genel kurula ortaklıktan çıkarılmaya ilişkin teklif verilmesi (Koop. K. m. 16/2).

---

[290] ÇEVİK, s. 649.

[291] DOĞAN, Beşir Fatih, s. 624.

[292] ÇAMLI, Zehra İlgün "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kırıkkale, 2024, s. 253.

[293] ÜSTÜN/AYDIN, s. 254.

[294] Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 1988/11 Esas, 1988/252-409 Karar ve 11.05.1988 tarihli ilamında; *"Anasözleşmenin (Ortaklığa Kabul) başlıklı 5'inci maddesinin son fıkrasında (ortaklığa kabul, yönetim kurulu kararı ile olur) denmektedir. Buna göre, kural olarak üyeliğe kabul yetkisi yönetim kuruluna aittir ve kurul kuşkusuz üyeliğe kabul edip etmemekte serbesttir. Ne var ki, söz konusu kooperatifin amacı göz önünde tutulduğunda, yönetim kurulunun bu yetkisinin keyfi olarak kullanılacağından söz edilemez. Haklı bir neden olmadan, isteği reddedilen kişi yargı mercilerine başvurabilir ve yönetim kurulu kararı bu suretle yargısal denetime tabi tutulur."* kararara ma.yargitay.gov.tr

- Anasözleşmede yetki verilmesi halinde ortaklıktan çıkarma kararı verilmesi (Koop. K. m. 16/2). Anasözleşmede açıkça yönetim kuruluna bu yönde yetki verilmese dahi, bu yetki zımni olarak yönetim kuruluna verilebilir[295].

- Kooperatifin ticari defterleri ve haberleşme ile ilgili konularında inceleme yapılması konusunda karar verilmesi (Koop. K. 25),

- Genel kurulu olağan ve olağanüstü toplantı yapmak üzere çağırmak (Koop. K. m.43),

- Genel kurul toplantısının yönetim kurulunun çağrısı üzerine yapılması durumunda toplantı gündemini belirmek ve toplantı çağrısı ile ilana yazmak (Koop. K. m. 46/1),

- Kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet kurallarına aykırı olması nedeniyle genel kurul kararları aleyhine iptal davası açmak (Koop. K. m. 53/2),

---

[295] Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 2013/4841 Esas, 2013/5408 Karar ve 16.09.2013 tarihli ilamında; "*1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun ... ncı maddesinin ..., ..., ..., ... fıkralarında, "Kooperatif ortalığından çıkarılmayı gerektiren sebepler anasözleşmede açıkça gösterilir. Ortaklar anasözleşmede açıkça gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar. Ortaklıktan çıkarılmaya yönetim kurulunun teklifi ile genel kurulca karar verilir. Anasözleşme, çıkarılanın genel kurula başvurma hakkı saklı kalmak üzere, bu hususta yönetim kurulunu da yetkili kılabilir. Çıkarılma kararı gerekçeli olarak tutanağa geçirileceği gibi, ortaklar defteri de yazılır. Kararın onaylı örneği, çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere, on gün içinde notere tevdi edilir. Bu ortak tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilir. Tebliğ edilen karar, yönetim kurulunca verilmiş ise, ortak, üç aylık süre içinde genel kurula da itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere, yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılamaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır. Üç aylık süre içinde, genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarılma kararları kesinleşir." hükmüne yer verilmiştir. Mahkemece, yönetim kuruluna çıkarma kararı verme konusunda zımni yetki verdiği kabul edilen ve genel kurulun görev ve yetkilerini düzenleyen anasözleşmenin .../.... maddesinde "Yönetim kurulu tarafından verilen ortaklıktan çıkarma kararlarına yapılan itirazları inceleyip, karara bağlamak" sayılmıştır. Tüm bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde yönetim kurulunca verilen çıkarma kararlarına karşı genel kurula itiraz olanağı tanıdığından, yönetim kuruluna ortaklıktan ihraç yetkisi verdiğinin kabulü gerekir."* karararama.yargitay.gov.tr

- Genel kurul toplantısında mektupla oy verilmesi halinde bakanlık temsilcileri önünde mektupları incelemek, içeriğini tespit etmek ve tutanağa geçirmek (Koop. K. m. 54/3),

- Yönetim kuruluna ilişkin üyelik şartlarını taşımamasına rağmen yönetim kurulu üyeliğine seçilenlerin görevlerine son vermek (Koop. K. m. 56/2),

- Yönetim kurulu üyeleri arasından kooperatifi temsil için gerekli görülmesi halinde murahhas üye seçmek (Koop. K. m. 56/5),

- Anasözleşmede yetki bulunması halinde, kooperatifin yönetimini ve temsilini kısmen veya tamamen kooperatif ortağı olmayan bir veya birkaç müdüre veya yönetim kurulu üyesine devretmek (Koop. K. m.58),

- Kooperatifi temsile yetkili kimselerin isim ve imzalarını ticaret siciline bildirmek (Koop. K. m. 61),

- Yönetim kurulu tutanakları, genel kurul tutanakları, ortak listeleri, gelir gider hesapları ve yıllık bilançonun kanunda ve anasözleşmede belirlenen usul kuralları çerçevesinde hazırlanması ve saklanması (Koop. K. m. 62/2).

- Kooperatifin aczi halinde kanunda ve anasözleşmede belirlenen işlemlerin yapılması (Koop. K. m. 63),

- Kooperatifin işlerinin yapılması adına atadığı kimseleri ve müdürleri işten çıkarmak (Koop. K. m. 64/1),

- Denetçilere işletme hesabı ve bilançonun ticari defterlere uygunluğunun denetlenmesi adına tüm defterleri ve belgeleri vermek (Koop. K. m. 66/2),

- Mahkemece veya genel kurul tarafından kooperatifin tasfiyesi için memur seçilmemesi durumunda tasfiye işlerini yapmak (Koop. K. m. 81/3),

- Kooperatiflere ilişkin ticari defterleri kanunlara ve anasözleşmeye uygun olarak tutmak (TTK m. 64),

- Yönetim kurulu üyeliğinden birinin boşalması halinde kanuni şartları sağlayan birisini geçici ortak olarak belirlemek ve ilk genel kurula sunmak (TTK m. 363),

- Birleşme kararı uyarınca genel kurula birleşme sözleşmesini sunmak (TTK m.151/1),

- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu[296] uyarınca ortak sayısı yüzden fazla olan konut yapı kooperatiflerinde avukat bulundurulması zorunludur (Av. K. m. 35). Bu madde hükmü uyarınca kooperatifin hukuki temsilini sağlamak için bir avukat ile vekalet ya da danışmanlık sözleşmesi imzalamak,

- Geçici maliyetlerin tamamlanmasına müteakip teknik heyet ile şerefiye bedellerinin hesaplanması için gerekli işlemlerin yapılması, kararların alınması[297].

2.3.1.4. Üyelerin Bireysel Olarak Görev ve Yükümlülükler

İlk yönetim kurulu üyelerinin bireysel olarak öncelikli görevlerinden birisi kooperatifin kuruluşu esnasında hukuka aykırı bir durum olup olmadığını araştırmaktır. İlk yönetim kurulundan sonra teşkil edecek yönetim kurulu üyeleri açısından kendilerinden önceki üyelerin yolsuzluklarının olup olmadığını araştırmak ve konu ile ilgili denetçilere bilgi vermektir[298]. Bununla birlikte kanunda yönetim kurulu üyesinin bireysel olarak yapabileceği bazı görevler düzenlenmiştir[299].

- Genel kurul kararlarının yerine getirilmesinde yönetim kurulu üyesinin şahsi sorumluluğuna sebep olacak durumda genel kurul kararına karşı iptal davası açmak (Koop. K. m. 53/1),

- Kooperatifle ilgili tutmuş oldukları ticari defter ve belgeler ile para veya kıymetli evrakları gizli de olsa teftiş ve denetlemekle görevli kimselere

[296] 13168 sayılı ve 07.04.1969 tarihli Resmî Gazete.

[297] GÜNEY, Selami *"Yapı Kooperatiflerinde Şerefiye Sorunu ve Çözüm Önerileri",* Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 2009, s. 97.

[298] KAÇAK, Konut Yapı Kooperatifleri, s. 142.

[299] ÜSTÜN/AYDIN, s. 256.

göstermek, sayılmasına ve yardım etmek, istenen bilgileri ve belgeleri eksiksiz ve gerçeğe uygun olarak vermek (Koop. K. m. 90/5),

- Kooperatifin iş ve işlemleri hakkında bilgi almak, soru sormak ve inceleme yapmak (TTK m. 392/1),

- Yönetim kurulu toplantıları dışında başkanın izni ile kooperatifi yönetim yetkisine haiz kişilerden iş ve işlemlere ilişkin bilgi almak, defter ve dosyaların sunulmasını istemek (TTK m. 392/3),

- Yönetim kurulu başkanından yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını istemek (TTK m. 392/7),

- Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele ve Mal Bildirimi Bulunulması Hakkında Kanun[300] uyarınca mal beyanında bulunmak (3628 sayılı Kanun m. 2/f)[301].

2.3.1.5. Anasözleşme ile Verilen Görev ve Yetkiler

Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde yönetim kurulunun görev ve yetkileri düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m. 45). Anılan düzenleme gereğince yönetim kurulunun görev ve yetkileri 18 madde halinde sayılmış ve son olarak kanun ve anasözleşme ile yönetim kuruluna verilen görevleri yerine getirmek olarak belirlenmiştir.

Konut yapı kooperatiflerinde yönetim kurulunun başlıca görevi olarak örnek anasözleşme metninde; "*Kooperatifin amaçlarına, ortakların menfaatlerine ve genel kurulca belirlenen esaslara uygun arsa bulmak, arsa alımına ilişkin işlemleri yürütmek, arsayı tapu devrine veya tapuya şerh verdirilecek satış vaadi sözleşmesi ile satın almak, imar planı ile arsaların parselasyonunu yaptırmak* olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, *yıllık bilanço ile gelir gider hesabının hazırlanmasını sağlamak,*

- *Ortaklar ile ortak olmak için başvuranların anasözleşmede belirtilen şartları taşıyıp taşımadıklarını araştırmak,*

[300] 20508 sayılı ve 04.05.1990 tarihli Resmî Gazete.

[301] 3628 sayılı Kanun m.2/f; "*Siyasi parti genel başkanları, vakıfların idare organlarında görev alanlar, kooperatiflerin ve birliklerinin başkanları, yönetim kurulun üyeleri ve genel müdürleri, yeminli mali müşavirler, kamu yararına sayılan dernek yönetici ve deneticileri (...) Mal bildiriminde bulunmak zorundadırlar.*"

- *Alınan arsada yapılacak konutlar ve diğer tesisler için gerekli plan, proje ve haritalar yaptırmak,*

- *Yönetim kurulu seçilme şartlarını taşıdıklarına dair belgeleri, denetçilere vermek,*

- *Genel kurul toplantısı akabinde, genel kurulda alınan kararlar hakkında ortakları bilgilendirmek ve talep eden ortaklara genel kurul toplantı tutanağının bir örneğini vermek,*

- *Kooperatifin amaçlarının gerçekleşmesinde kullanılmak üzere genel kurul kararına dayalı olmak şartıyla, ilgili kuruluşlardan kredi almak, kredi alma işlerinde, kooperatife kredi açacak kuruluşlara olan taahhüt ve yükümlülüklerden ortakları haberdar etmek,*

- *Satın alınacak arsa ile bunlar üzerinde yapılacak konutların bedellerini gerek sermaye mevcudundan gerekse ortakların veya kredi kuruluşlarının verdikleri paralardan ödemek,*

- *Kooperatife yapılan bağışları kooperatif amacına uygun işlerde kullanmak,*

- *Bakanlıkça istenecek her türlü evrak ve belgeleri ibraz etmek, bilgi vermek ve denetim için gönderilen yetkili elemanlara gerekli kolaylığı göstermek,*

- *Kooperatifi resmi dairelerde mahkemelerde ve üçüncü şahıslara karşı temsil etmek,*

- *Dava açmak, sulh olmak veya davadan vazgeçmek,*

- *Genel kurulda karar almak şartı ile kooperatifin taşınır ve taşınmaz mallarını satmak, rehine koymak veya mülkiyetlerini aktarmak,*

- *Doğacak sorumluluk yönetim kuruluna ait olmak üzere kendi ortakları arasından veya hariçten bir veya birkaç kişiyi kooperatifi ilzam edecek tasarruflarda bulunmaya veya belirli işlerde kooperatifi temsil etmeye yetkili kılmak,*

- *Kamu kaynaklı kredi kullanımı için kooperatif gayrimenkullerini ipotek ettirmek,*

- *Kooperatifin ortak olduğu kooperatif, şirket ve teşekküllerde kooperatifi temsil etmek üzere görevlendirme yapmak,*

- *Yılda en az iki kez Genel kurulda alınan kararların uygulamaya geçirilmesi ve inşaatların durumu ile ilgili olarak e-postası bulunan ortaklara e-posta yolu ile diğerlerine mektup ile bilgilendirme yapmak,*

- *17.11.2016 tarihli ve 29891 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Yapı Kooperatiflerine Ait Bilgilerin Elektronik Ortamda Kaydına Dair Tebliğ uyarınca ortak bilgileri ile kooperatife ait taşınmaz bilgilerini mali bilgiler ile bilançoları e-kooperatif sistemine kaydetmek."* olmak üzere 18 ana başlık ile sayılır.

2.3.1.6. Genel Kurul Toplantıları Hakkında Yapılabilecek Görevler

Genel kurul toplantıları olağan ve olağanüstü toplantılar olarak yapılır. Olağan toplantılar her hesap devresinin sonundan itibaren altı ay içinde ve yılda en az bir defa yapılır (Koop. K. m. 45). Genel kurul toplantılarından önce yapılması gerekli birtakım hazırlıklar bulunur. Bu hazırlıkların yapılması adına kanun ve anasözleşme ile yönetim kuruluna birtakım görevler verilmiştir (Koop. K. m.43).

Genel kurulu toplantıya çağıma yetkisi Kooperatifler Kanunu ile yönetim kuruluna da verilmiştir (Koop. K. m. 43). Dolayısıyla yönetim kurulu, genel kurula toplantı çağrısı yaparken öncelikle liste hazırlamalıdır (Koop. K. m.45/6). Bununla birlikte Kooperatifler Kanunu m.26 hükmünde düzenlendiği üzere üç ay önce ortak olmayanların toplantıya katılmaması yönünde bir düzenleme olsa da konut yapı kooperatifleri için aynı maddede ayrıca düzenleme bulunması nedeniyle bu hüküm dikkate alınmamalıdır (Koop. K. m.26)[302]. Dolayısıyla yapı kooperatiflerinde ortak, üyelik sıfatını kazanmakla birlikte genel kurula katılma hakkını doğrudan kazanır. Diğer kooperatif türlerinde ise ortaklık sıfatının kazanılmasından en az üç ay geçmesiyle genel kurulu katılma hakkı kazanılır.

Toplantıya çağrı en az otuz gün en çok iki ay içinde taahhütlü mektupla yapılır (Örnek Anasözleşme m. 28). Bununla birlikte gerek görülmesi halinde gazete ile yapılır, gazete olmayan yerlerde ise mahalli örf ve adetlere göre ilan yolu ile yapılır. Yönetim

[302] ÜSTÜN/AYDIN, s. 271.

kurulunca belirlenen gündem, toplantı çağrısına ve ilana yazılır. Faaliyet raporu, denetim raporu, gelir gider tablosu, bilanço, gelecek dönem için tahmini bütçe ve ortaklar cetveli hazırlanır[303].

Genel kurul toplantısının tarihi, yeri ve gündemi Bakanlığa ve mülki idare amirliğine de bildirilir (Koop. K. m. 45/4). Bu bildirimle beraber bakanlık temsilcisinin ücretinin yatırıldığına dair makbuz gönderilir ve genel kurul toplantısına Bakanlık tarafından temsilci gönderilmesi talep edilir. Bakanlık temsilcisinin ücretinin ödenmesi ve talep edilmesine rağmen temsilcinin gelmemesi halinde, kooperatif tarafından talep edilmesi halinde bu ücret iade edilir[304]. Genel kurul toplantısının yapılmasına müteakip durumun gereğine göre alınan kararın tescil ve ilanı da yönetim kurulu tarafından yapılır.

2.3.1.7. Genel Kurul Kararları Aleyhine Dava Açma Yetkisi

Yönetim kurulu kanuna, anasözleşmeye ve iyi niyet kurallarına aykırı olan genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma yetkisini haizdir (Koop. K. m. 53). İptal davası genel kurul toplantısını izleyen bir ay içinde kooperatifin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılır. Bu dava açma yetkisi yönetim kuruluna kurul halinde kanun ile verilmiştir. Bununla birlikte alınan genel kurul kararı yönetim kurulu üyelerinden birinin kişisel sorumluluğuna yol açması halinde, bu üye tarafından bireysel olarak da açılabilir[305].

Yönetim kurulunun genel kurul aleyhine dava açması durumunda bu yetki kurul halinde kullanılır. Dolayısıyla genel kurul kararı aleyhine dava açılması için öncelikle bu konuda yönetim kurulunca karar alınır. Alınan karar, karar defterine yazılır[306]. Açılan davada kooperatifi yönetim kurulu temsil eder (Örnek Anasözleşme Metni m.45/1)

[303] ÜSTÜN/AYDIN, s. 271.

[304] ÜSTÜN/AYDIN, s. 272.

[305] ÜSTÜN/AYDIN, s. 273.

[306] ÖRNEK, Özge, Yargıtay Kararları Işığında Kooperatif Ortaklarının Hakları, Yükümlülükleri ve Sorumlulukları, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020, s. 99.

2.3.1.8. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakları

2.3.1.8.1. Yönetim Hakkı

Yönetim kurulunun başlıca görevi kooperatifi yönetme ve temsil etmektir[307]. Dolayısıyla yönetim kurulu kooperatifi yönetme hakkını kanundan alır. Aynı durum anonim şirketler için de geçerlidir (TTK m.365). Bu nedenle kooperatifin amacı doğrultusunda çalışanlarının idaresi, kooperatifin hesap ve defterlerinin tutulması, konut yapımı sırasında satın alınması gereken sarf malzemelerin satılması, gerekli olması halinde kooperatifin amacına uygun olarak hizmet alımı yapması gibi yönetsel faaliyetlerde bulunmak yönetim kurulu için bir hak ve yetkidir[308].

2.3.1.8.2. Bilgi Alma Hakkı

Kanunda ve anasözleşmede yönetim kuruluna verilen görevlerin gereği gibi ifa edilebilmesi için üyelerin birtakım bilgilere erişebiliyor olması gerekir. Bununla birlikte bilgi alma hakkı ile hukuki ve cezai sorumluluk girift bir yapıya sahiptir[309]. Kısacası bilgi alma hakkının kullanılmaması nedeniyle ortaya çıkacak zarardan yönetim kurulu üyesi sorumludur. Bilgi alma hakkını hukuki tüm başvuru yollarını denemesine rağmen kullanamayan üyenin sorumluluğu somut vakıa ile sınırlı olmak kaydıyla ortadan kalkacaktır[310]. Kooperatifler özelinde yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkına yönelik bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle Kooperatifler Kanunu'nda yapılan düzenleme nedeniyle anonim şirketlere ilişkin hükümler kıyasen uygulanır (Koop. K. m.98). Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkı geniş bir şekilde düzenlenmiştir (TTK m.392). Anılan düzenleme gereği yönetim kurulu üyelerinden her biri kooperatifin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir ve bu talep reddedilemez (Koop. K. m.98, TTK m.392/1). Bu hak, yönetim kurulu üyesine şahsi olarak tanınmış bir haktır[311].

---

[307] Bkz. 1.1.

[308] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s.163; KORTUNAY, Ayhan, 6120 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, 2015, İstanbul, s. 83.

[309] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s.163.

[310] AKDAĞ GÜNEY, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 170.

[311] KORTUNAY, s. 327.

Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma talebi reddedilirse, bu husus iki gün içerisinde yönetim kuruluna getirilir. Yönetim kurulunun toplanamaması veya toplanmasına rağmen istemin reddi halinde talebi reddedilen üye, kooperatif merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Mahkeme tarafından verilen karar kesindir (Koop. K. m.98, TTK m.392/4).

Fiili yönetim kurulu üyesi kooperatifin resmi yöneticisi olmamasına rağmen de facto olarak bazı görevleri yerine getiren kişidir. Kısacası resmi olarak yönetim kurulu üyesi olmayan ancak kooperatifin iradesinin oluşumunda etkisi olan kimsedir. Bu kimseler kanun ve anasözleşme hükümlerine uygun olarak atanan kişiler olmaması nedeniyle, yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu hak ve yetkilere sahip değildirler. Dolayısıyla fiili yönetim kurulu üyesi bilgi alma hakkını kullanamaz[312].

Yedek yönetim kurulu üyeleri açısından ise, bu üyeler kooperatifin iş ve işlemlerinde doğrudan icrai işler yapmaması nedeniyle bilgi alma hakkı tanınmamıştır. Zira bilgi alma hakkının amacı, yönetim kurulu üyesinin sağlıklı bir karar vermesini sağlamaktır. Dolayısıyla bu hak yedek yönetim kurulu üyelerine tanınmamıştır[313].

Türk Ticaret Kanunu gereği bilgi alma hakkı bizzat kullanılır, temsilci vasıtasıyla kullanılamaz. Ancak teknik bilgi ve tecrübeyi gerektiren durumlarda yönetim kurulu üyesi bu bilgiyi avukat, mali müşavir gibi kimselerin yardımları vasıtasıyla da kullanabilmelidir[314].

2.3.1.8.3. Toplantılara Katılma Hakkı

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu üyelerinin müzakerelere katılma yasağına ilişkin düzenleme bulunmaktadır (TTK m. 393). Anılan hüküm gereği yönetim kurulu üyeleri, kendisinin, alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin veya üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birisinin, kooperatif dışı ve kişisel menfaatlerini ilgilendiren toplantılara katılamazlar. Müzakere yasağı olarak kanunda düzenlenen bu durumlar dışında aynı maddede dürüstlük kuralı gereği olan durumlarda

[312] KALENDER, Emre, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı (TTK m.392), Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 110.

[313] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 123.

[314] KALENDER, Bilgi Alma Hakkı, s. 126.

da katılamayacağı öngörülmüştür. Yönetim kurulu üyeleri, bu hususlar dışındaki tüm toplantılara katılma hakkına sahiptir.

2.3.1.8.4. Oy Kullanma Hakkı

Kooperatifin iş ve işlemlerine ilişkin yönetim kurulu, kanunlarda ve anasözleşmede kendilerine verilen görevleri yerine getirmeleri amacıyla yapılan toplantılara katılma hakkına sahiptir. Toplantıya katılan üye ise toplantıda oylanan gündem maddelerine göre oy kullanma hakkına da sahiptir ancak yönetim kuruluna katılan denetçilerin oy kullanma hakları yoktur (Koop. K. m67/3).

2.3.1.8.5. Ücret

Yönetim kurulu üyelerinin aylık ücret, huzur hakkı ve yolluk hakları bulunmakla beraber bu ödemelerin miktarlarının belirlenmesinde genel kurul yetkilidir (Koop. K. m.56/6). Bu ödemeler dışında başka bir ödeme alamazlar (Koop. K. m.56/6). Bununla birlikte anasözleşmede aksine hüküm bulunmaması durumunda bu ödemelerin hepsini alabilecekleri gibi hüküm bulunması halinde birini veya ikisini de alabilirler. Kooperatifler kâr amacı gütmediğinden kâr payı almaları söz konusu değildir.[315].

Bakanlık tarafından hazırlanan örnek anasözleşme metnine göre yönetim kurulu üyelerine hizmetlerine karşılık aylık ücret ya da katıldıkları toplantı başına huzur hakkı ödenir. Ayrıca yönetim kurulu üyeliği nedeniyle yapacakları yolculuklar için yolluk ödenir. Ödemelerin miktarı ve nasıl yapılacağı genel kurul tarafından belirlenir (Örnek Anasözleşme m. 50).

2.3.1.9. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri

2.3.1.9.1. Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü

Kooperatifler Kanunu uyarınca yönetim kurulu üyeleri işlerin yönetimi için gereken titizliği gösterir ve kooperatifin amacına ulaşmasında başarılı olması adına gerekli emeği sarfeder (Koop. K. m. 62/1). Kanun maddesi örnek anasözleşme metnine Bakanlık tarafından aynı şekliyle alınmıştır (Örnek Anasözleşme m.49/1).

Özen ve bağlılık yükümlülüğü Kooperatifler Kanunu'nda doğrudan madde olarak düzenlenmemesine karşın Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. Anılan

[315] KAÇAK, s. 143.

maddeye göre yönetim kurulu üyeleri ve temsil ile yönetim yetkisine sahip kimseler, görevlerini tedbirli bir yönetici özeniyle yerine getirir ve kooperatifin menfaatlerini gözeterek dürüstlük kuralları çerçevesinde ifa eder (TTK m. 369).

Tedbirli yönetici değimi, basiretli tacir değiminden açıkça farklı olup kanunun burada yöneticilere yüklediği sorumluluk farklıdır. Burada yöneticilere yüklenen sorumluluk, benzer bir ticari işletmedeki diğer yöneticilerden beklenen özendir[316]. Yapılacak işleme ilişkin gerekli özen gösterilmek suretiyle araştırma ve incelemeler yapılmış ancak işlem sonucunda kooperatif zarara uğramışsa burada özensizlikten söz edilmez[317].

2.3.1.9.2. Sır Saklama Yükümlülüğü

Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metnine göre, yönetim kurulu üyeleri kooperatifin faaliyetleri esnasında öğrendikleri ticari ya da işletme sırlarını saklamakla mükelleftirler (Örnek Anasözleşme m. 49/2). Kooperatif ile yönetim kurulu arasındaki ilişkinin vekâlet ilişkisi olarak değerlendirilmesi nedeniyle bu yükümlülük vekâlet ilişkisinin bir yansımasıdır[318].

Vekâlet sözleşmesinin hükümleri Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş olup vekillere, vekâlet verenlerin menfaatlerini gözetme borcu ile özen ve sadakat borcu yüklenmiştir. Sır saklama yükümlülüğüne ilişkin açık bir düzenleme olmasa da bu yükümlülük sadakat borcu kapsamında kabul edilir[319]. Dolayısıyla yönetim kurulunun kooperatife karşı sadakat yükümlülüğünden kaynaklı sır saklama yükümlülüğü bulunur. Nitekim yargı kararları da kooperatif şirketlere karşı sorumlulukta yönetim kurulu üyelerinin vekalet ilişkisi kapsamında görev yaptıklarını benimsenmiştir[320].

---

[316] ÖZDEMİR, Semih Sırrı, İş Adamı Kararı İlkesi ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği, On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 122.

[317] ÜSTÜN/AYDIN, s. 293.

[318] Bkz. Birinci Bölüm 2.Yönetim Kurulu Üyeleri ile Kooperatif Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği

[319] SEÇER, Tuğçem *"6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Vekilin Vekalet Sözleşmesi Kapsamında Sır Saklama Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün Ticari Sır Bakımından Değerlendirilmesi*", Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.2, S.6, s. 155.

[320] Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 2000/6047 Esas, 2000/5998 Karar ve 06.10.2000 tarihli ilamında; "*KK'nın 55. maddesi yönetim kurulunun, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde kooperatif faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organı olduğunu belirtmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin kooperatif tüzel kişiliği adına, onun amacının gerekli kıldığı her türlü hukuki işlemi yapabilecekleri de yasada kural*

2.3.1.9.3. Ticari Muamele Yasağı

Ticari muamele yasağı Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenmiş olup kanunda ayrıca bu yasağa aykırı davrananların cezalandırılması yönünde düzenleme yer almaktadır. Ticari muamele yasağı yönetim kurulu üyeleri ile kooperatifin çalışanlarının kendisi veya başkası adına, doğrudan veya dolaylı olarak kooperatifin faaliyet konusuna giren ticari işlemden menfaat elde etmesidir (Koop. K. m. 59/6). Bu hususta Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde de kanuni düzenleme aynı şekilde yer alır (Örnek Anasözleşme m. 49/4).

Ticari muamele yasağı kapsamına giren faaliyetlerin neler olduğu yönünde kanunda veya örnek anasözleşme metninde açık düzenleme yoktur. Dolayısıyla serbest meslek faaliyetlerinin ticari muamele yasağı kapsamına dâhil olup olmadığı yönünde de düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide bir görüşe göre serbest meslek faaliyetinin ticari muamele olmaması nedeniyle, muhasebecilik, proje çizimi veya avukatlık gibi faaliyetler bu yasak kapsamında yer almaz[321]. Bu görüşe göre serbest meslek faaliyetinde bulunan yönetim kurulu üyesi başka bir konut yapı kooperatifine faaliyet konusu ile ilgili olarak iş ve işlemler yapabilir[322].

Bununla birlikte örnek anasözleşme metninde de yönetim kurulu üyelerinin kooperatif ortağı bulunmayan alt ve üst soyu ile eşi veya üçüncü derece dâhil kan ve kayın hısımlarına kooperatif adına nakdi olarak borçlanamayacağı, bu kişilere kefalet, teminat ya da garanti veremeyeceği bu kimselerin borçlarını kooperatif adına yüklenemeyeceği düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m. 49/5).

Yönetim kurulu üyesinin doğrudan ya da dolaylı olarak kendi menfaatini ilgilendiren işlemleri yapması yasaktır (TTK m. 395). Yönetim kurulu üyesi kooperatif adına ve karşı yan olarak kendi adına işlem yapması durumunda, genel kurulun izninin olmaması halinde yapılan işlem batıldır[323].

---

olarak benimsenmiştir (Md. 59). Kooperatif tüzel kişiliği ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki hukuki ilişkinin hizmet akdine değil, bir vekalet akdine dayandığı dikkate alınırsa," karararama.yargitay.gov.tr

[321] ÜSTÜN/AYDIN, s. 261.

[322] ÜSTÜN/AYDIN, s. 261.

[323] KAŞAK, Esra "Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi,, 2018, s. 234.

2.3.1.9.4. Taşınmaz Alım Satımı Konusundaki Yükümlülükler

Konut yapı kooperatifinin amacına uygun olan arsanın alınması, gerekli projenin çizilmesi, parselasyonunun yapılması konusunda yönetim kuruluna verilen birtakım yetkiler bulunur. Bu yetkilerin kullanılması sırasında yönetim kurulu yetkisi dahilinde olanlardan dolayı sorumluluğunun doğma ihtimali bulunması nedeniyle yönetim kurulunun uyması gereken birtakım yükümlülükler bulunur. Kooperatifler Kanunu'na göre öncelikle alınacak gayrimenkulün kooperatifin amacına uygun olması gerekir (Koop. K. m. 59/5). Yönetim kurulu kooperatifin amacına uygun gayrimenkulün tespiti ve alımından sonra plan, proje ve haritalar yaptırma sırasında kooperatifin amacına ve yararına olacak şekilde işlem yapmalıdır. Gayrimenkulün satın alınması ve bunun usulü hakkında görevli olan organın genel kurul olması nedeniyle bu yetkiyi kullanmamalıdır[324]. Aksi halde yapılacak işlem batıldır.

2.3.1.9.5. Sabit veya Peşin Bedelle Ortaklığa Kabul

Öğretideki bir görüşe göre Kooperatifler Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre ortaklar arasında hak ve yükümlülüklerde eşitlik benimsenmiştir[325]. Dolayısıyla yönetim kurulu bazı ortaklara ilişkin sabit veya peşin bedel ödeme yükümlülüğü diğer ortaklar için aylık taksit ve değişir bedelli ödeme yükümlülüğü belirleme yetkisi bulunmaz[326]. Diğer bir görüşe göre peşin ödemeli ortağın kabulü mümkündür. Zira uygulamada kooperatifin amacına uygun olarak inşaatın yapılması, alt yapı işlerinin yapılması gibi işlerin karşılığında nakit ödeme kullanılmayıp, bu işlerin karşılığında kooperatiften hisse vererek konut teslimi sağlanabilmektedir. Bu nedenle peşin ödemeli ortak uygulamasının kabulü gerekir[327].

2.3.1.9.6. Kooperatifin Aczi Halinde Ortaya Çıkan Yükümlülükler

Kooperatifin aczi hali, mevcut borçlarını ödeme gücünün bulunmadığı anlamına gelir[328]. Kooperatifin aczi halinde yapılacak işlemler Kooperatifler Kanunu'nda ve örnek anasözleşme metninde düzenlenmiştir (Koop. K. m. 63; Örnek Anasözleşme m. 76). Kooperatifin mali durumu aciz halinde olduğunu gösteriyorsa

[324] ÜSTÜN/AYDIN, s. 258.

[325] KALENDER / KIRATLI, s. 75.

[326] ÜSTÜN/AYDIN, s. 259.

[327] KALENDER / KIRATLI, s. 75.

[328] ERİŞ, s. 1189.

yönetim kurulu derhal bir ara bilanço hazırlar. Hazırlanan ara bilançoda varlıkların borçları karşılamadığı görünmekte ise yönetim kurulu tarafından Ticaret Bakanlığına ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına durum derhal bildirilir ve genel kurul derhal olağanüstü toplantıya çağrılır.

Pay senetleri çıkarılan kooperatiflerde, son mali yılın bilançosunda senetlerin yarısının karşılıksız kalması halinde yönetim kurulu tarafından genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır, mahkemeye, Ticaret Bakanlığına ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına durum derhal bildirilir. Bununla birlikte ek ödeme yükümlülüğü bulunan kooperatiflerde, bilançoda tespit edilen mali açık üç ay içerisinde kapanmaması halinde de durum derhal bakanlıklara ve mahkemeye bildirilir[329].

Kooperatifin mali durumunun düzeltilmesi ihtimali olması halinde yönetim kurulu veya alacaklılardan birisi tarafından 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu[330] hükümleri uyarınca konkordato talep edilebilir. Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde bu durum iflasın ertelenmesi olarak adlandırılmışsa da güncel mevzuata göre konkordato talep edilebilir (İİK m. 285 ve devamı).

2.3.1.9.7. İstihdam Edilecek Personele İlişkin Yükümlülükler

Yönetim kurulu kooperatifin iş ve işlemlerinin yürütülmesi adına gerekli görmesi halinde 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre müdür ve personel istihdam edebilir. İstihdam edilecek müdür, murahhas müdürden farklı olarak yönetim kurulu üyesi değildir. Personele yapılacak ödemeler ve miktarları yönetim kurulu tarafından belirlenir. Bu personellere ödenecek ödemelere ilişkin mali hesap tahmini bütçede gösterilmek suretiyle genel kurula sunulur[331].

Personel, kooperatifi temsile yetkili olmaması halinde kendi kusurlarından ve fiillerinden bizzat sorumludur. Ancak personel, temsil yetkisini haiz olması halinde ortaya çıkacak zarardan kooperatif sorumludur. Personelin temsil yetkisini haiz olması için bu durumun ticaret sicil müdürlüğüne tescili gereklidir (Koop. K. m.61). İstihdamı sağlanacak personelin nitelikleri ve görev dağılımı yönetim kurulu tarafından belirlenir.

[329] ÜSTÜN/AYDIN, s. 262.

[330] 2128 sayılı ve 09.06.1932 tarihli Resmî Gazete.

[331] ÜSTÜN/AYDIN, s. 262.

Yönetim kurulu personeli her zaman azledebilir (Koop. K. m. 64). İş akdi sona eren personelin 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uyarınca tazminat hakları saklıdır.

Personel ihtiyacının belirlenmesi, personelde bulunması gereken niteliklerin ve ifa edeceği görevlerin belirlenmesi, personele ödenecek ücretin belirlenmesi ve işten çıkarılması gibi konularda yönetim kurulu titizlikle davranmalıdır. Zira personelin işe giriş ve çıkışı durumlarında kooperatifin zarara uğraması ihtimali bulunur. Bu zarardan yönetim kurulunun sorumlu tutulmaması ihtimali de bulunması nedeniyle yönetim kurulu tüm bu işlemlerin yapılmasında özen yükümlülüğü kurallarına uymakla yükümlüdür.

2.3.1.9.8. Yönetim Kurulu Üyeliği ile Bağdaşmayan Görevler

6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun[332] ile Kooperatifler Kanunu ek madde eklenmiş ve yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler için bağdaşmayan görevler düzenlenmiştir. Ayrıca bu düzenlemeye ek olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından Kooperatifler ve Üst Kuruluşlarının Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçileri ile Bunların Eş ve Hısımlarının Bağdaşmayan Görevlerine İlişkin Tebliğ[333] yayımlanmıştır.

Tebliğe göre bağdaşmayan görevler şu şekildedir; "*Kooperatif ve üst kuruluş yönetim kurulu üyeleri için; kooperatif ve ortağı bulunduğu üst kuruluşun, hisse payı ne kadar olursa olsun, hissedarı olduğu tüm şirketlerde, katıldıkları vakıflarda ve diğer teşekküllerde yönetim kurulu üyeliği veya denetçiliği, ücretli olarak personel veya danışmanlık, müşavirlik, uzmanlık gibi diğer her türlü görevleri* bağdaşmayan görevdir. Bununla birlikte *kooperatif ve üst kuruluş yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerinin eş ve ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları için; kooperatif ve ortağı bulunduğu üst kuruluş ile bu kuruluşların yüzde elliden fazla hissedarı olduğu şirketlerde, katıldıkları vakıflarda ve diğer teşekküllerde yönetim kurulu üyeliğini veya denetçiliği, ücretli olarak personel (idareci, büro personeli, daimi veya geçici işçi gibi her türlü görevleri) veya danışmanlık, müşavirlik, uzmanlık gibi diğer her türlü görevleri"* bağdaşmayan görev olarak tanımlanır.

[332] 27903 sayılı ve 12.04.2011 tarihli Resmî Gazete.

[333] 27977 sayılı ve 27.06.2011 tarihli Resmî Gazete.

2.3.1.9.9. Konutların Ortaklara Dağıtımı Konusundaki Yükümlülükler

Kooperatifin kurulmasından sonraki süreçte, amacına uygun olarak inşaatın yapılması ve nihayetinde konutların tamamlanması sonrasında, ortaklara dağıtılması gereklidir. Konutların ortaklara dağıtımına ilişkin usul ve esaslar örnek anasözleşmede düzenlenmiştir. Konutların dağıtımına geçilmesi için öncelikle maliyetlerinin kesinleşmesi gerekir. Maliyetlerin kesinleşmesine müteakip temsilcilerin de katılımıyla noter huzurunda kura çekimiyle konutlar ortaklara dağıtılır. Noter huzurunda yapılacak kuranın yer ve zamanı en az on beş gün önce taahhütlü mektupla ya da imza karşılığı ortaklara yönetim kurulu tarafından bildirilir (Örnek Anasözleşme m. 63).

Kura yapılmaksızın konutların ortaklara dağıtılması da mümkündür. Ancak konutların kura olmaksızın dağıtılabilmesi için öncelikle anasözleşmede bu yönde hüküm bulunmalı, devamında ise genel kurulun kararı ya da onayı bulunmalıdır. Aksi halde yapılan konut dağıtım işlemi batıldır[334]. Bununla birlikte kooperatifin infisahı yönünde karar alınmadıkça gayrimenkul, parsellere ayrılarak arsa ya da hisselendirerek arsa payı tapusu, kat irtifakı tapusu olarak ortaklara dağıtılamaz (Örnek Anasözleşme m. 63/3). Bu hükme aykırı davranan yönetim kurulu üyeleri ortaya çıkacak zarardan müteselsilen sorumludurlar (Koop. K. m.63/3).

2.3.1.910. Kooperatifin Tasfiyesi Konusundaki Yükümlülükler

Kooperatifin tasfiyesi için tasfiye kurulu belirlenir (Örnek Anasözleşme Metni m.80). Bu belirleme genel kurul veya mahkeme tarafından yapılır[335]. Ancak genel kurul veya mahkeme tarafından bir tasfiye kurulu belirlenmezse bu görev yönetim kurulu

---

[334] Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 2013/3450 Esas, 2013/4118 Karar ve 17.06.2013 tarihli ilamında; *"Konut yapı kooperatifleri aidat ödeme yükümlülüğünü yerine getiren ortaklarına kullanılabilir durumdaki bir daireyi tahsisle yükümlüdür. Kooperatif anasözleşmesinin 62. maddesi uyarınca, konutlar maliyet bedelleri kesinleştikten sonra ortaklar veya temsilcilerinin katılımıyla noter önünde çekilecek kur'a ile dağıtılır. Konutların anasözleşmenin 59/2. maddesine göre ortaklara dağıtılması halinde kur'aya başvurulmaz. Bu durumda, bir konutun ortağa tahsis edildiğinden söz edilebilmesi için ya kur'a sonucu konutun tahsis edilmiş olması veya konutların genel kurulca belirlenecek esaslar dahilinde ortaklara dağıtılmış olması ve genel kurulun bu dağıtımı açık veya zımni olarak onaylaması gerekir. Anlatılan ilkeler dışında, yönetim kurulu genel kurulun kararı veya onayı olmaksızın bir konutu belli bir ortağa tahsisine karar veremez."* kararara ma.yargitay.gov.tr

[335] ÜSTÜN/AYDIN, s. 288.

tarafından ifa edilir (Koop. K. m. 81/3). Tasfiye kararının alınmasından itibaren bu durum ticaret sicil müdürlüğüne tescil edilir.

Yönetim kurulu tarafından tasfiye işlerinin yapılması halinde tasfiye kararının ticaret siciline tescil ve ilanı yönetim kurulu tarafından yapılır. İkinci iş olarak yönetim kurulu tarafından bir tasfiye bilançosu hazırlanır ve tasfiye işlemlerinin yürütülmesi, mali durumun incelenmesi adına bir tasfiye defteri hazırlanır. Devamında kooperatifin alacak ve borçlarına ilişkin gerekli işlemler yapılır. Muaccel borçlar mali durumun el verdiği ölçüde ödenir, müeccel borçlar ise notere tevdi edilir. Tasfiyenin sona ermesi için mahkemeler nezdinde görülen davaların bitmesi beklenir ve son olarak kapanış bilançosu hazırlanarak tasfiye durumu ticaret siciline tescil edilir[336].

[336] ÜSTÜN/AYDIN, s. 289.

3. BÖLÜM

YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUĞU

3.1. Hukuki Sorumluluğu

3.1.1. Yanlış Ödemeden Kaynaklı Sorumluluğu

Kooperatif ortaklarının kooperatife karşı ödeme yükümlülükleri bulunur. Bu ödeme yükümlülüğünün zamanında ve eksiksiz olarak ödenmesini takip etme görevi yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulunun yükümlülüğünü ihlal etmesi halinde ya da ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen ortağın bu edimini yerine getirmiş gibi gerçeğe aykırı kayıt tutması halinde yönetim kurulu üyeleri müteselsilen bu zarardan sorumludur[337]. Bununla birlikte gerçeğe aykırı kayıt ve defter tutmanın cezası hususunda ileride detaylı açıklama yapılacaktır. Yönetim kurulunun kooperatife karşı müteselsilen sorumlu olması eski Türk Ticaret Kanunu döneminden beri yargı kararlarınca da benimsenmiştir[338].

3.1.2. Gelir Gider Farkının Gerçeğe Aykırı Olmasından Kaynaklı Sorumluluğu

Gelir gider farklarının hesaplanması ve bölünmesi konusunda Kooperatifler Kanunu'nda açık düzenleme yer almaktadır (Koop. K. m. 38-41). Bununla birlikte gelir gider farklarının yıllık bilançoda hesaplanması, paylaştırılması, yedek akçeye ayrılması ve ortaklara ödenmesi hususunda miktarlara ve oranlara ilişkin anasözleşmede hüküm konulabilir. Konulacak hüküm kanuna aykırı olamayacağı gibi kanunda belirtilen oranların üzerinde olabilir.

---

[337] ÜSTÜN/AYDIN, s. 300.

[338] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1979/2812 Esas, 1979/2933 Karar ve 29.05.1979 tarihli ilamında; *"Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin kooperatife karşı müteselsilen sorumlu olmaları KK.98 yollaması ile TTK.336 hükmü icabıdır."* karararama.yargitay.gov.tr

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1974/3523 Esas, 1975/31 Karar ve 08.01.1975 tarihli ilamında; *"Kooperatifler yönetim nedeniyle ortaya çıkan sorumluluk yönetim kurulu başkanı ve üyeleri arasında müteselsilen paylaşılır. Bu kural gözetilmeden sadece başkanı sorumlu tutmak yasaya aykırıdır."* karararama.yargitay.gov.tr; ÇEVİK, s. 686.

Gelir gider faklarının hesaplanması konusunda yönetim kurulu görevlidir (Koop. K. m.62/2). Yönetim kurulu gelir gider farklarının hesaplanması konusunda gerçeğe aykırı ya da kanunda ve anasözleşmede düzenlenen hükümlere aykırı hesaplaması ve dağıtması halinde yönetim kurulunun sorumluluğu söz konusu olur. Yönetim kurulu üyeleri ortaya çıkacak zarardan müteselsilen sorumlu olup ceza hükümleri saklıdır[339].

3.1.3. Kanunen Tutulması Zorunlu Defterlerin Düzensiz Tutulması veya Hiç Tutulmamasından Kaynaklı Sorumluluğu

Kooperatifler Kanunu 98'inci maddesi gereğince Türk Ticaret Kanunu'nun 64'üncü maddesi gereği kooperatifler kanunda sayılan ticari defterleri tutmakla yükümlüdür. Bu görevi yerine getirecek organ yönetim kuruludur (Koop. K. m.25). Ticari defter ve belgelerin kanun ve tebliğlerde belirtildiği şekilde tutma ve saklama görevini yönetim kurulu tarafından yerine getirilmemesi halinde ortaya çıkacak zarardan yönetim kurulu üyeleri müteselsilen sorumludur[340].

3.1.4. Genel Kurul Kararlarının Yerine Getirilmemesinden Kaynaklı Sorumluluğu

Genel kurul kooperatifin karar organı olup yönetim kurulu ise icra organıdır. Yönetim kurulu ile kooperatif arasındaki ilişkinin mahiyetinin vekalet ilişkisi olduğundan yukarıda bahsedilmişti[341]. Dolayısıyla genel hükümler dairesinde vekilin görevini talimata uygun ifa görevi bulunmaktadır[342] (TBK m. 505). Yönetim kurulu açık ve anlaşılır olan genel kurul talimatını yerine getirmekle mükelleftir[343]. Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşmeye göre de genel kurul tarafından alınan kararların uygulamaya geçirilmesi, yönetim kurulunun görevleri arasında sayılmıştır

[339] ÜSTÜN/AYDIN, s. 301; ÇEVİK, s. 687.

[340] ÜSTÜN/AYDIN, s. 301; ÇEVİK, s. 687.

[341] Bkz. 1.1; ÇEVİK, s. 689.

[342] 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 505; *"Vekil, vekâlet verenin açık talimatına uymakla yükümlüdür. Ancak, vekâlet verenden izin alma imkânı bulunmadığında, durumu bilseydi onun da izin vereceği açık olan hallerde, vekil talimattan ayrılabilir.*
Bunun dışındaki durumlarda vekil, talimattan ayrılırsa, bundan doğan zararı karşılamadıkça işi görmüş olsa bile, vekâlet borcunu ifa etmiş olmaz."

[343] ÇEVİK, s. 687.

(Örnek Anasözleme Metni m. 45/2-(17)). Dolayısıyla yönetim kurulunun, genel kurul kararlarını uygulama görevi hem kanundan hem anasözleşmeden hem de vekâlet ilişkisinin niteliğinden kaynaklanır.

Yönetim kurulu, herhangi bir neden olmaksızın genel kurul kararını uygulamaması halinde görevini ihmal etmiş olur. Bu görevi ihmal nedeniyle kooperatifin zarara uğraması halinde yönetim kurulu, kooperatif ortaklarına karşı müteselsilen sorumlu olur[344]. Genel kurul tarafından hukuka aykırı bir karar alınması halinde sorumluluktan kurtulmak için genel kurul kararının iptali yönünde dava açılmalıdır (Örnek Anasözleşme Metni m.39/1).

3.1.5. Genel Kurul Kararına Karşı Kötü Niyetle Dava Açılmasından Kaynaklı Sorumluluğu

Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul kararlarına karşı kötü niyetle dava açılmasında sorumluluğa ilişkin düzenleme bulunur (TTK m. 451). Anılan madde hükmü gereğince genel kurul kararlarına karşı kötü niyetle iptal veya butlan davası açılması halinde ortaya çıkacak zarardan davacılar sorumludur. Genel kurul kararı aleyhine yönetim kurulu tarafından kötü niyetle iptal veya butlan davası açılması halinde yönetim kurulu ortaya çıkacak zarardan sorumludur.

3.1.6. Kooperatifin İflasından Kaynaklı Sorumluluğu

Kural olarak yönetim kurulu kooperatifin iflasından sorumlu değildir. Bu kuralın istisnası olarak Türk Ticaret Kanunu'nda düzenleme bulunur (TTK m. 513/1). Anılan düzenleme uyarınca yönetim kurulu üyeleri kooperatifin iflasından itibaren son üç yıl içinde her ne isim altında olursa olsun alması gereken uygun ücreti aşan kısımları alacaklılara ödemekle yükümlüdür. Bununla birlikte gelir gider farkı hesabında alması gerekenden fazla ödeme almaları durumunda ya da almamaları gereken bir ödemeyi almamaları durumunda ortaya çıkan zarardan müteselsilen sorumludur[345].

[344] ÜSTÜN/AYDIN, s. 301.

[345] ÜSTÜN/AYDIN, s. 302.

3.1.7. Kooperatif Çalışanlarının ve Müdürlerin Sebep Olduğu Zararlardan Kaynaklı Sorumluluk

Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kanun ve anasözleşmeden kaynaklı bir görevi usulüne uygun olarak başkalarına devreden organlar ve kişiler, devralanın fiil ve kararlarından sorumlu tutulmazlar (TTK m. 553). Ancak sorumluluğun doğmaması için devreden organın devralan kişilerin seçiminde makul özeni göstermesi gerekir. Dolayısıyla seçimlerinde makul özenin gösterilmemesi halinde müdür ve kooperatif çalışanlarının fiil ve kararlarından yönetim kurulu da müteselsilen sorumludur[346]. Bununla birlikte, yönetim kurulu kendi atadığı personel üzerinde yazılı talimatlara uygun olarak hareket edip etmediklerini kontrol etmekle yükümlüdür (TTK m.375/1-(e)[347].

Kooperatifi temsil yetkisi yönetim kurulu tarafından bir veya daha fazla üyeye devredilebileceği gibi kooperatif ortağı olmayan üçüncü kişilere de devredilebilir (TTK m. 370/2). Kanundan kaynaklanan bir yetki ile temsil yetkisi murahhas üyelere ya da üçüncü şahıslara devredilmesi durumunda yönetim kurulu bu kimselerin seçiminde gerekli özeni göstermek durumundadır. Aksi halde kooperatifin ya da kooperatif alacaklarının zararlarından yönetim kurulu da müteselsilen sorumludur[348].

3.1.8. Kanun ve Anasözleşme ile Verilen Görevlerin İfa Edilmemesinden Kaynaklı Sorumluluk

Yönetim kurulu, kanun ve anasözleşme ile kendisine verilen görevleri gereği gibi yerine getirmemesi ya da hiç yerine getirmemesi halinde ortaya çıkacak zarardan müteselsilen sorumludur. Bununla birlikte verilen görev yönetim kurulu üyelerinden birisinin görev kapsamına girmesi halinde yönetim kurulunun müteselsil sorumluluğu doğmaz, üyenin kişisel sorumluluğu ortaya çıkar[349].

Kooperatifler Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve anasözleşme dışındaki mevzuattan kaynaklı kooperatif yöneticilerinin birtakım görevleri de bulunmaktadır.

---

[346] ÜSTÜN/AYDIN, s. 301.

[347] DOĞAN, Beşir Fatih, s. 619.

[348] ÜSTÜN/AYDIN, s. 303.

[349] ÜSTÜN/AYDIN, s. 302.

Örnek vermek gerekirse 4857 sayılı İş Kanunu[350] hükümlerinden kaynaklı işçilere ödenmesi gereken tazminatlar, 5393 sayılı Belediye Kanunu[351], 2644 sayılı Tapu Kanunu[352], 492 sayılı Harçlar Kanunu[353], 1136 sayılı Avukatlık Kanunu gibi kanunlardan kaynaklı ödemelerin yapılması hususunda ortaya çıkacak zarardan yönetim kurulu müteselsilen sorumludur[354]. Nitekim Yargıtay içtihatları da kanundan kaynaklı sorumlulukların yerine getirilmemesi ya da geç getirilmesinden doğan zararlarda yönetim kurulunu sorumlu tutmaktadır[355].

3.1.9. Rekabet Yasağına Aykırı Davranmaktan Kaynaklı Sorumluluk

Rekabet yasağı Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenmemiş olup 98'inci madde gereğince Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen hükümler kooperatif şirketler açısından uygulama alanı bulur. Türk Ticaret Kanunu'nda rekabet yasağı aynı ismi taşıyan başlığın altında düzenlenmiştir. Anılan madde gereğince yönetim kurulu üyelerinden birisi kooperatifin faaliyet konusuna giren bir ticari işi genel kurulun izni olmaksızın kendisi veya başkası adına yapamaz (TTK m. 396/1). Anılan madde de aynı tür ticari faaliyetle uğraşan bir şirkette sınırsız sorumlu ortak sıfatıyla bulunamayacağı da

[350] 25134 sayılı ve 10.06.2003 tarihli Resmî Gazete.

[351] 25874 sayılı ve 13.07.2005 tarihli Resmî Gazete.

[352] 2892 sayılı ve 29.12.1934 tarihli Resmî Gazete.

[353] 11756 sayılı ve 17.07.1964 tarihli Resmî Gazete.

[354] ÜSTÜN/AYDIN, s. 302.

[355] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2003/7774 Esas, 2004/2406 Karar ve 11.03.2004 tarihli ilamında; *"Buna göre, yönetim kurulu kooperatifin işlerinin yürütülmesi sırasında basiretli bir iş adamı gibi hareket etmek zorundadır. Bu esaslar davacı kooperatife ait anasözleşmenin 44. ve devamı maddelerinde de kanuna paralel şekilde düzenlenmiştir. Bu nedenle, genel kurulca karar altına alınmasa bile, inşaat ruhsatına göre hesaplanan işçilik tutarından doğan bir ödeme olan SSK ödemesinin, daha önceden belli bir borç mahiyetinde olmayıp, iş bitiminde ortaya çıkan ve asgari işçilik ölçümlemesiyle hesaplanan ve tüm inşaatlarda ortaya çıkabilen bir ödeme niteliğinde olduğu, yönetim kurulunun ihmali sonucu ortaya çıkan bir bedel olmadığı, tapu harçlarının da yükselmesi nedeniyle bu giderin de karşılanabilmesi amacıyla bu kararın alınmadığı, gerek SSK prim ödemesinin gerekse tapu harçlarına ilişkin bedelin talep edilmesinin, kooperatifin faaliyetini sürdürebilmesi için gerekli mali katkı niteliğinde olduğu, ödenmediği takdirde geç ödemeden kaynaklı faiz borçlarının da eklenmesi ve kooperatif faaliyetlerinin tıkanması nedeniyle kooperatifin dolayısıyla da üyelerin zararına sonuç doğuracağı, bu ödemeleri yapmama veya bedellerini belirleme yönünde yönetim kurulunun herhangi bir yetkisinin bulunmadığı, bu giderlerin kamu borcundan olması ve bir an önce ödenmesinin kooperatifin ve üyelerin yararına olduğu, her zaman ödenmesi zorunlu gider olduğundan genel kurulca karar altına alınmasını beklemenin üyelerin zararına olacağı ve yönetim kurulu üyelerinin de sorumluluklarına yol açacağı,"* karararama.yargitay.gov.tr

düzenlenir. Dolayısıyla rekabet yasağını ihlalinden doğan zarardan bu yasağı ihlal eden üye kişisel olarak kooperatife karşı sorumludur. Nitekim rekabet yasağına aykırılık kişisel bir fiil olması nedeniyle Yargıtay'da kişisel eylemlerden kişisel sorumluluğun doğacağı yönünde yerleşik kararlar almaktadır[356].

3.1.10. Sır Saklama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmaktan Kaynaklı Sorumluluk

Yönetim kurulu üyeleri kooperatifin iş ve işlemleri sırasında kooperatife ait birtakım sırlara vakıf olurlar. Bu sırları yönetim kurulu üyeleri hem görevleri sırasında hem de görevleri sona erse dahi saklamakla yükümlüdür[357]. Sır saklama yukarıda detaylı olarak anlatılmıştı[358]. Dolayısıyla yönetim kurulu üyesinin bu yükümlülüğünü ihlal etmesi halinde ortaya çıkacak zarardan yükümlülüğü ihlal eden üye kişisel olarak sorumludur.

3.1.11. Yönetim Kurulu Üyelerinin Şahsi Menfaatlerine veya Yakınlarının Menfaatine Taalluk Eden Konuların Görüşülmesine Katılmalarından Doğan Sorumluluk

Kooperatifler Kanunu hükümleri uyarınca hiçbir ortak genel kurulda kendi şahsi menfaatini ilgilendiren ya da karı ve kocası veya usul ve füruu ile kooperatif tüzel kişiliği arasındaki şahsi bir işe veya davaya ait olan görüşmelerde oy kullanamaz (Koop. K. m. 50). Yönetim kurulu üyeleri de aynı zamanda kooperatifin ortağı olmaları nedeniyle bu kural yönetim kurulu üyeleri için de geçerlidir[359]. Zira yönetim kurulu üyelerinin kişisel menfaat içeren toplantılara katılamayacağına ilişkin Kooperatifler Kanunu'nda hüküm bulunmaz. Bu kural Kooperatifler Kanunu'nda genel kurul üyeleri için düzenlenmiş olup yönetim kurulu üyeleri için kıyasen uygulanır. Bu kuralın uygulanması durumunda yönetim kurulu üyeleri kişisel menfaat içeren genel kurul toplantılarına katılabilir ancak oy kullanamaz (Koop. K. m. 50).

---

[356] Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 1984/4917 Esas, 1984/5069 Karar ve 26.10.1984 tarihli ilamında; *"Kooperatif yöneticilerinin kişisel eylemlerinden kaynaklanan suistimalleri nedeniyle suç teşkil eden fiilleri sadece onların kişisel cezai ve hukuki sorumluluklarını gerektirir,"* kararara ma.yargitay.gov.tr

[357] ÜSTÜN/AYDIN, s. 305.

[358] Bkz. 5.8.2.9.

[359] ÜSTÜN/AYDIN, s. 304.

Türk Ticaret Kanunu'nda ise yönetim kurulu üyelerinin kişisel menfaat içeren toplantılara katılamayacakları yönünde düzenleme bulunur (TTK m. 393). Bu kural uyarınca yönetim kurulu üyesinin kendisi, alt veya üst soyundan birisi veya karısı ya da üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı bulunanların kişisel menfaatini ilgilendiren toplantılar için uygulama alanı bulur. Kooperatif ile yönetim kurulu arasındaki menfaat çatışması yönetim kurulunca bilinmese dahi ilgili üye bunu açıklamak zorundadır. Menfaat çatışmasını yönetim kurulu üyelerinden bir kısmı biliyor ve ilgili üyenin toplantıya katılmaları konusunda itirazda bulunmazlarsa doğacak zarardan ilgili üyeyle birlikte itiraz etmeyen yönetim kurulu üyeleri de sorumludur. Bu sorumluluk hali Türk Ticaret Kanunu gerekçesine göre müteselsil değil kişisel sorumluluk olarak düzenlenmiştir[360].

Yönetim kurulu üyeleri ile kooperatif arasındaki menfaat çatışmasında özen yükümlülüğünün ihlali söz konusudur[361]. Özen yükümlülüğünde yönetim kurulu üyesinin kusuru olup olmadığına bakılmaksızın karar verilir[362]. Dolayısıyla menfaat çatışması halinde yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu yoluna gidilmesi için açıkça kusurunun bulunmasına gerek yoktur, kooperatifin zarara uğraması yeterlidir[363].

3.1.12. Haksız Fiilden Doğan Sorumluluk

Kooperatif yönetim kurulunun haksız fiillerden doğan sorumluluğu, yönetim kurulunun kooperatife karşı fiilleri nedeniyle ortaya çıkan sorumluluğu olarak anlaşılmamalıdır. Bu sorumluluk kurul organ olarak görevini ifa eden yönetim kurulunun faaliyetleri sebebiyle üçüncü kişilere karşı işlenen haksız fiilden kaynaklı sorumluluğudur.

Kooperatifi yönetime ve temsile yetkili kimselerin bu faaliyetleri esnasında işleyeceği haksız fiillerden doğacak zararlardan kooperatif tüzel kişiliği sorumlu tutulmuştur (Koop. K. m. 59/3). Kooperatiflerin haksız fiil sorumluluğundan söz

[360] TTK Gerekçesi m. 393/2; *"İkinci fıkra özel bir sorumluluk hali öngörmüştür. Sorumluluk kusur esasına dayanır ve müteselsil değildir. Çünkü, bir kurul karar veya eylemi yoktur."*

[361] AKIN, Murat Yusuf / SULU, Muhammed *"Yönetim Kurulu Üyelerinin Menfaati ile Şirket Menfaatinin Çatışması Bağlamında Sorumluluk*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.25, S.1, 2019, s. 172.

[362] AKIN / SULU, s. 172.

[363] AKIN / SULU, s. 172.

edebilmek için öncelikle haksız fiil teşkil eden bir eylemin varlığı gerekir[364]. Birinci bölümde de bahsedildiği üzere kooperatifler hukuki eylem ve işlemlerini organları vasıtasıyla gerçekleştirir (TMK m.50). Bundan dolayı yönetim kurulunun iş ve işlemlerini yürütürken işleyeceği bir haksız fiilinden kaynaklı ortaya çıkan zarardan kooperatif sorumlu olur (Koop. K. m.59/3). Bununla birlikte bu kimselerin kendi kusurlarından kaynaklanan sorumluluktan yönetime ve temsile yetkili kimseler bizzat sorumludur (Koop. K. m. 62/3).

Kooperatifin işleyişi sırasında meydana gelen haksız fiillerden kaynaklanan sorumluluktan kooperatif tüzel kişiliği sorumlu tutulmuşsa da kooperatifin bu fiilleri işleyenlere rücu imkanına dair Kooperatifler Kanunu'nda bir hüküm yoktur. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre ise, şirket tüzel kişiliğinin yönetime ve temsile yetkili kimselere rücu hakkı saklıdır (TTK m. 371/5). Kooperatifler Kanunu'nda hüküm bulunmayışı sebebiyle TTK m. 371/5'in burada uygulama alanı bulacağı ve kooperatifin haksız fiil işleyen yönetim kurulu üyelerine ve çalışanlarına rücu edebileceği kanaatindeyiz (Koop. K. m. 98).

Bununla birlikte Türk Ticaret Kanunu'nda "*Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu"* kenar başlıklı maddesi gereği; yönetim kurulu üyeleri kişisel kusurları sonucu, kanundan ve anasözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali sonucu ortaya çıkan zararlardan, kooperatife, ortaklarına ve kooperatif alacaklılarına karşı sorumludurlar (TTK m. 553/1).

Bu sorumluluğa karşı dava açma yetkisi 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda genel kuruldan karar alınmak suretiyle verilmekteyken 6102 sayılı kanun döneminde genel kuruldan karar alınmasına gerek yoktur[365]. Dolayısıyla 6102 sayılı Türk Ticaret

364 Haksız fiile ilişkin bkz. EREN, Fikret/Dönmez, Ünsal, Eren Borçlar Hukuku Şerhi Yetkin Yayınları, Ankara, 2023, s. 1061 ve devamı.

365 ALTAY, Anlam Sıtkı, "*Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Sorumluluk- Dolayısıyla Sorumluluk Ayrımına Bağlanan Hukuki Sonuçlar"*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, 31. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara, 2018, s. 81; ;ÜSTÜN/AYDIN, s. 300; Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2016/8829 Esas, 2017/4095 Karar ve 12.07.2017 tarihli kararında; *"(...) Dava konusu eylemlerin gerçekleştiği iddia olunan tarihler ve dava tarihinde ürürlükte bulunan mülga 6762 sayılı TTK'nın 341.maddesi uyarınca böyle bir davanın açılabilmesi için genel kurulda dava açılması yönünde karar alınması gerekmektedir. Ancak, bu husus sonradan da tamamlanması mümkün usuli bir eksiklik niteliğinde bulunup hemen davanın reddini gerektiren bir durum*

Kanunu hükümlerine göre kooperatifin uğradığı zararın tazminini hem kooperatifin kendisi hem de ortakları tarafından bireysel olarak talep edilebilir (TTK m. 555/1). Sorumluluk davası aşağıda detaylıca açıklanmaya çalışılmıştır.

3.2. Sorumluluk Davası, Zamanaşımı Ve İbra

3.2.1. Sorumluluk Davası

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk sebepleri, kanundan ve anasözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlal edilmesi (TTK m. 553), belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması (TTK m. 549), sermaye taahhüdü ve ödemeler hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi (TTK m. 550), değer biçilmesinde yolsuzluk (TTK m. 551) olarak kanunda düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin müştereken ve münferiden kooperatife, ortaklara, kooperatif alacaklılarına karşı sorumlulukları bulunur (Koop. K. m.62/3). Bu sorumluluk kapsamında genel ilkeler dairesinde kusur, zarar ve illiyet bağı aranacağı ve bu üç şarttan herhangi birinin bulunmaması halinde hukuki sorumluluktan bahsedilemeyeceği yönünde öğretide görüş mevcuttur[366]. Bununla birlikte kurul organ olarak görev yapan yönetim kurulunun dolaylı olarak verdikleri zarardan kaynaklı, ortaklar ve alacaklılar tarafından sorumluluk davası açılabilir. Bu durumda açılacak sorumluluk davası sözleşmeden kaynaklanan bir davadır[367]. Kooperatif yönetim kurulunun, kurul olarak ya da üyelerin bireysel olarak kanundan ve anasözleşmeden kaynaklı görevlerini yerine getirmeleri sırasında kusurları sebebiyle ortaya çıkacak

---

değildir. Her ne kadar 5411 sayılı Kanun'un 133/2.maddesinde "...dava açılmasına dair Fon Kurulu kararı dava şartı olarak aranan genel kurul kararı yerine geçer" denilmekte ise de, bu hükmün ancak Fon tarafından açılacak davalarda uygulanacağı tabiidir.

Öte yandan, yargılama sırasında yürürlüğe giren 6102 sayılı TTK hükümleri arasında mülga TTK'nın 341.maddesi gibi açık bir düzenleme olmamakla birlikte 6102 sayılı TTK'nın 408/1 ve 479/3-a maddelerindeki düzenleme karşısında anonim şirket yöneticileri hakkında sorumluluk davası açılabilmesi için, şirket genel kurulunda karar alınması gereklidir. Fakat, anılan hükme uyulmaması davanın hemen reddi sonucunu doğurmamalıdır. Somut olayda davalı yönetici aleyhine tazminat davası açılması yönünde alınmış bir genel kurul kararının olup olmadığı dosya kapsamından anlaşılamamaktadır.(...)"

[366] ÜSTÜN/AYDIN, s. 309.

[367] ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Vedat Kitapçılık, 3. Baskı, İstanbul, 2010, s. 105.

zarardan kaynaklı sorumlulukları için bu dava türü Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir[368].

Yönetim kurulu üyelerinin kooperatife karşı sorumluluklarında farklılaştırılmış teselsül ilkesi uygulanır (TTK m. 557/1). Yargıtay'ın yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının farklılaştırılmış teselsül esasına değil müteselsil sorumluluk esasına tabi olduğuna dair kararları da vardır[369]. Ancak Yargıtay'ın yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumluluğuna ilişkin kararları 6762 sayılı Kanun döneminde ortaya çıkan uyuşmazlıklara ilişkindir. Kooperatifler Kanunu'nda müteselsil sorumluluğa ilişkin açık düzenleme olmaması nedeniyle 6102 sayılı Kanunda düzenlenen farklılaşmış teselsül ilkesi uygulanmalıdır (Koop. K. m.98).

Farklılaşmış teselsül ilkesi, kooperatifin dış ilişkisinde zarar gören üçüncü kişiye karşı, yönetim kurulu üyelerinin kendi kusurları oranında sorumlu olmasıdır. Yönetim kurulu üyesi bu ilke uyarınca dış ilişkide kusuru oranında şahsi indirim sebeplerini ileri sürebilir[370]. Kanundan veya anasözleşmeden doğan görevleri, kanuna uygun olarak devreden yöneticiler, görevleri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermesi halinde sorumlu tutulmayacaklardır (TTK m.553/2). Yönetim kurulu görevlerini kısmen veya tamamen murahhas müdürlere ya da kooperatif

[368] ATASOY, Ömer Adil/BILGIN, Berk Olçum *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Konusunda Açılacak Ticari Davalarda Zorunlu Arabuluculuk Uygulaması ve Sorumluluk Davasına Etkisi*", İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5, S.2, s. 115.

[369] Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 2013/3750 Esas, 2013/4866 Karar ve 11.07.2013 tarihli ilamında; *"Kural olarak, yönetim kurulu üyeleri şirket adına yaptıkları işlemlerden dolayı kişisel olarak sorumlu tutulmazlar, ancak, öğretideki baskın görüşe göre, TTK'nın 336. maddesinde belirtilen hallerde ortaklığa ve ortaklık alacaklılarına karşı kusursuz olduklarını ispat etmedikçe müteselsilen sorumlu olurlar. Yani yönetim kurulu üyelerinin görevlerini ifaları sırasında bir zarar oluşmuşsa, bu zararın üyelerin kusurlu eylemi sonucu meydana geldiğinin kabulü gerekmektedir. Başka bir deyişle, Türk Ticaret Kanunu yönetim kurulu üyeleri için kusur esasına dayanan bir sorumluluk öngörmüş ve yönetim kurulu üyeleri aleyhine kusur karinesi kabul etmiştir. TTK'nın 338. maddesi uyarınca kusurlarının bulunmadığını ispat etmedikçe, sorumluluktan kurtulamazlar."* karararama.yargitay.gov.tr

[370] AKDAĞ GÜNEY, s. 235; BULUT, Ali "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Davasında Taraflar", Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017, s. 43; BALABAN, Mahmut Furkan "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluğu ve Sorumluluk Davası", Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019, s.65.

personeline devretmesi halinde anılan madde hükmüne göre dış ilişkide sorumlu olmayacaktır[371].

6102 sayılı Kanun ile getirilen bu ilke, zarar görenlerin aleyhine olmasıyla beraber yönetim kurulu üyelerinin lehinedir[372]. Farklılaşmış teselsül ilkesinin uygulanması için yönetim kurulu üye sayısının birden fazla olması gerekir[373]. Nitekim kooperatiflerde yönetim kurulu üye sayısında alt sınır bulunması nedeniyle bu ilke kooperatiflerde uygulama alanı bulur.

Uygulamada zarar görenlerin sadece bir yönetim kurulu üyesine karşı dava açtığı durumlarla da karşılaşılmaktadır. Bu durumda sorumluluk davası sonrası zarar görene ödemede bulunan üye farklılaşmış teselsül ilkesi kapsamında diğer sorumlu yönetim kurulu üyelerine rücu edebilecektir[374].

Kural olarak sorumluluk davası açma hakkı kooperatife aittir. Bununla birlikte yönetim kurulu üyelerinin fiillerinden kaynaklı zarara gören ortakların da dava hakları bulunur. Ortakların sorumluluk davası açmaları halinde zararın doğrudan ya da dolaylı zarar olması hususu göz önüne alınır. Zira ortaklar, kooperatifin mal varlığının azalması nedeniyle dolaylı olarak zarar görürler. Dolaylı zarar nedeniyle ortak tarafından açılacak sorumluluk davasında alacaklı kooperatif şirketin bizatihi kendisidir. Ancak doğrudan ortağın zarar gördüğü hallerde tazminat talebi bizzat ortak tarafından yapılır ve alacaklı

[371] CEYHUN CAMUZCU, Nesibe "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu," Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020, s.58.

[372] KAPLAN, İbrahim "*6102 sayılı YTTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu*" Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.65, S.4, s. 3501; BİÇİMLİ, Emrah "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu", Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2023, s. 58.

[373] YILMAZ, İlayda "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Açılacak Hukuki Sorumluluk Davası", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024, s. 13.

[374] TAŞ, Dilan "Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu", İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020, s. 110.

ortağın kendisidir[375]. Bununla birlikte kooperatifin alacaklı olması ve kooperatifin iflas halinde olması kaydıyla alacaklılar da davayı açmaya yetkilidir[376].

Kural olarak kooperatifin alacaklıları tarafından sorumluluk davası açılması mümkün değildir. Kooperatifin iflas halinde olması durumunda sorumluluk davasını takip yetkisi iflas masasını temsilen iflas idaresine aittir[377]. Bu durumun istisnası olarak kooperatifin iflası halinde tazminatın kooperatife ödenmesi şartıyla alacaklılara dava açma hakkı tanınmıştır (TTK m. 556/2). Alacaklılar tarafından sorumluluk davası açılması için öncelikle bu talebin iflas idaresine bildirilmesi gereklidir. İkinci alacaklılar toplantısından sonra iflas idaresi tarafından sorumluluk davası açılmaması halinde alacaklılar bu davayı açabilirler[378](Koop. K. m.37).

Yönetim kurulunun kooperatifi temsile yetkili olması durumu göz önüne alındığında sorumluluk davasında, kooperatifin davacı olması halinde yönetim kurulu hem davalı hem de davacının temsilcisi durumunda olur. Yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçına karşı kooperatif tarafından dava açılması halinde menfaat çatışması söz konusu olmazken, yönetim kurulu üyelerinin tümüne karşı dava açılması halinde menfaat çatışması gündeme gelir. Bu hususun önüne geçilmesi adına Örnek Anasözleşmede bu davanın denetçiler tarafından takip edileceği düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme Metni m.37).

Sorumluluk davası yönetim kurulu üyelerine karşı açılabileceği gibi kooperatif çalışanlarına karşı da açılabilir[379]. Kooperatif çalışanlarına karşı sorumluluk davası açılması halinde ortaya çıkacak sorun, yönetim kurulu tarafından devredilen yetkilerin kullanılması halinde doğan zararlara ilişkin açılacak davada, davalı tarafın tespitidir. Öğretideki bir görüşe göre, yönetim kurulu, kooperatif çalışanlarını seçerken gerekli

[375] ÜSTÜN/AYDIN, s. 309.

[376] AKIN/SULU, s. 175.

[377] YILMAZ, s. 89.

[378] YASAMAN, Hamdi *"Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılabilecek Sorumluluk Davaları*", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2, 2013, s.104.

[379] KÜÇÜKER, Muhammet Yavuz "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Türk Ticaret Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk Şartları", Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2023, s. 17.

özen ve titizliği göstermesi halinde sorumlu olmayacağı yönündedir[380]. Yönetim kurulunun kooperatif çalışanlarını seçmesi sırasında gerekli özen ve titizliği gösterip göstermediğinin tespiti ve hak kaybı yaşamamak amacıyla, kooperatif çalışanlarına karşı sorumluluk davası açılması halinde yönetim kurulunun da davalı olarak eklenmesinde fayda olacağı kanaatindeyiz.

3.2.2. Yönetim Kurulunun İbrası ve Zamanaşımı

Şirketler hukuku açısından ibranın menfi borç ikrarı olduğu ve yönetim kurulu tarafından yapılan işlemlerin kabul edilmesiyle, yönetim kurulu tarafından kooperatife karşı bir borca sebep olunduysa bu borcun kooperatif tarafından üstlenilmesi olduğu yönünde öğretide bir görüş vardır[381]. Öğretide ibranın menfi borç ikrarı olmadığı ve sadece dava hakkını kaldırdığı ancak borcu sona erdirmediği yönünde de görüş bulunmaktadır[382]. İbra hakkı genel kurula aittir[383]. İbra ile genel kurul, yönetim kurulunun ilgili hesap dönemindeki tüm faaliyetlerini onamış ve borçlu olmadığını kabul etmiştir[384].

Yönetim kurulunun ibrası genel kurulun kanunen vazgeçemeyeceği yetkisidir (Koop. K. m. 42/1). Genel kurul tarafından alınan ibra kararı ise başka bir genel kurul kararıyla kaldırılamaz (TTK m. 558/1). Bununla birlikte ibra kararı bir genel kurul kararı olması nedeniyle genel kurul kararı aleyhine iptal davası açılabileceği gibi kararın yokluğu yönünde tespit davası da açılabilir (TTK m.445).

İbra kararının alındığı genel kurul oylamasında, yönetim kurulunun ibrası yönünde olumlu oy kullanan ortakların dava açma hakları yoktur (TTK m. 558/2). Diğer ortaklar açısında ibra tarihinden itibaren altı ay içerisinde iptal davası açılmaması halinde dava açma hakları kanunda düzenlenen hak düşürücü nedeniyle düşer (TTK

[380] KÖPRÜCÜ, Üstün, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 130; ALTAY, Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s. 299.

[381] ÇAMOĞLU, Ersin "*Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davasına Etkisi*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 36, S. 1-4, s. 323.

[382] AKTEKE, Mustafa Yasir "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunu Sona Erdiren Haller", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2024, s. 50.

[383] ÇAMOĞLU, s. 323.

[384] ÜSTÜN/AYDIN, s. 306.

m.558/2). İbra kararı alınırken ortakların yanlış veya eksik bilgilendirilmesi, bilançonun onaylanmasında eksik veya yanlış hususların bulunması durumunda ibranın doğurduğu hukuki sonuçlar ortaya çıkmaz ve kooperatifin dava açma hakkı sona ermez[385].

Yönetim kurulunun ibrası yenilik doğuran haklardandır. Bu nedenle ibra kararından geri dönülemez ve ibra kararı alınması halinde bu hak kullanılmakla tükenilir. İbra kararının uygulamadaki karşılığı ise yönetim kurulu aleyhine sorumluluk davası açılmayacağının karar altına alınmasıdır[386]. Genel kurul toplantısında ibra kararı lehine oy kullanan ortağın hissesini alan ve bu durumu bilen yeni ortağın da sorumluluk davası açma hakkı yoktur[387].

Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre yıllık bilançonun onaylanmasına dair genel kurul kararında aksine bir hüküm bulunmaması halinde yönetim kurulunun ibrası sonucunu ortaya çıkarır (TTK m. 424). İbra kararının oylamasında genel kurul toplantısında kullanılan oyların yarısından bir fazlası ile karar alınır (Koop. K. m. 51/1). Ancak anasözleşme hükümlerine göre oylama veya ibra için kanunda düzenlenen nisaptan daha ağır olmak kaydıyla ayrı bir karar nisabı düzenlenmişse bu karar nisabı dikkate alınır[388].

Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde yönetim kuruluna ilişkin sorumluluk ve yasak işlemler düzenlenmiştir (Örnek Anasözleşme m. 49). Anılan düzenleme gereği yönetim kurulu üyelerinin görevinin sona ermesinden itibaren görev yaptığı döneme ilişkin sorumluluğu, görevin sona ermesinden itibaren beş yıl süre ile devam eder.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin zamanaşımı 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş olup, mülga kanuna göre zararın öğrenilmesinden itibaren iki sene her halükârda beş sene olarak düzenlenmiştir (eTTK m. 309/4). Bununla birlikte zarara sebep olan fiile ilişkin Türk Ceza Kanunu'nda daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörülmesi halinde uzun olan sürenin zamanaşımı olarak

[385] AKTEKE, s 277.

[386] AKIN/SULU, s. 177.

[387] POROY/TEKİNALP/TEKİNALP, Ortaklıklar Hukukunda Organların Sorumluluğu, s. 25-26.

[388] ÜSTÜN/AYDIN, s. 307.

hesaplanması düzenlenmiştir. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda bu süreler aynı şekilde kanun maddesinde yer almaktadır (TTK m. 560).

Sorumluluktan kaynaklı tazminata ilişkin zamanaşımında Yargıtay'ın yerleşik görüşü ceza yargılamasının kesinleşmesinden itibaren Türk Borçlar Kanunu'ndaki zamanaşımının başlayacağı yönündedir[389]. Dolayısıyla haksız fiilden kaynaklı kooperatifin veya üçüncü kişilerin uğrayacağı zararda zamanaşımı ceza yargılamasının kesinleşmesinden itibaren başlar[390].

Yönetim kurulu üyesinin sorumluluğuna esas fiil, aynı zamanda haksız fiil olarak nitelendirilmesi halinde ise Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca zamanaşımı zararın meydana gelmesinden itibaren iki yıl her halde on yıl olarak düzenlenmiştir (TBK m. 72). Dolayısıyla ortaya çıkan zarara neden olan fiilin tespit edilmesi, haksız fiil olarak nitelendirilmesi halinde Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre, haksız fiil olmaması halinde ise Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre zamanaşımı süresi belirlenir[391].

Yönetim kurulu üyesinin gerçekleştirdiği fiilin haksız fiil olup olmadığı Yargıtay'ın değerlendirmesine göre, fiilinin hukuka aykırı olup olmaması incelenerek belirlenir[392]. Dolayısıyla sorumluluğun doğması için zarar, kusur ve illiyet bağı aranırken, haksız fiilde kusurun hukuka aykırı bir fiille işlenmesi gerekir[393].

---

[389] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2011/640 Esas, 2012/89 Karar ve 22.02.2011 tarihli ilamında; *"Temyize konu olayda, ceza davası derdest olduğu sürece, hukuk mahkemesinde açılmış ona tazminat davası hakkında da, zamanaşımı süresi işlemeyecek; bununla birlikte, olay tarihi dikkate alınarak, hukuk davası hakkında uygulanması gereken 5 yıllık uzamış ceza zamanaşımı süresi dolduktan sonra, ceza mahkemesinin kararı kesinleşir ise, bu kararın kesinleştiği tarihten itibaren, BK.nun 60/1.maddesindeki 1 yıllık zamanaşımı süresi içerisinde tazminat davası açılabilecektir."* karararama.yargitay.gov.tr

[390] Konu ile ilgili karşı görüş için bkz. DEDEAĞAÇ/SAPAN, s. 98.

[391] POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, s. 1906; DEDEAĞAÇ/SAPAN, s. 94.

[392] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2011/640 Esas, 2012/89 Karar ve 22.02.2012 tarihli ilamında; *"Haksız fiilden söz edilebilmesi için, şu dört unsurun birlikte bulunması zorunludur: Öncelikle ortada hukuka aykırı bir fiil bulunmalıdır. İkinci unsur, fiili işleyenin kusurudur. Üçüncü olarak, kusurlu şekilde işlenen ve hukuka aykırı olan bu fiil nedeniyle bir zarar doğmalıdır. Nihayet, doğan zarar ile hukuka aykırı fiil arasında nedensellik bağı bulunmalıdır. Bu unsurların tümünün bir arada bulunmadığı, bir*

Türk Ticaret Kanunu uyarınca sorumluluk davasında görevli ve yetkili mahkeme, kooperatifin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir (TTK m. 561). Sorumluluk davasında mahkemenin görev ve yetkisine ilişkin re'sen araştırma yapması ve görevli ve yetkili olmaması halinde görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermelidir. Nitekim buradaki yetki, kesin yetki kuralı olup mahkemece bunun da araştırılması gerekir[394].

3.3. Cezai Sorumluluğu

3.3.1. Genel Olarak

Kooperatif yönetim kurulunun kooperatifin iş ve işlemleri sırasında yaptıkları fiiller nedeniyle hukuki sorumluluklarının bulunduğu gibi cezai sorumlulukları da bulunur. Ancak cezai sorumluluk kooperatif tüzel kişiliğine ve yönetim kuruluna organ olarak yükletilemeyeceğinden bu sorumluluk kişisel olarak yükletilebilir[395]. Kooperatifler Kanunu'na göre yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif çalışanlarının kendi kusurlarından kaynaklı zararlardan sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır (Koop. K. m. 62/3). Dolayısıyla salt yönetim kurulu üyesi olması nedeniyle kişi cezalandırılmaz, ancak kendi işlediği fiilden dolayı cezalandırılır[396]. Genel kurul alacağı ibra kararı ile cezai sorumluluğu ortadan kaldıramaz[397].

Kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve çalışanları Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenen ceza hükümleri kapsamında işledikleri fiillerden dolayı sorumludur. Bununlar birlikte kooperatifin Türk Ticaret Kanunu kapsamında bir ticaret şirketlerinden olması nedeniyle bu kanunda düzenlenen ceza hükümleri kapsamında da sorumlulukları bulunur (Koop. K. m.98).

---

veya birkaç unsurunun eksik olduğu durumlarda, haksız fiilin varlığından söz edilemez." kararama.yargitay.gov.tr

[393] EREN, Fikret, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s.516.

[394] DEDEAĞAÇ/SAPAN, s. 100.

[395] ÖZBAĞ, Zikrullah "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Cezai Sorumlulukla Bağlantılı Hukuki Sorumluluğu", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Esntitüsü, Doktora Tezi, 2023, s. 51.

[396] ÖZBAĞ, s. 51.

[397] ÜSTÜN/AYDIN, s. 310.

Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan cezai hükümler kapsamında kooperatifin yöneticileri ve çalışanları da sorumludur. Bununla birlikte kooperatif yöneticileri ve çalışanları Türk Ceza Kanunu kapsamında düzenlenen bazı suçlar kapsamında kamu görevlisi gibi cezalandırılırlar. Bu suçlar Kooperatifler Kanunu'nda tahdidi olarak sayılmış olup bu suçlar dışındaki suçlar kapsamında kamu görevlisi gibi cezalandırılmazlar. Kanunda tahdidi olarak sayılan bu suçlar kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeler üzerinde işledikleri suçlardır (Koop. K. m. 62/3).

Türk Ticaret Kanunu, Kooperatifler Kanunu ve Türk Ceza Kanunu kapsamında kooperatif yöneticileri için öngörülen üç müeyyide bulunur. Adli para cezası, idari para cezası ve hapis cezasıdır. Adli para cezası ve hapis cezasına adli yargı mercilerince karar verilebilecek olup idari para cezalarına kanunlardaki düzenleme uyarınca mülki amir tarafından düzenlenir.

İdari para cezaları esasen 5326 sayılı Kabahatler Kanunu[398]'nda düzenlenir. Kabahatlerden dolayı idari para cezası ile tüzel kişilerin cezalandırılması konusunda organ veya temsilcilerin davranışları nedeniyle sorumluluk öngörülür (K.K. m.8). Anılan madde uyarınca yönetim kurulu üyeleri ya da kooperatif çalışanları, kooperatifin faaliyetleri çerçevesinde işledikleri birtakım fiiller sebebiyle kooperatif tüzel kişiliği cezalandırılır[399].

Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif çalışanlarının görevleri ile ilgili cezai sorumlulukları görev yaptıkları dönem içerisindeki fiillerinden kaynaklanır. Görev süresi sona eren yönetim kurulu üyesine Türk Ticaret Kanunu veya Kooperatifler Kanunu'nda düzenlenen görevleri kapsamında işledikleri suçlar bakımından ceza verilemez. Nitekim kooperatifin tüzel kişiliğinin sona ermesinden sonra da yönetim kurulu üyelerine bu sıfatları nedeniyle cezaya hükmedilemez[400].

---

[398] 25772 (Mükerrer) sayılı ve 31.03.2005 tarihli Resmî Gazete.

[399]KERVANKIRAN, Emrullah *"Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler ile Bunlar İçin Öngörülen Cezai Yaptırımların Hukuki Niteliği-II*", İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1, 2023, s. 192.

[400] Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 2021/17143 Esas, 2022/14683 Karar ve 24.10.2022 tarihli ilamında; "*1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 81/6. maddesinin "Kooperatif: Üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması*

3.3.2. Kooperatifler Kanunu'nda Yer Alan Cezai Hükümler

3.3.2.1. Genel Olarak

Kooperatifler Kanunu'nda "*cezai sorumluluk*" başlıklı maddesinde kooperatifin yönetim kurulu üyelerinin hangi fiillerinin sonucunda hangi ceza ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir (Koop. K. Ek m. 2). Madde metni altı fıkra halinde düzenlenmiş olup ilk dört fıkrasında suçlar ve karşılığında belirlenen cezalar tahdidi olarak sayılır. Bununla birlikte madde metninin ilk fıkrasında yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif çalışanlarının, ikinci fırkasında yönetim kurulu üyelerinin, üçüncü fıkrasında denetçilerin, dördüncü fıkrasında ise kooperatif kurucuları, yönetim kurulu başkanı ve üyelerinin hangi eylemleri sonucunda alacakları cezalara ilişkin düzenleme bulunur[401].

Kooperatif çalışanları ve yönetim kurulu üyelerinin görevlerine ilişkin işledikleri suçlar nedeniyle yapılan yargılamalara Bakanlık katılma talebinde bulunabilir (Koop. K. Ek m. 2/5). Bununla birlikte Bakanlığın katılma talebi verebilmesi için mahkemece ilgili Bakanlığa davetiye gönderilmelidir[402].

---

halinde, dağılır" hükmü uyarınca da en son 2008 hesap dönemine ilişkin toplantı yapılmış olması nedeniyle 2009, 2010 ve 2011 (01/07/2012 tarihinden sonra) hesap dönemlerine ilişkin genel kurul toplantılarını yapmaması nedeniyle kooperatifin münfesih hale geleceği ve bu tarihten itibaren sona eren tüzel kişiliğin genel kurul toplantısı yapmamasından söz edilemeyeceği gözetildiğinde, iddianame ile dava konusu edilen 2013 hesap döneminde anılan kooperatifin tüzel kişiliği sona erdiği anlaşılmakla, bu dönem için unsurları oluşmayan suçtan sanıkların beraati gerektiği" karararama.yargitay.gov.tr; Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 2021/20135 Esas, 2022/14671 Karar ve 24.10.2022 tarihli ilamında; "*1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 81/6. maddesinin "Kooperatif: Üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması halinde, dağılır" hükmünü amir olduğu, sanıkların yönetim kurulu üyeliğinde bulunduğu kooperatifin 2002-2003-2004 hesap dönemlerine ilişkin genel kurul toplantılarının yasal süresi içerisinde yapılmaması nedeniyle münfesih hale geleceği ve bu tarihten itibaren sona eren tüzel kişiliğin genel kurul toplantısı yapmamasından söz edilemeyeceği gözetildiğinde, iddianame ile dava konusu edilen 2010 hesap döneminde anılan kooperatifin tüzel kişiliği sona erdiği anlaşılmakla, unsurları oluşmayan suçtan sanıkların beraati gerektiğinin gözetilmemesi*." Karararama.yargitay.gov.tr

[401] TOY, Olğay "Kooperatiflerde Kurucu, Ortak, Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatları ve Bunların Cezai Sorumlulukları", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010, s. 64.

[402] Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 2016/8181 Esas, 2017/541 Karar ve 30.01.2017 tarihli ilamında; "3-1163 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinde "*Bu Kanunda geçen Bakanlık isimleri "İlgili bakanlık" olarak değiştirilmiştir. İlgili bakanlık deyiminden, bu Kanun kapsamındaki tarımsal amaçlı kooperatifler ve üst*

3.3.2.2. Genel Kurulda Belirlenen Ortak Sayısından Fazla Ortak Kaydetme

Konut yapı kooperatiflerinin ortak sayısının belirlenmesine ilişkin yetki genel kurula ait olup, bu sayının yönetim kurulu tarafından değiştirilmesi yönünde alınan karar batıldır[403] (Koop. K. m.42/2-(8)). Kooperatiflerde "*açık kapı ilkesi*[404]" hâkim olmasına karşın yapı kooperatiflerinde genel kurul tarafından belirlenen ortak sayısının

---

kuruluşları için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, yapı kooperatifleri ve üst kuruluşları için Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ve diğer kooperatifler ve üst kuruluşlar için ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı anlaşılır." aynı Kanun'un Ek 2/son. maddesinde "İlgili bakanlık, kooperatifler ve üst kuruluşlarının yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile memurları hakkında görevlerine ilişkin olarak işledikleri suçlardan dolayı açılan kamu davalarına katılma talebinde bulunabilir." hükümleri karşısında Kastamonu Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü' nün, söz konusu davaya katılma hakkının bulunduğu, şikayetçiye kovuşturma evresinde duruşmalardan haberdar edilme ve kovuşturmanın her aşamasında kamu davasına katılma hakkı bulunması karşısında, şikayetçiye duruşma gününü bildirir davetiye çıkartılmadan yargılamaya devam edilerek hüküm kurulmak suretiyle, CMK'nın 234. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine aykırı davranılması,." https://www.lexpera.com.tr/

Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 2018/11943 Esas, 2021/32 Karar ve 11.01.2021 tarihli ilamında; *"Konut Yapı Kooperatifi yönetim ve denetim kurulu üyeleri olan sanıklar ..., ..., ..., ..., ..., ... ve ... hakkında rüşvet alma, zimmet, görevi kötüye kullanma, kamu görevlisinin suçu bildirmemesi ve 1163 sayılı Yasaya muhalefet suçlarından kamu davası açıldığı, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun Ek 2/son maddesi gereğince ilgili bakanlığın kooperatifler ve üst kuruluşlarının yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile memurları hakkında görevlerine ilişkin olarak işledikleri suçlardan dolayı açılan kamu davalarına katılma talebinde bulunma hakkına sahip olduğu, bu sıfatının gereği olarak CMK'nın 234/1-b maddesi gereğince kovuşturma evresinde sahip olduğu davaya katılma ve öteki haklarını kullanabilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının dava ve duruşmalardan haberdar edilmesi gerektiği, diğer yandan aynı Kanunun 260/1. maddesine göre kamu davasından haberdar edilmemiş bulunup da katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş olanların kanun yollarına başvurma haklarının bulunduğu gözetilerek hükmün bildirilmesinin gerektiği, ancak dosyada adı geçen bakanlığın duruşmadan haberdar edildiğine dair bilgi ve belgeye rastlanmadığının anlaşılması karşısında; evvela davanın ve hükmün ilgili bakanlığa bildirildiğini gösteren bilgi ve belgeler var ise dosya içine konulmasından, aksi halde anılan tebligat noksanlığının giderilmesi ile tebellüğ belgesinin ve verildiği takdirde temyiz ve cevap dilekçelerinin eklenmesinden, hükmün temyiz edilmesi halinde ise bu konuda ek tebliğname düzenlenmesinden sonra iade edilmek üzere"* karararama.yargitay.gov.tr

[403] TOY, s. 65.

[404] Detaylı Bilgi için bkz. ÖRNEK, Özge "*Kooperatiflerde Açık Kapı İlkesi*", Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.6, s. 1; Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2017/859 Esas, 2017/1719 Karar ve 13.12.2017 tarihli ilamında; "*Kooperatif ortağı olunmasında "açık kapı ilkesi" geçerlidir. Ortak olmak için yöneticilerin istekleri değil, objektif şartların gerçekleşmesi yeterlidir*." kararарama.yargitay.gov.tr; ÖZTÜRK, s. 23.

üzerinde ortak kaydedilmesi yasaktır. Bunun nedeni konut yapı kooperatiflerinde kat, arsa ve daire sayısının belirli olmasındadır[405]. Bu yasağa aykırı şekilde hareket eden yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 8/3, Ek m. 2/1).

3.3.2.3. Anasözleşme ile Belirlenen ve Kanunda Belirlenen Kimseleri Ortaklığa Almaktan Kaçınma

Kamu kaynaklarından desteklenen kredilere kefil olan kooperatiflerde anasözleşmede düzenlenen şartlara haiz kimseleri ortaklığa almaktan kaçınan yönetim kurulu hakkında üyeleri üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 8/4, Ek m. 2/1).

3.3.2.4. Ortaklıktan Çıkarma Kararının Kesinleşmeksizin Yeni Ortak Kaydetme

Ortağın kooperatiften çıkarılmasına ilişkin alınan karar yönetim kurulu tarafından alınmışsa, ortak bu kararın kendisine tebliğinden itibaren üç aylık süre içerisinde genel kurula itiraz edebileceği gibi üç ay içerisinde itiraz davası açabilir. Hakkında çıkarma kararı verilen ortağın genel kurula itiraz veya itiraz davası açması halinde çıkarma kararı kesinleşmez[406]. Çıkarma kararının kesinleşmemesi halinde Yargıtay'ın görüşüne göre de hakkında çıkarma kararı alınan ortak, diğer ortaklarla aynı hak ve yükümlülüklere sahiptir[407]. Ortak hakkında çıkarma kararı alınması sonrasında bu karar kesinleşmeden kooperatife yeni ortak alınamaz. Ayrıca ortaklıktan çıkarılan kimselerin çıkarma kararlarının kesinleşmesine kadar kooperatife ilişkin hak ve yükümlülükleri devam eder (Koop. K. m. 16/5). Dolayısıyla hakkında çıkarma kararı

---

[405] ÖRNEK, Özge, "Kooperatiflerde Açık Kapı İlkesi", s. 133.

[406] KURTALAN, Ahmet, Kooperatifler Kanunu ve Açıklaması, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013, s. 201; BÖLÜKBAŞ, Tonguç, Kooperatif Yöneticilerinin Hukuki ve Cezai Sorumlulukları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 60.

[407] Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 2014/10748 Esas, 2015/6820 Karar ve 23.10.2015 tarihli ilamında; *"1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 16/son maddesi" Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların yerine yeni ortaklar alınamaz. Bu kişilerin ortaklık hak ve yükümlülükleri, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder. Hükmünü içermektedir. Öte yandan, kooperatifçe bir dairenin geçerli bir tahsis işlemiyle bir ortağa tahsisi halinde, tahsis edilen ortağın rızası olmaksızın, ortaklığı devam ettiği sürece konutun başka bir ortağa tahsisi mümkün değildir."* karararama.yargitay.gov.tr

alınan ve bu kararın kesinleşmesi beklenmeksizin bu ortak yerine kooperatife yeni ortak kaydeden yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 16/5, Ek m. 2/1).

3.3.2.5. İlan Edilmesi Gereken Raporları İlan Etmeme

Yıllık faaliyet raporu, bilanço, gelir gider farkı hesapları, denetçiler tarafından tanzim edilen raporlar genel kurul yıllık olağan toplantısından en az on beş gün öncesinden itibaren bir yıl süre kadar kooperatifin merkezinde, şubelerinde ve elektronik ortamda Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS) üzerinden ortakların erişimine uygun halde bulundurulur (Koop. K. m. 24/1). Bunlar yönetim kurulunun görevleri arasında olup bu görevleri yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 24/1, Ek M. 2/1).

3.3.2.6. Genel Kurul Gündemine Eklenmesi Gereken Maddeleri Eklememe

Ortak sayısının dörtten az olmamak şartı ile ortak sayısının en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün öncesine kadar yazılı olarak bildirilen hususlar genel kurul gündemine eklenir (Koop. K. m. 46/2). Genel kurulun gündemine bu hususlarda madde ekleme görevi yönetim kuruluna ait olması nedeniyle bu görevi yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 46/2, Ek m. 2/1).

3.3.2.7. Üyelik Şartlarına Haiz Olmayan Üyenin Görevine Son Vermeme

Yönetim kurulu üyelik şartları denetçiler tarafından araştırılır ve bu şartları taşımayan üyelerin görevine yönetim kurulu tarafından son verilir (Koop. K. m. 56/2). Üyelik şartlarına haiz olmayan kimsenin yönetim kurulu üyeliğine son verilmemesi halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 56/2, Ek m. 2/1). Denetçiler tarafından bu araştırmanın yapılmaması durumunda aynı madde kapsamında denetçiler hakkında da bir aydan dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. Ek m. 2/3).

3.3.2.8. Kanunda ve Anasözleşmede Yazılı Olmayan Ödemeleri Alma

Yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında kooperatiften başkaca bir ödeme alamaz (Koop. K. m. 56/6). Kanunda düzenlenen bu ödemeler dışında kendilerine ödeme yapan yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 56/6, Ek m. 2/1). Risturn, faaliyet dönemi sonunda ortaya çıkan kârın ortaklara dağıtılması sırasında yapılan ödemedir[408]. Huzur hakkı ise yönetim kurulu üyelerine katıldıkları toplantı başına yapılan ödemedir[409]. Konut yapı kooperatiflerinde amaç kar elde etmek olmaması nedeniyle bir kar dağıtımı da olmamaktadır[410]. Dolayısıyla konut yapı kooperatiflerinde risturn ödemesi yönetim kurulu üyelerine yapılmamalıdır.

3.3.2.9. Kanunda Düzenlenen Şekli Şartlara Uyulmaksızın Taşınmaz Devralma

Kooperatifler tarafından anasözleşmede ya da genel kurulca belirlenen taşınmazların alınması hususunda tapunun devri ya da bir satış vaadi sözleşmesi yapılmalı ve bu satış vaadi sözleşmesi tapuya şerh verilmelidir. Bu düzenlemenin hilafında hareket eden yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 59/4, Ek m. 2/1). Adi senet veya herhangi bir yazılı sözleşme olmaksızın tapu devri yapılacağı hususundaki sözleşmelerden dolayı ortakların uğrayacağı zararın önlenmesi amacıyla bu hüküm getirilmiştir[411].

3.3.2.10. Kooperatif ile Ticari İş Yapma

Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif çalışanları kendileri ya da başkaları adına doğrudan veya dolaylı olarak kooperatif adına ticari işlem yapamazlar. Bu düzenlemenin hilafında hareket eden yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla

[408] https://webdosya.csb.gov.tr/db/duzce/editordosya/KOOPERATIF%20HUKUK%20SOZLUGU.pdf

[409] TOY, s. 66.

[410] ÖZTÜRK, s. 12.

[411] AKGÖKÇE, Alev "1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na Göre Kooperatif Yönetim Kurulu Üyelerinin Cezai Sorumluluklarının İncelenmesi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 84.

kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 59/6, Ek m. 2/1).

3.3.2.11. Eksik veya Gerçeğe Aykırı Tanıtım Yapma

Kooperatif ve üst kuruluşlarca, şirkete ortak kaydetmek amacıyla yapılacak tanıtım ve reklamlarda eksik veya gerçeğe aykırı bilgi ve beyanda bulunulamaz. Gerçeğe aykırı, eksik ya da yanıltıcı bilgi ve beyanda bulunan yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 59/7, Ek m. 2/1).

3.3.2.12. Devredilemez Yetkileri Kullanma

Yönetim kurulu ve kooperatifi temsile yetkili kişiler tarafından genel kurulun devredilemez yetkileri kullanılamaz. Devredilemez nitelikteki yetkileri kullanarak işlem yapan yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 59/8, Ek m. 2/1).

3.3.2.13. Hazırlanması ve Saklanması Gereken Tutanakları Hazırlamama veya Saklamama

Yönetim kurulu, genel kurul toplantı tutanakları, yönetim kurulu toplantı tutanakları, ortaklar listesi, gelir gider hesapları ile yıllık bilançonun usulüne uygun hazırlanması ve saklanmasından sorumludur. Bununla birlikte görevi sona eren yönetim kurulu üyeleri sorumlulukları altında bulunan para, mal, defter, belge ve diğer kooperatif varlıklarını yeni yönetim kuruluna devretmekle sorumludurlar (Koop. K. m. 62/2). Devir işlemi için genel kurul toplantı tarihinden itibaren üç aylık süreleri bulunur ve bu sürenin dolmasına müteakip sorumluluğunu yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 62/2, Ek m. 2/1).

3.3.2.14. Kanunda Belirtilen Belgeleri ve Defterleri Denetçilere Teslim Etmeme

Kooperatif yönetim kurulu üyeleri kooperatife ait para, mal, değerli kâğıtlar, gizli dahi olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri müfettişlere, kooperatif kontrolörlerine, denetçilere, kredi kuruluşlarının denetçilerine göstermek, saymalarına ve incelemelerine

yardımda bulunmak, kendilerinden istenen bilgi ve belgeleri eksiksiz ve gerçeğe uygun olarak vermek ve doğru beyanlarda bulunmakla sorumludurlar. Bu sorumluluğun ihlali halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 90/5, Ek m. 2/1).

3.3.2.15. Ortaklığa Kabul Zorunluluğu Hilafında İşlem Tesis Etme

Kooperatiflerin kooperatif birliklerine kamu kaynaklarından desteklenen kredilerinde kefil olmaları için kooperatif birliğinin ortağı olması zorunludur. Kefil olmak adına bu kapsamda yapılan ortaklık başvuruları olumlu sonuçlandırılmak zorunludur. Bu kapsamda ortaklığa kabulden kaçınan yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 72/4, Ek m. 2/1).

3.3.2.16. Genel Kurul Toplantısı Yapılması Hususunda Görevleri Yerine Getirmeme

Genel kurul olağan toplantısı hesap devresi sonundan itibaren altı ay içerisinde yapılmak zorunludur. Genel kurul olağan toplantısının yapılması için kendisine yüklenen görevleri ifa etmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 45/1, Ek m. 2/2). Bununla birlikte genel kurul toplantısı zamanında yapılmasa dahi, bu gecikme konusunda yönetim kuruluna atfı kabil kusur bulunmalıdır. Aksi halde Yargıtay'ın görüşüne göre yönetim kurulu üyeleri bu gecikme nedeniyle cezalandırılmaz[412].

[412] Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 2021/20846 Esas, 2022/16497 Karar ve 21.11.2022 tarihli ilamında; "*Kooperatif genel kurulunun kanunda öngörülen süre içerisinde yapılmadığı sabit ise de, sürenin bitiminden sonra ve makul sayılabilecek bir gecikme ile de olsa genel kurul toplantısının gerçekleştirilmiş olduğu; kooperatiflerde olağan genel kurul toplantısı yapmanın bazı usul ve şekil şartlarının bulunduğu, ilgili Bakanlığa bazı yazılı bildirimlerde bulunmanın zorunlu olduğu, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 87/2.maddesi gereğince "Genel kurul toplantılarının Bakanlık temsilcisinin" iştiraki ile yapılması gerektiği ve bunun da genel kurul toplantısı yapmak açısından yönetim kurulu üyelerinin iradesi dışında zaman açısından idarenin tensibine bağlı olması karşısında; suç işleme kastı tespit edilemeyen sanığın beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi, kanuna aykırı ve sanık müdafiinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görüldüğünden,*" karararama.yargitay.gov.tr.

3.3.2.17. Kooperatif Unvanında Yer Almaması Gereken İsimlerin Yer Alması

Kooperatifler ve üst kuruluşlarının unvanlarında, kamu kurum ve kuruluşlarının isimlerine yer verilmesi, durumunda yönetim kurulu üyeleri hakkında dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 2/4, Ek m. 2/2).

3.3.2.18. Ortaklığa Kabul Şartlarının Araştırılmaması

Ortaklığa kabul şartlarının araştırılması yönetim kurulunun görev ve sorumluluğunda olup, bu sorumluluğun yerine getirilmemesi halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 8/2, Ek m. 2/2). Nitekim yönetim kurulu üyelerinin bu sorumluluğuna uymaması karşısında kooperatifin uğrayacağı zararlardaki talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla, kanunda düzenlendiği üzere yönetim kurulu üyeleri adli mercilerce cezalandırılır[413].

3.3.2.19. Anasözleşmede Bulunmayan Nedenle Ortağı Kooperatiften Çıkarma

Kooperatif ortaklığından çıkarma nedenleri Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde belirlenmiştir (Örnek Anasözleşme Metni m. 14). Anasözleşmede açık bir şekilde belirtilmeyen nedenden kaynaklı ortağın çıkarılması durumunda bu işlemi yapan yönetim kurulu üyeleri hakkında dokuz aya kadar hapis ve

[413] Yargıtay 19. Ceza Dairesinin 2015/10807 Esas, 2016/16253 Karar ve 25.04.2016 tarihli ilamında; "*1163 sayılı Kanunun 8/2. maddesinde "Yönetim Kurulu; ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin ana sözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak zorundadır." hükmü ile ... No'lu ...Kooperatifi Ana Sözleşmesinin ortaklık şartlarını düzenleyen 10. maddesinin 6. bendinde "aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak" düzenlemesi yer almasına rağmen, 31/01/2006 ve 29/01/2010 suç tarihlerinde ... No'lu..... Kooperatifi yönetim kurulu üyesi olan sanıkların belirtilen Yasa hükmü ile kooperatif ana sözleşme maddesine aykırı davranarak herhangi bir araştırma yapmaksızın..... ve ... Kooperatifi ortağı olan .... ve ...'ı 31/01/2006, ...'i ise 29/01/2010 tarihinde kooperatife ortak olarak kaydettikleri ve bu suretle üzerlerine atılı suçun unsurları oluştuğu halde, sanıkların suç işleme kasıtlarının bulunmadığı şeklindeki gerekçe ile beraatlerine karar verilmesi,"* https://www.lexpera.com.tr/

otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 16/1, Ek m. 2/2).

3.3.2.20. Denetçilere Bilgi ve Belge Verilmemesi

Kooperatife ait işletme hesabı, bilanço ve defterlerin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığının denetlenmesi adına yönetim kurulu, denetçilere defterleri ve bunlara ilişkin bilgi ve belgeleri vermekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün hilafında hareket eden yönetim kurulu üyeleri hakkında dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 66/2, Ek m. 2/2).

3.3.2.21. Bakanlık Tarafından Verilen Talimatların Yerine Getirilmemesi

Bakanlık, kooperatifin işlem ve hesaplarını denetleme yetkisine haizdir. Bakanlık tarafından yapılan denetleme sonucunda kooperatifin ilgili organları verilen talimatlara uymak zorundadır. Bakanlık tarafından yapılan denetleme sonucunda yönetim kuruluna verilen talimatları yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 90/3, Ek m. 2/2).

3.3.2.22. Denetçiler Tarafından İstenen Bilgi ve Belgelerin Verilmemesi

Kooperatif denetçileri tarafından istenen bilgi, belge ve evrakları yönetim kurulu üyeleri teslim etmek zorundadır. Bu maksatla denetçiler tarafından istenen evrakları vermeyen ve denetçilerin almak istedikleri bilgileri vermeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında bir aydan dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m. 66, Ek m. 2/3).

3.3.2.23. Yönetim Kurulu Üyeliği ile Bağdaşmayan İş Yapma

Kooperatif yönetim kurulu üyeleri tarafından, yönetim kurulu üyeliği ile bağdaşmayan iş kapsamında değerlendirilen hukuki işlemi gerçekleştirmesi halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında bir aydan dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. Ek m. 3, Ek m. 2/3).

3.3.2.24. KOOPBİS'e Gerekli Evrakların Yüklenmemesi

Ticaret Bakanlığı tarafından kooperatiflerin, kooperatifçilik hizmetlerine elektronik ortamda erişebilmesi adına KOOPBİS kurulmuştur. Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin kooperatifin ticaret sicil kayıtlarını, finansal tablolarını, yönetim ve denetim kurulu raporlarını, genel kurul toplantı evraklarını, ortakların kimliklerini, iletişim bilgilerini, pay ve ödemelere ilişkin bilgilerini bu sisteme girmesi zorunludur (Koop. K. Ek m. 5/2).

3.3.2.25. KOOPBİS Yönetmeliğince Yönetim Kuruluna Verilen Görev ve Sorumlulukların Yerine Getirilmemesi

KOOPBİS sisteminde saklanacak veriler ile elektronik ortamda Ticaret Bakanlığı tarafından sunulacak hizmetlere ilişkin Ticaret Bakanlığı tarafından Kooperatif Bilgi Sistemi Yönetmeliği[414] yayımlanmıştır. Kooperatif Bilgi Sistemi Yönetmeliği'ne göre yönetim kurulu üyelerinin hepsi ayrı ayrı KOOPBİS yetkilisi olarak anılmış olup yönetmelikte görev ve sorumlulukları düzenlenmiştir (Koop. B.S. Yön. m. 11). Yönetmeliğe göre yetkilinin görev ve sorumlulukları şu şekildedir;

a) Yeni ortakların kimlik, iletişim, pay ve ödemelerine ilişkin bilgilerini, ortaklığa kabule dair yönetim kurulu kararının alındığı tarihten itibaren, ortağın genel kurul toplantısına katılmasını engellemeyecek şekilde en geç on beş gün içinde KOOPBİS'e kaydetmek,

b) Kooperatif ortaklarına ilişkin bilgi güncellemelerini KOOPBİS'te ilgili alanlara en geç on beş gün içinde işlemek,

c) Genel kurul toplantısına katılmaya hak kazanmış olan ortakları gösteren listeyi KOOPBİS üzerinden almak,

ç) Tarım satış kooperatiflerinde genel kurul toplantısına katılmaya hak kazanmış olan ortakları gösteren listenin KOOPBİS'te üretilebilmesi için genel kurul toplantı tarihinden en az yirmi gün önce gerekli diğer verilerin girişini yapmak veya Bakanlık aracılığıyla bu verilerin KOOPBİS'e aktarılmasını sağlamak,

[414] 31719 sayılı ve 14.01.2022 tarihli Resmî Gazete.

d) Yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunu, bilançoyu, gelir gider farkı hesaplarını ve denetleme organı ile dış denetçilerin raporlarını, toplantı gündemini genel kurulun yıllık toplantısından en az on beş gün önce KOOPBİS'e işlemek,

e) Genel kurul toplantılarından sonra toplantıya ilişkin tutanak, gündem, imzalı hazirun cetveli, genel durum bildirim formu gibi belgeleri, toplantıyı takip eden on beş gün içerisinde KOOPBİS'e yüklemek,

f) Organlarında, hukuki durumlarında ve kooperatif künyesinde meydana gelen değişikliklere ilişkin gerekli güncellemelerin yapılabilmesi için taleplerini, tescil ve ilanı gerçekleşen bir husus varsa ilgili sicil müdürlüğü, MERSİS numarası ve gazete ilan tarihi bilgileri ile birlikte, değişikliğin gerçekleştiği tarihten itibaren en geç on beş gün içinde İl Müdürlüğüne bildirmek,

g) Ek-1'de yer alan ve KOOPBİS'ten de erişilebilen, kişisel verilerin KOOPBİS ile işlendiğini belirten aydınlatma metnini, en geç ortaklığa kabul tarihinden sonra yapılacak ilk genel kurul toplantı tarihine kadar, KOOPBİS ile bu metinleri görüntülememiş ortaklarına okutmak, imzalatmak ve arşivlemek,

ğ) KOOPBİS'te gerekli diğer güncellemeleri gerçekleştirmek ve yetkisi dışında kalan konularda güncelleştirmelerin yapılabilmesi için İl Müdürlüğüne bildirimde bulunmak,

Yukarıda alıntılanan yönetmelik maddesinde belirtilen her bir sorumluluk açısından ayrı ayrı olmak üzere, bu sorumlulukları yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında bin Türk lirası idari para cezası uygulanır. Aynı denetim kapsamında yönetim kurulu üyelerine verilecek idari para cezası on bin Türk lirasını geçemez (Koop. K. Ek m. 5, Ek M. 2/4).

3.3.3. Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan Cezai Sorumluluk

3.3.3.1. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu'nda "*Suç ve cezalar*" başlıklı maddesinde kooperatifin yönetim kurulu üyelerinin hangi fiillerinin sonucunda hangi ceza ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir (TTK m. 562). Madde metni on beş fıkra halinde düzenlenmiş olup on

üç fıkrasında suçlar ve karşılığında belirlenen cezalar tahdidi olarak sayılır. Türk Ticaret Kanunu gerekçesine göre madde metni Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen ceza sistematiğine uygun olarak düzenlenmiş olup aşağıda madde başlıkları altında kooperatif hakkında düzenlenen suç ve cezalara ilişkin hükümler açıklanmaya çalışılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 562/14'üncü fıkrasında idari para cezalarının aksine hüküm bulunmaması halinde en büyük mülki amir tarafından verileceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte 562'nci maddenin 15'inci fıkrasında kanunda tanımlanan kabahatlerden biri sebebiyle idari yaptırım kararı verilinceye kadar birden fazla işlenmesi halinde ilgili kişiye verilecek cezanın bir kat artırılacağı düzenlenmiş, bu kabahatlerden birinin işlenmesi sırasında maddi menfaat elde edilmişse para cezasının bu menfaatin üç katından az olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Türk Ticaret Kanunu kapsamında düzenlenen ceza yaptırımlarında haksız rekabetten kaynaklı suçlarda soruşturma engeli olarak şikâyet şartı aranır. Dolayısıyla haksız rekabet sebebiyle yönetim kurulu üyesi hakkında soruşturma açılması için şikâyet şarttır. Haksız rekabet dışında kalan suçlarda soruşturma ve kovuşturma re' sen yapılır[415].

3.3.3.2. Kanunen Tutulması Zorunlu Defterlerin Anlaşılır Bir Şekilde Tutulmaması

Türk Ticaret Kanunu'na göre tutulması zorunlu defterlerin kooperatif dışından uzmanlar tarafından incelenmesinde kooperatifin işletme faaliyeti ve durumu hakkına makul bir süre içerisinde fikir verecek şekilde açık olmalıdır. Bununla birlikte işletme faaliyeti ve kooperatifin gelişimi ticari defterlerden anlaşılmalıdır. Ticari defterlerin bu düzenlemeye aykırı olarak tutulması halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 64/1, m. 562/1-a).

Kooperatif yöneticilerinin ceza mahkemelerince yapılan yargılamalarında kooperatifin defter ve evraklarının incelenmesi gereklidir. Zimmet, görevi kötüye kullanma gibi suçlara ilişkin yapılacak kovuşturmalarda bu defterlerin ve hesapların incelenmesi büyük önem taşır. Nitekim Yargıtay kararlarında ise ilk derece

[415] KERVANKIRAN, s. 195.

mahkemelerince bu incelemelerin yapılmaksızın karar verilmesini eksik bulunmaktadır[416].

3.3.3.3. Kooperatif Faaliyeti Kapsamındaki Evrakların Kopyasının Saklanmaması

Kooperatif yöneticileri şirketin faaliyeti ile alakalı kendilerine gönderilen her türlü evrakın kopyasını yazılı veya elektronik ortamda saklamakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğü aykırı davranan yönetim kurulu üyeleri hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 64/2, m. 562/1-b).

3.3.3.4. Fiziki Ortamda Tutulan Defterlere Noter Onayı Yaptırılmaması

Elektronik ortamda tutulan defterler dışındaki yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, pay defteri, yönetim kurulu karar defteri, genel kurul toplantı ve müzakere defteri kullanılmaya başlanmadan evvel defter açılış onayı noter tarafından yapılır. Bu onayın yapılmaması ya da sonradan yapılması durumunda yönetim kurulu üyeleri hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 64/3-4, m. 562/1-c).

3.3.3.5. Kanunda Düzenlenen Usule Aykırı Şekilde Ticari Defterlerin Tutulması

Türk Ticaret Kanunu'nda ticari defterlerin tutulmasına ilişkin usul düzenlenmiş olup, bu usule aykırı olarak defterlerin tutulması halinde yönetim kurulu üyeleri

[416] Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 2021/11743 Esas, 2022/13107 Karar ve 03.11.2022 tarihli ilamında; "*sanıkların görev yaptıkları dönem itibarıyla kooperatife ait defter, kayıt, belgeler ve tüm dokümanların dava dosyasıyla birlikte konunun uzmanı Sayıştay Emekli Uzman Denetçilerinden oluşan ve önceki bilirkişiler dışında seçilecek bilirkişi heyetine tevdi edilip; suç tarihleri arasındaki kooperatifin tüm gelirleri ile mahkemece yapılacak keşif sonucu teknik bilirkişilerin inşaat maliyet hesabına ilişkin tespitleri de dikkate alınarak kooperatifin gayesi ve inşaatları için yapılanlar dahil tüm giderleri belirlenip kasa ve banka mevcutları da gözetilerek karşılaştırılması, zimmete konu eylemlere ilişkin ödeme belgelerinde hangi sanıkların imzalarının bulunduğu da saptanıp buna göre her bir sanığın sorumluluğunu irdeler şekilde, zimmetlerinde kooperatif parası bulunup bulunmadığı, varsa miktarının ne olduğu hususlarında ayrıntılı ve gerekçeli rapor alınmasından sonra hasıl olacak sonuca göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdir..."*" kararara ma.yargitay.gov.tr

hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 65, m. 562/1-d).

3.3.3.6. Envanter Defterinin Usulüne Uygun Tutulmaması

Kooperatifin kurulmasından itibaren şirketin aktif ve pasif varlıklarına ilişkin envanter defteri hazırlanır. Her faaliyet yılı sonunda ise aktif ve pasifler envanter defterine işlenir. Envanter defterinin Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen usulde tutulmaması halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 66, m. 562/1-e).

3.3.3.7. Elektronik Ortamdaki Defter ve Evrakların Okunması İçin Gerekli Teçhizatın Sağlanmaması

Saklanması ve tutulması zorunlu olan defter ve belgeleri elektronik ortamda muhafaza eden kooperatif yöneticileri, bu belgelerin ve defterlerin okunması için fiziki ortama çıkartılması veya elektronik ortamda okunması için gerekli teçhizatın sağlanması hususunda ortaya çıkacak giderlerden kooperatif adına sorumludur. Bu sorumluluğun hilafında davranan yönetim kurulu üyeleri hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 86, m. 562/1-f).

3.3.3.8. Türkiye Muhasebe Standartlarına Aykırı Finansal Tablo Hazırlanması ve Saklanması

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak yayımlanan ilkeler doğrultusunda finansal tabloların hazırlanması ve saklanmasında yönetim kurulu sorumludur. Bu sorumluluğun yerine getirilmemesi halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 88, m. 562/2). Bu maddenin düzenlenmesinde korunan menfaat, kooperatifin finansal tablolarının uluslararası pazarda geçerlilik kazanmasıdır[417].

[417] ALTUN, Sedef "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Odağında Şirket Yetkililerinin Gerçeğe Aykırılıktan Doğan Kabahat ve Suç Sorumlulukları", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018, s. 139.

3.3.3.9. Ticaret Bakanlığı Tarafından Yapılan Denetlemede Defter ve Evrakların Verilmemesi

Ticaret Bakanlığı'nın, Türk Ticaret Kanunu uyarınca kurulan şirketleri denetleme yetkisi bulunur. Bu denetim kapsamında Ticaret Bakanlığı, kooperatifin tutulması zorunlu defterlerini ve evraklarını inceleme yetkisine sahip olup, bu defterlerin incelenmesi için istenilmesine rağmen vermeyen, eksik veren ya da denetim elemanlarının görevlerini yapmalarını engelleyen yönetim kurulu üyeleri hakkında üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 210, m. 562/4).

3.3.3.10. Sermaye Borcunu Yerine Getirmeyen Ortağa Borç Verilmesi

Kooperatif ortaklarının sermaye borçlarını yerine getirmemeleri halinde kooperatife borçlanmaları yasaktır. Sermaye taahhüdünü yerine getirmeyen ortağın kooperatife borçlanması yönünde işlem tesis eden yönetim kurulu üyeleri hakkında üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 358, m. 562/5-a).

3.3.3.11. Kooperatif Ortağı Olmayanlara ve Yakınlara Borç Verilmesi

Kooperatif ortağı olmayan ve yönetim kurulu üyelerinden birinin yakınlarından olan kimselere kooperatif borçlandırılamaz. Kooperatif bu kimselere kefalet, garanti, teminat veremez ve bu kimseler lehine herhangi bir sorumluluk yüklenemez, bu kimselerin borçlarını devralamaz. Bu yasağa aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri hakkında üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 395/2, m. 562/5-b).

3.3.3.12. Ticari Defterlerin Olmaması

Kooperatifin ticari defterlerinin hiç olmaması veya herhangi bir kayıt içermemesi halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, m. 562/6).

3.3.3.13. Sır Saklama Yükümlülüğüne Aykırı Hareket Edilmesi

Sır saklama yükümlülüğüne aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TCK m. 239/1, m. 562/7). Kanun hilafında açıklanan sırlar yabancılara verilmesi halinde verilecek ceza üçte bir oranında artırılır (TCK m. 239/3). Bu sırların açıklanması konusunda cebir veya tehdit kullanan kimse hakkında üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur (TCK m. 239/4).

3.3.3.14. Defter ve Belgelerin Sahte Olması

Kooperatiflerin kurulmasından itibaren tutulması zorunlu olan defter ve belgeleri sahte olarak düzenleyen yönetim kurulu üyeleri ile bu defterleri kasıtlı olarak gerçeğe aykırı tutan yönetim kurulu üyeleri hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 549, m. 562/8). Bu maddenin düzenlenmesindeki amaç, denetlenebilir, doğru ve dürüst defter ve belgelerin tutulması ile kooperatifin mali durumu hakkında ortaklarına ve üçüncü kişilere ve vergi alacakları bakımından devlet makamlarına açık bilgi vermektir[418].

3.3.3.15. Sermaye Taahhüdü Hususunda Gerçeğe Aykırı İşlem Yapılması

Sermaye taahhüdünü yerine getirmemiş veya bu taahhüdü yerine getiremeyecek ortakların bu taahhütlerini yerine getirmiş gibi işlem yapanlar ile bu taahhütlerin yerine getirildiğine ilişkin işlem yapan yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 550, m. 562/9). Kooperatifin uğrayacağı maddi zarara ilişkin hükümler saklıdır.

3.3.3.16. Ayni Sermayenin Bedelinde Yolsuzluk Yapılması

Kooperatife verilecek olan ayni sermayenin ya da sonradan devralınacak ayni sermayenin değeri hususunda daha yüksek bir bedel belirlenmesinde yolsuzluk yapan yönetim kurulu üyeleri hakkında doksan günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 551, m. 562/10).

[418] ALTUN, s. 91.

3.3.3.17. SPK Hükümlerine Aykırı Halktan Para Toplanması

Kooperatif kuracağından bahisle ya da kooperatifin sermayesini artırmak amacıyla 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu[419] hükümleri saklı kalmak kaydıyla halktan para toplayan yönetim kurulu üyeleri hakkında altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 552, m. 562/11).

3.3.3.18. Tescili Zorunlu Olan Hususların Tescil Edilmemesi

Tescili zorunlu olan hususların kanunda belirtilen süre ve usulde tescilinin herhangi bir mazeret olmaksızın yapılmaması halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 33/2). Tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunan yönetim kurulu üyeleri hakkında iki bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 38). Bu maddede korunan hukuki menfaat, ekonomik düzenin rekabet unsurunu dürüst ve gerçek bir şekilde denetlemektir[420].

3.3.3.19. Ticaret Unvanında İşletme Konususun Yer Almaması

Kooperatiflerde ticaret unvanında işletme konusu gösterilmek zorunludur. Bununla birlikte kooperatiflerin ticari unvanlarında kooperatif kelimesinin de bulunması şattır. Bu zorunluluklara aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri hakkında iki bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 43, TTK m. 51/2).

3.3.3.20. Ticaret Unvanının 3. Kişileri Aldatacak Şekilde Yanlık Kullanılması

Ticari unvanın belirlenmesinde ve kullanılmasında üçüncü kişiler nezdinde yanlış intiba uyandıracak kelimelerin kullanılması, gerçeğe ve kamu düzenine aykırı olması halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 46, m. 51/3). Kooperatifin ticaret unvanının işletmeden aykırı olarak devredilmesi halinde yönetim kurulu üyeleri hakkında dört bin Türk lirası idari para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 49, m. 51/3).

---

[419] 28513 sayılı ve 30.12.2012 tarihli Resmî Gazete.

[420] ALTUN, s. 156.

3.3.3.21. Haksız Rekabet Yapılması

Kooperatife karşı haksız rekabet yapan[421], kooperatif çalışanlarından birisinin haksız rekabet fiilini işlediğini öğrenmesine rağmen görmezden gelen, bu fiili

[421] 6102 sayılı TTK m. 55; *"(1) Aşağıda sayılan hâller haksız rekabet hâllerinin başlıcalarıdır:*

a) Dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar ve özellikle;

1. Başkalarını veya onların mallarını, iş ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari işlerini yanlış, yanıltıcı veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek,

2. Kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmak veya aynı yollarla üçüncü kişiyi rekabette öne geçirmek,

3. Paye, diploma veya ödül almadığı hâlde bunlara sahipmişçesine hareket ederek müstesna yeteneğe malik bulunduğu zannını uyandırmaya çalışmak veya buna elverişli doğru olmayan meslek adları ve sembolleri kullanmak,

4. Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almak,

5. Kendisini, mallarını, iş ürünlerini, faaliyetlerini, fiyatlarını, gerçeğe aykırı, yanıltıcı, rakibini gereksiz yere kötüleyici veya gereksiz yere onun tanınmışlığından yararlanacak şekilde; başkaları, malları, iş ürünleri veya fiyatlarıyla karşılaştırmak ya da üçüncü kişiyi benzer yollardan öne geçirmek,

6. Seçilmiş bazı malları, iş ürünlerini veya faaliyetleri birden çok kere tedarik fiyatının altında satışa sunmak, bu sunumları reklamlarında özellikle vurgulamak ve bu şekilde müşterilerini, kendisinin veya rakiplerinin yeteneği hakkında yanıltmak; şu kadar ki, satış fiyatının, aynı çeşit malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerinin benzer hacimde alımında uygulanan tedarik fiyatının altında olması hâlinde yanıltmanın varlığı karine olarak kabul olunur; davalı, gerçek tedarik fiyatını ispatladığı takdirde bu fiyat değerlendirmeye esas olur,

7. Müşteriyi ek edimlerle sunumun gerçek değeri hakkında yanıltmak,

8. Müşterinin karar verme özgürlüğünü özellikle saldırgan satış yöntemleri ile sınırlamak,

9. Malların, iş ürünlerinin veya faaliyetlerin özelliklerini, miktarını, kullanım amaçlarını, yararlarını veya tehlikelerini gizlemek ve bu şekilde müşteriyi yanıltmak,

10. Taksitle satım sözleşmelerine veya buna benzer hukuki işlemlere ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek, peşin veya toplam satış fiyatını veya taksitle satımdan kaynaklanan ek maliyeti Türk lirası ve yıllık oranlar üzerinden belirtmemek,

11. Tüketici kredilerine ilişkin kamuya yapılan ilanlarda unvanını açıkça belirtmemek veya kredilerin net tutarlarına, toplam giderlerine, efektif yıllık faizlerine ilişkin açık beyanlarda bulunmamak,

12. İşletmesine ilişkin faaliyetleri çerçevesinde, taksitle satım veya tüketici kredisi sözleşmeleri sunan veya akdeden ve bu bağlamda sözleşmenin konusu, fiyatı, ödeme şartları, sözleşme süresi, müşterinin cayma veya fesih hakkına veya kalan borcu vadeden önce ödeme hakkına ilişkin eksik veya yanlış bilgiler içeren sözleşme formülleri kullanmak.

b) Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek; özellikle,

1. Müşterilerle kendisinin bizzat sözleşme yapabilmesi için, onları başkalarıyla yapmış oldukları sözleşmelere aykırı davranmaya yöneltmek,

önlemeyen veya gerçeğe aykırı olduğunu bildiği beyanları düzeltmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında fiilin daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç kapsamına girmemesi halinde, iki yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur (Koop. K. m.98, TTK m. 55, m. 62).

3.3.4. Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Ceza Maddeleri

Kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve yetkilileri ticari iş ve işlemler sırasında işlemiş oldukları fiiller Türk Ceza Kanunu kapsamında suç olarak tanımlanması halinde bu fiilleri nedeniyle cezalandırılırlar. Kooperatifin işleyişi sırasında yönetim kurulu üyelerinin işleyebileceği suçlar şu şekildedir. Türk Ceza Kanunu'nda malvarlığına karşı suçlar olarak düzenlenen güveni kötüye kullanma (TCK m. 155), bedelsiz senedi kullanma (TCK m. 156), dolandırıcılık (TCK m. 157), nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158), hileli iflas (TCK m. 161), taksirli iflas (TCK m. 162), şirket veya kooperatifler

---

2. Üçüncü kişilerin işçilerine, vekillerine ve diğer yardımcı kişilerine, haketmedikleri ve onları işlerinin ifasında yükümlülüklerine aykırı davranmaya yöneltebilecek yararlar sağlayarak veya önererek, kendisine veya başkalarına çıkar sağlamaya çalışmak,

3. İşçileri, vekilleri veya diğer yardımcı kişileri, işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek,

4. Onunla kendisinin bu tür bir sözleşme yapabilmesi için, taksitle satış, peşin satış veya tüketici kredisi sözleşmesi yapmış olan alıcının veya kredi alan kişinin, bu sözleşmeden caymasına veya peşin satış sözleşmesi yapmış olan alıcının bu sözleşmeyi feshetmesine yöneltmek.

c) Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma; özellikle,

1. Kendisine emanet edilmiş teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden yetkisiz yararlanmak,

2. Üçüncü kişilere ait teklif, hesap veya plan gibi bir iş ürününden, bunların kendisine yetkisiz olarak tevdi edilmiş veya sağlanmış olduğunun bilinmesi gerektiği hâlde, yararlanmak,

3. Kendisinin uygun bir katkısı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltma yöntemleriyle devralıp onlardan yararlanmak.

d) Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek; özellikle, gizlice ve izinsiz olarak ele geçirdiği veya başkaca hukuka aykırı bir şekilde öğrendiği bilgileri ve üretenin iş sırlarını değerlendiren veya başkalarına bildiren dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

e) İş şartlarına uymamak; özellikle kanun veya sözleşmeyle, rakiplere de yüklenmiş olan veya bir meslek dalında veya çevrede olağan olan iş şartlarına uymayanlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur.

f) Dürüstlük kuralına aykırı işlem şartları kullanmak. Özellikle yanıltıcı bir şekilde diğer taraf aleyhine;

1. Doğrudan veya yorum yoluyla uygulanacak kanuni düzenlemeden önemli ölçüde ayrılan, veya

2. Sözleşmenin niteliğine önemli ölçüde aykırı haklar ve borçlar dağılımını öngören, önceden yazılmış genel işlem şartlarını kullananlar dürüstlüğe aykırı davranmış olur."

hakkında yanlış bilgi (TCK m. 164), suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (TCK m. 165), bilgi vermeme (TCK m. 166) suçlarını işleyebilir.

Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen kamu güvenine karşı suçlar ise, parada sahtecilik (TCK m. 197), mühür bozma (TCK m. 203), resmî belgede sahtecilik (TCK m. 204), resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek (TCK m. 205), resmî belgelerin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK m. 206), özel belgede sahtecilik (TCK m. 207), özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek (TCK m. 208), açığa imzanın kötüye kullanılması (TCK m. 209) olarak sayılmıştır.

Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar ise, zimmet (TCK m. 247), irtikap (TCK m. 250), rüşvet (TCK m. 252), görevi kötüye kullanma (TCK m. 257) olarak sayılmıştır. Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen bu dört suç özgü suç olup bu suçun failleri sadece kamu görevlileridir. Ayrıca kanunlarda özel düzenleme bulunması halinde bu suçların failleri de kamu görevlisi gibi cezalandırılırlar. Kooperatifler Kanunu'na göre yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif çalışanları kendi kusurlarından dolayı ortaya çıkan zararlardan sorumlu olup kooperatifin para, mal varlığı ve ticari defterleri üzerinde işlenen suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır (Koop. K. m. 62/3).

Tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılması, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu[422] çerçevesinde yasaklanmıştır. Bununla birlikte bazı kişi veya kişiler konut yapı kooperatifi adı altında yapılanmalar oluşturmakta ve inşaat iznine sahip olmayan tarım arazilerinde hobi bahçesi, bağ evi gibi yapıları kullanıma sunmaktadır. Bu durumun, tarım koruma mevzuatını dolanma amacıyla yapılmasından

[422] 19.07.2005 tarih ve 25880 sayılı Resmi Gazete.

dolayı kooperatif yöneticileri hakkında birtakım idari ve cezai yaptırımları bulunur[423]. Kooperatif yöneticileri, tarım arazisini mevzuata aykırı olarak fiili hisseler oluşturarak ortakların kullanımına hazır eden kişi olarak, Türk Ceza Kanunu kapsamında kamu görevlilerine ait hükümler çerçevesinde yargılanır ve cezalandırılır.

[423] Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu m. 21/5; "*Tarım arazilerini, tescili mümkün olmayan fiili hisseler oluşturarak arazinin hisselere tekabül ettiği kabul edilen kısımlarının zilyetliğini, bir özel hukuk tüzel kişisinin faaliyeti kapsamında bu tüzel kişiyle üyelik veya ortaklık ilişkisi kurarak devretmek veya bu işlere aracılık etmek suretiyle arazinin bütünlüğünün bozulmasına ve amacı dışında kullanılmasına sebebiyet verenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yüz günden bin güne kadar adli para cezası verilir. Ayrıca bu tüzel kişi hakkında elli bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Tarım arazisinin bütünlüğünün sağlanması ve tarımsal üretime uygun duruma getirilmesi halinde, bu fıkra uyarınca kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar*."

SONUÇ

Kooperatifler kanunlara göre üç organdan oluşurlar. Bu organlar genel kurul, denetim kurulu ve yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, kooperatifin amacı ve esas faaliyet konusu dâhilinde gerçekleştireceği iş ve işlemlerdeki icra organıdır.

Yönetim kurulu üyeliği için gerek kanunlarda gerekse Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde bulunması gereken birtakım nitelikler vardır. Yönetim kurulu üyelerinden her birinin ayrı ayrı Kooperatifler Kanunu ve diğer özel kanunlarda sayılan niteliklere sahip olması gerekir. Ayrıca Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde belirtilen niteliklere de sahip olmaları gerekir. Bununla birlikte kooperatif anasözleşmesine de ortaklar tarafından da birtakım nitelik şartları belirlenebilir. Dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin bu belirlenen şartları da haiz olmaları gerekir.

Yönetim kurulu üyeliği kanunen en az bir yıl en fazla dört yıl süre ile yapılabilir. Bir önceki dönemde yönetim kurulu üyesi olan kimsenin yeniden yönetim kuruluna seçilmemesi yönünde kanunlarda herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metinleri de kanuni düzenleme ile paralel düzenlemeler içerir. Ancak ortaklar anasözleşmede bu süreleri aşmayacak şekilde ayrı bir düzenleme yapabilirler.

Yönetim kurulu üyelerinin belirli durumların gerçekleşmesi halinde ya da sürenin sona ermesi sebebiyle görevleri sona erebilir. Kanunlarda ve anasözleşmede belirlenen nitelikleri sonradan kaybetmek, istifa ve azil sona erme nedenleridir.

Yönetim kurulunun Kooperatifler Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen birtakım görev ve yetkileri bulunur. Bununla birlikte Bakanlık tarafından yayımlanan örnek anasözleşme metninde de görev ve yetkiler düzenlenmiştir. Ayrıca kooperatifin anasözleşmesinde de kanuna ve örnek anasözleşme metnine aykırı olmamak kaydıyla görev ve yetkiler belirlenebilir. Yönetim kurulu kanunlarda ve anasözleşmede düzenlenen görevlerini her zaman yerine getirmek durumundadır ve bu kapsamdaki yetkilerini her zaman kullanabilir.

Kooperatif ile aralarındaki hukuki nitelik gereği, yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkileri sebebiyle sorumlulukları gündeme gelmektedir. Görevlerin yerine getirilmemesi ya da yanlış veya eksik yerine getirilmesi durumunda ortaya çıkacak zararlardan yönetim kurulu sorumludur. Bu nedenlerle doğacak zarardan yönetim kurulu kurul halinde sorumlu olup, zarar gören sıfatıyla kooperatif bu zararını yönetim kurulundan tahsilini talep edebilir. Genel kurul, hesap dönemi sonunda yönetim kurulunu ibra edebilir. İbra nedeniyle yönetim kurulunun hukuki sorumluluğu ortadan kalkar. Ancak bunun için kanunlara uygun olarak genel kurul toplantısı yapılmalı ve bu toplantı sonucunda yönetim kurulu hakkında ibra kararı alınmalıdır.

Yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarının düzenlendiği Kooperatifler Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu kapsamında yer alan düzenlemeler neticesinde görevlerin ve sorumlulukların yerine getirilmemesi halinde birtakım cezai müeyyideler öngörülmüştür. Bununla birlikte Türk Ceza Kanunu kapsamına giren bir fiil nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin bireysel olarak cezai sorumluluğu da bulunur.

Son olarak anasözleşme metinlerinde düzenlenen görev ve sorumlulukları neticesinde anasözleşme kapsamında cezai müeyyide öngörülemez. Zira yönetim kurulu üyesinin bir fiili nedeniyle cezalandırabilmek için bu fiilin kanunlarda suç olarak sayılması gerekir.

KAYNAKÇA

"Kooperatifler Açısından 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun Getirdiği Yenilikler**",** Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, Mayıs 2014.

ACAR, Bülent Hayri / DEDEAĞAÇ, Ender "*Örnek Dava Uygulamalarıyla Kooperatif Genel Kurul Kararlarında Hükümsüzlük ve Sonuçları*", Ankara Barosu Dergisi, C.1, 2015, 399-444.

ADIGÜZEL, Aysu "Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi" Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

ADIGÜZEL, Burak / DEMİRDELEN, Özge *"Kooperatiflerde Organlar ve Kararlarının Hükümsüzlüğü*", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.14, S.2, 2019, 210-263.

AKDAĞ GÜNEY, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.

AKDAĞ, Necla *"Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.57, S.1 (Necip Bilge'ye Armağan Sayısı), 2008.

AKGÖKÇE, Alev "1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na Göre Kooperatif Yönetim Kurulu Üyelerinin Cezai Sorumluluklarının İncelenmesi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.

AKIN, Murat Yusuf / SULU, Muhammed *"Yönetim Kurulu Üyelerinin Menfaati ile Şirket Menfaatinin Çatışması Bağlamında Sorumluluk*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.5, S.1, 2019, 169-184.

AKKALE, Ruveyda Gülmisal *"Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü*", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.17, 2013, 21-44.

AKSOY, Mehmet Ali *"Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.17, 2013, 45-76.

AKSOYAK, Mustafa "Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2016.

AKSU, Raziye, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, 2022.

AKTAŞ, Ayşe "Kooperatif Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Cezai Sorumlulukları ve Sorumluluğun Tabi Olduğu Genel Esaslar", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

AKTEKE, Mustafa Yasir "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunu Sona Erdiren Haller", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2024.

AL KILIÇ, Şengül "*Kooperatiflerde Ortaklık Sıfatının "Çıkarılma" Suretiyle Sonlanması ve Hukuki Sonuçları*", Hacettepe Hukuk Dergisi, C.12, 2022, 1200-1267.

ALTAŞ, Soner, Anonim Şirket Genel Kurul Rehberi (Açıklamalı, Uygulamalı, Örnekli), Seçkin Yayınevi, 10. Baskı, Ankara, 2024.

ALTAŞ, Soner, Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2021.

ALTAY, Anlam Sıtkı "*Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Sorumluluk- Dolayısıyla Sorumluluk Ayrımına Bağlanan Hukuki Sonuçlar",* Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, 31. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Ankara, 2018, 71-99.

ALTAY, Sıtkı Anlam, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.

ALTUN, Sedef "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Odağında Şirket Yetkililerinin Gerçeğe Aykırılıktan Doğan Kabahat ve Suç Sorumlulukları", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

ANSAY, Tuğrul, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 6. Baskı, Ankara, 1982.

ARSLANLI, Halil "*Anonim Şirketlerde Umumi Heyet*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 12, S. 4, 1948, 248-271.

ARSLANLI, Halil, Anonim Şirketler, C.2-3, Anonim Şirketlerin Organizasyonu ve Tahviller, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960.

ATASOY, Ömer Adil/BILGIN, Berk Olçum *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Konusunda Açılacak Ticari Davalarda Zorunlu Arabuluculuk Uygulaması ve Sorumluluk Davasına Etkisi"*, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5, S.2, 111-165.

AYAN, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 11. Baskı, Ankara, 2016.

BALABAN, Mahmut Furkan "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluğu ve Sorumluluk Davası", Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019.

BAŞ, Yusuf Berat "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Başkanı", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

BEKAR, Elif *"Ceza Muhakemesinde Hüküm Çeşitleri*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 75, S.1, 2017, 15-60.

BEKAR, Hatice Melis "Kooperatiflerde Temsil İlişkisi", İzmir Ekonomi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2021.

BİÇİMLİ, Emrah "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu", Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

BOZKURT YAŞAR, Sevgi *"Kooperatiflerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.28, S.3, 2008, 35-72.

BÖLÜKBAŞ, Tonguç, Kooperatif Yöneticilerinin Hukuki ve Cezai Sorumlulukları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.

BÖLÜKBAŞ, Tonguç, Kooperatif Yöneticilerinin Hukuki ve Cezai Sorumlulukları, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2010.

BULUT, Ali "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Davasında Taraflar", Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.

CAN, Ozan / ZABUNOĞLU, Hamdi Gökçe "Ticari Hükümler ve Yeni Anayasada Yer Alması Gereken Ticari Hükümlere İlişkin Bazı Öneriler", Ankara Barosu Dergisi, C.1, 2013, 73-112.

CANSEL, Erol / ÖZEL, Çağlar, Borçlar Hukuku Genel Hükümler C.1, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2014.

CEYHUN CAMUZCU, Nesibe "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu", Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020.

ÇAMLI, Zehra İlgün "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2024.

ÇAMOĞLU, Ersin *"Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Sorumluluk Davasına Etkisi*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.36, S. 1-4, 323-348.

ÇAMOĞLU, Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Vedat Kitapçılık, 3. Baskı, İstanbul, 2010.

ÇEBİ, Hakan, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, İstanbul, 2020.

ÇETİNER, Selma/ BOZKURT YÜKSEL, Armağan Ebru, Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2023.

ÇEVİK, Orhan Nuri, Anonim Şirketler, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.

DEDEAĞAÇ, Ender / SAPAN, Oğuzhan *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu*", Ankara Barosu Dergisi, 2013, 1-113.

DEMİR, Koray, "*Is It Time For a New Approach In The Cooptation Practice? (Cooptation as it is foreseen in Art. 363/1of the TCC*)", Journal of Istanbul University Law Faculty, C.75, S.1, 2017, 315-334.

DEMİR, Remziye, Kooperatif Ortağının Hak ve Yükümlülükleri, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020.

DEMİRCİ AYKAN, Filiz "Kooperatif Üyeliğinden Çıkarılma ve Çıkarılma Kararına İtiraz Davası", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, , 2004.

DEMİREL, Duygu *"Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri*", Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, S.7, 211-250.

DERYAL, Yahya "Kooperatif Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1990.

DERYAL, Yahya "Kooperatiflerde Ortak Sıfatının Kazanılması, Kaybedilmesi ve Hukuki Sonuçları", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 1993.

DEVELİ, Emine, Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016.

DOĞAN, Beşir Fatih *"Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, S.2, 609-640.

DOĞAN, Beşir Fatih, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2011.

DOĞAN, Mehmed Emin "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantısı, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

DOĞAN, Vahit, Türk Vatandaşlık Hukuku, Savaş Yayınevi, Ankara, 16. Baskı, 2022.

DÖNMEZ, Zeynep; "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı ve İptali" İstanbul Barosu Dergisi Cilt 92, sayı 2018/6, 92-115.

EMİNOĞLU, Cafer/AVCI, Zehra *"Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Başkanının Niteliklerine, Seçilmesine ve Yönetim Kurulunun Başkansız İşleyişine İlişkin Bazı Değerlendirmeler"* Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Prof. Dr. M. Fatih UŞAN'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, C.2, 2022, 1029-1072.

ERCOŞKUN ŞENOL, Kübra *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları",* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.9, S.2, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, 1693-1726.

ERDEM, Nuri; "*Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyesinin Azli*", İstanbul Hukuk Mecmuası, C.76, S.2, 2018, 503-528.

ERDOĞAN, İhsan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Gazi Kitabevi, 4. Baskı, Ankara, 2019.

EREN, Fikret, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.

EREN, Fikret/Dönmez, Ünsal, Eren Borçlar Hukuku Şerhi Yetkin Yayınları, Ankara, 2023.

ERİŞ, Gökhan, Açıklamalı İçtihatlı Uygulamalı Kooperatifler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 1998.

EROĞLU, Muzaffer/DEMİR, Aybüke; *"Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri*" Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt 2, S.2, 79-99.

GÜMÜŞAY, Arif, "Yeni Değişiklikler Işığında Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi", Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi 4, sy. 1, 101-135.

GÜNEY, Selami *"Yapı Kooperatiflerinde Şerefiye Sorunu ve Çözüm Önerileri*", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 2009, 87-100.

GÜNGÖR, Devrim / OKUYUCU ERGÜN, Güneş *"Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.65, S.4, Ankara, 2016, 1951-1965.

GÜRPINAR, Bünyamin *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik Toplantı Sistemi*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.19, S.2, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, 2013, 1101-1126.

HACIÖMEROĞLU, A. Oğuzhan/AKSOY, Kemalettin Ahmet *"Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım*" Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi S.2, 2020, 405-434.

HELVACI, Mehmet *"Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül*", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2, 2013, 77-96.

HELVACI, Mehmet, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2001.

İMREGÜN, Oğuz, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 1989.

KAÇAK, Nazif, Açıklamalı İçtihatlı Örneklerle Konut Yapı Kooperatifleri, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2010.

KAÇAK, Nazif, Açıklamalı, İçtihatlı, Örneklerle Konut Yapı Kooperatifleri, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2010.

KALENDER, Emre / KIRATLI, Metin "*Yargıtay Kararları Işığında Konut Yapı Kooperatiflerinde Peşin Ödemeli Ortak*", Terazi Hukuk Dergisi, C.198, 67-76.

KALENDER, Emre, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı (TTK m.392), Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

KANSU, Aykut *"Jansen'in Ankara'sı İçin Örnek Bir "Bahçe Şehir" ya da SIEDLUNG: "Bahçeli Evler Yapı Kooperatifi 1934-1939*", Toplumsal Tarih Dergisi, C.187, 2009, 2-14.

KAPLAN, İbrahim "*6102 sayılı YTTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu*" Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.65, S.4, 3493-3510.

KARACEHENNEM, Nejdet, Kooperatifler Hukuku, Şark Matbaası, Ankara, 1977.

KARAEGE, Özge *"Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)",* Ankara Barosu Dergisi, C.1, 2014, 69-110.

KARASU, Rauf *"6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, S. 2, 2012, 311-332.

KARASU, Rauf, "Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi", Yetkin Yayınları, 2. Baskı, 2015, Ankara.

KARSLIOĞLU, Hasan *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Tanınan Bilgi Alma Hakkı ve Bu Hakkın Üyelerin Görev ve Sorumlulukları ile İlişkisi*", Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, S.11, 277-398.

KAŞAK, Esra "Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2018.

KAYA, Emir *"İnsan Hakları Açısından Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması*", Ankara Barosu Dergisi, C.3, 2013, 408-436.

KAYIHAN, Şaban / ÜNLÜTEPE, Mustafa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2018.

KAYIHAN, Şaban, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, 6. Baskı, Ankara, 2023.

KAYIRGAN, Hasan "Yönetim Kurulu Üyesiyle Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8,S.1, 2013, 248-257.

KELEŞ, Ruşen, Türkiye'de Konut Kooperatifleri, Gürsoy Basımevi, Ankara, 1967.

KERVANKIRAN, Emrullah *"Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler ile Bunlar İçin Öngörülen Cezai Yaptırımların Hukuki Niteliği-II*", İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1, 2023, 331-390.

KIRATLI, Metin "Yönetim Kurulu Başkanı", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2021.

KIRCA, İsmail / MANAVGAT, Çağlar/ ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal, Anonim Şirketler Hukuku C. 1 Temel Kavramlar ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2013.

KOÇ, Nevzat *"Türk Medeni Kanunundaki Düzenlemeler Işığında Vesayet Hukukuna Genel Bir Bakış*", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.7, 2005, 99-120.

KORKUT, Ömer *"Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği*", Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, C. 1, Ankara, 2010, 1367-1386.

KORTUNAY, Ayhan, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, 2015, İstanbul.

KÖPRÜCÜ, Üstün, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022.

KURTALAN, Ahmet, Kooperatifler Kanunu ve Açıklaması, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013.

KÜÇÜKER, Muhammet Yavuz "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Türk Ticaret Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk Şartları", Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2023.

MAĞDEN ÇAMLI, Zehra İlgün *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yetki Alanında Kalan Konular Esas Sözleşmede Düzenlenebilir mi?"* Kırıkkale Hukuk Mecmuası, C.4, S.1, 2024, 195-224.

MÜLAYİM, Ziya Gökalp, Atatürk ve Kooperatifçilik, 1. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022.

MÜLAYİM, Ziya Gökalp, Kooperatifçilik, 8.Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019.

OĞUZMAN, M. Kemal / BARLAS, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 21. Baskı, İstanbul, 2015.

ORBAY ORTAÇ, Nurdan/ AL KILIÇ, Şengül "*Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması"*, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.4, S. 2, 211-238.

ÖRNEK, Özge *"Kooperatiflerde Açık Kapı İlkesi*", Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.6, S. 1, 128-141.

ÖRNEK, Özge, Yargıtay Kararları Işığında Kooperatif Ortaklarının Hakları, Yükümlülükleri ve Sorumlulukları, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020.

ÖZBAĞ, Zikrullah "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Cezai Sorumlulukla Bağlantılı Hukuki Sorumluluğu", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.

ÖZBEK, Veli Özer / DOĞAN, Koray / BACAKSIZ, Pınar / TEPE, İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, 11. Baskı, Ankara, 2018.

ÖZBOYACI, Alper "*Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin TTK 560 Uyarınca Uzamış Zamanaşımına Göre Sorumlu Tutulması*", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.29 S.2, 2021, 1037-1077.

ÖZDEMİR, Semih Sırrı, İş Adamı Kararı İlkesi ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği, On İki Levha Yayıncılık, 2017.

ÖZEL, Bilal / CİNBAŞ, Mustafa Eser *"Kooperatif Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Oluşumu*", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.21, S.2, 255-269.

ÖZEN, Mustafa, Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri, 1. Baskı, Ankara, 2017.

ÖZGENÇ, Nuri Berkay "*Türk Hukukunda Özgürlüğü Bağlayıcı Bir Cezaya Mahkûmiyetin Sonucu Olarak Kişinin Kısıtlanması",* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.26, S.2, 2020, 652-668.

ÖZTÜRK, Alperen *"Anonim Şirketlerde Geçersiz Yönetim Kurulu Kararına Dayanılarak Toplanan Genel Kurulun Durumu Status of the General Assembly Convened on the Basis of an Invalid Board of Directors' in Joint Stock Companies",* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.29, S.1, 2023, 876-896.

ÖZTÜRK, Feyza "Kooperatiflerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulunun Genel Kurul Tarafından Sınırlandırılması", Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024.

PALTA, Nihan, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2023.

PEKDİNÇER, Tamer "*Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Geçerliliği (Özellikle Batıl Yönetim Kurulu Kararları) (TTK m.391)"*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.18, S.2, 2012, 671-682.

PINAR, Hamdi *"Kooperatif Yöneticilerinin Görevden Alınması ve Kooperatiflerde Denetim Sorunu",* Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.18, S.2, 2014, 139-174.

POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Beta Basımevi, 8. Baskı, İstanbul, 2000.

POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / TEKİNALP, Gülören *"Ortaklıklar Hukukunda Organların Sorumluluğu*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.45, S. 1-4, 347-398.

POROY, Reha, TEKİNALP, Ünal, ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar Hukuku 1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021.

PULAŞLI, Hasan "*Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.17, 2013, 885-898.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, Ankara, 2017.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. 2, Adalet Yayınevi, 5. Baskı, 2024.

SARIKAYA Merve, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatının Sona Ermesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi No 11, Oniki Levha Yayınları, İstanbul, 2024.

SARIKAYA, Merve "*Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili ve Katılmak Zorunda Olanlar ile Katılmamanın Hukuki Sonuçları",* Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, S.1, 415-460.

SARIKAYA, Sinan "*Yönetim Kurulu Toplantı Çağrısında Yeni Düzen: TTK m.392/VII'ye Bakış "*, Kırıkkale Hukuk Mecmuası, C.4, S.2, 829-868.

SAYIN, Hediye Bahar "*Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2016, 485-496.

SEÇER, Tuğçem "*6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Vekilin Vekalet Sözleşmesi Kapsamında Sır Saklama Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün Ticari Sır Bakımından Değerlendirilmesi*", Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.2, S. 6, 152-169.

SEYİS, Zehra *"TTK m. 370/2'de Öngörülen "En Az Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Temsil Yetkisini Haiz Olması Şartı" Üzerine Bir Değerlendirme*", Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.27, S.1, 117-146.

SOYKAN, İsmail Cem *"Türk Ticaret Kanununda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili*", Legal Hukuk Dergisi, S. 91, İstanbul, 2010, 2361-2412.

SÜZEK, Sarper, İş Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, 2015.

ŞAHİN, Cumhur / GÖKTÜRK, Neslihan, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022.

ŞAHİN, Cumhur *"Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Kararına İtirazda İncelemenin Kapsamı*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.19, S.2, 283-294.

ŞANLI, Şeyda *"Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu"* Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.24, 209-219.

ŞEKER, Hakan *"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü The Nullity of Decisions of Joint Stock Company Board of Directors",* Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C.149, 2020, 209-224.

ŞİMŞEK, Edip, Kooperatif Ortaklıklar (Mevzuat ve Uygulama), Yonca Matbaası, Ankara, 1981.

TAŞ, Dilan "Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu", İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020.

TOPALOĞLU, Mustafa *"Kooperatiflerin Genel İlkeleri ve Kuruluşu*", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.18, S.2, 2021, 645-665.

TOPCAN, Utku, Anonim Şirket Pay Sahiplerinin Vazgeçilemez Nitelikteki Hakları ve Bu Hakların İhlalinin Hukuki Neticeleri, On İki Levha Yayınları, İzmir, 2023.

TOY, Olğay "Kooperatiflerde Kurucu, Ortak, Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatları ve Bunların Cezai Sorumlulukları", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.

TURANLI, Hüsnü *"Hüsnü, Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü*", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.17, S. 2, 2013, 939-960.

TURHAN, Faruk *"Yeni Türk Ceza Kanunu'na Göre Cezaların Ertelenmesi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar*", Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.10, S.3-4, 2006, 27-54.

TÜRK, Mehmet Cemil "Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

UÇAR, Sercan "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Azli", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2022.

UYSAL, Levent *"6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-II*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 8, 2009, 1-34.

ÜÇIŞIK, Hüzin *"Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi*", Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, C.3 S.5, 57-65.

ÜNLÜ, Abdurrahman *"Hapis Cezasının Ertelenmesi",* Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S.2, 2018, 4-28.

ÜSTÜN, Yusuf / AYDIN, Muhittin; Kooperatifler Hukuku, Seçkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2021.

VEZİROĞLU, Cem, Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2021.

YASAMAN, Hamdi *"Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılabilecek Sorumluluk Davaları*", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.2, 2013, 97-112.

YAVUZ, Mustafa *"Anonim Şirketler Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü*", Gümrük Ticaret Dergisi, C.7, 2020, 10-19.

YAZICI, Ali Said "1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na Göre Kooperatiflerin Denetimi", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.

YENİPINAR BERBEROĞLU, Filiz; Kooperatif Davaları, Seçkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2024.

YILMAZ, Davut "Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesi", İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.

YILMAZ, İlayda "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Açılacak Hukuki Sorumluluk Davası", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2024.

YILMAZ, Süleyman / YILDIRIM, Abdülkerim, Medeni Hukuk I, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2023.

YÖRDEM, Yılmaz, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Seçkin Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2022.

YÜCE, Aydın Alber "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı", Erciyesi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2013.

YÜCE, Aydın Alber, Yönetim Kurulu Kararlarının Geçersizliği, Seçkin Yayınları, 4. Baskı, 2022.

İNTERNET KAYNAKLARI

https://dergipark.org.tr/tr/

https://karararama.yargitay.gov.tr/

https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/

https://ticaret.gov.tr/kooperatifcilik/kooperatifler-hakkinda-bilgiler/kooperatifcilik-ilkeleri (s.e.t. 13.04.2024)

https://webdosya.csb.gov.tr/db/amasya/menu/konut_yapi_koop_ornek_anasozlesmesi_20230103101246_20230109090656.pdf (s.e.t. 05.01.2024)

https://www.kazancihukuk.com/

https://www.mevzuat.gov.tr/,

https://www.resmigazete.gov.tr/

https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/Tar%C4%B1msal%20Kal.%20Koop.%20Ana%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi.docx (s.e.t. 16.12.2023)

https://www.tbmm.gov.tr/

https://www.toki.gov.tr/kurulus-ve-tarihce. (s.e.t. 20.01.2024)

https://www.turcademy.com/tr

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Muhammed CANATAN

Eğitim Durumu

Lisans : Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Yüksek Lisans : Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller

Almanca, İngilizce

Tarih :15.01.2025